

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla (interpolata) super epistolas Pauli - Cod. Aug.
pap. 31**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], 1435

Postilla super epistolas Pauli: I ad Corinthios

[urn:nbn:de:bsz:31-73039](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-73039)

Capitulum primum

P

Paulus vocatus
apostolus hic in
cipit pars epistolae
pauli apostoli in
qua inquit
scribe grece
quod precedit
cum epistola scrip-
situr romane
latine Et
diuiditur
in duas partes
quia primo

scribit aliquibus ecclesiis
personis Secunda pars
incipit in
prima epistola ad thymotheum
Secunda diui-
ditur in sex partes secundum
quod patet in sequendo domino
cauendo
Circa primum considerandum
quod apostolus in
epistola precedenti commendauit
gratum
dei per quam iudei et gentiles
in una
ecclesia sunt quoniam per
quam debent caritate
admutuam colligari Gratia
uero
conferretur in ecclesia sacramentis
Et ideo
post epistolam ad romanos
de qua
fuit sermo populi gratia
quoniam in
epistola ad thymotheum
inquit
apostolus eos in
struit de apostoli
sacramentis
Et diuiditur in duas
partes
secundum duas epistolas
In prima
apostolus
instruit thymotheum
de ecclesia
sacramentis
In secunda
epistola de
sacramentis
et ministeriis
In hac autem
epistola
prima permittit
apostolus
saluationem
Quod
persequitur suam
intentionem
In
agere
In
saluationem
uero
tria
facit
primum
est
per
sonam
saluantis
dicens
Paulus
uocatus
apostolus
Secundo
uero
huius
nomen
pauli
et
modus
sue
uo-
cationis
ad
apostolatum
ponitur
supra
primo
capitulo
ad
Romane
per
uoluntatem

tem dei - s. per uoluntatem
inplaciti
mali
uero
prelati
sunt
per
eius
uo-
luntatem
signis
que
dicitur
permisso
inquantum
ad
eo
per
mittit
in
tali
of-
ficio
et
sostenes
fit
hinc
autem
potest
apostolus
sciri
in
saluatione
qua
detulit
ad
eum
defectus
thymotheum
tanquam
ad
eum
qui
potest
poterat
et
nolebatur
et
ne
thymotheus
credent
apostolum
post
nomen
hinc
fuisse
non
exaltate
sed
alia
causa
Quod
apostolus
posuit
apostolum
in
saluatione
thymotheum
tanquam
opta-
tem
salutem
eorum
ut
per
hoc
apostolus
daret
quod
sostenes
cautere
futura
motus
detulit
ad
apostolum
apostolum
de-
fectus
thymotheus
Quod
patet
apostolus
personas
saluatas
dicens
ecclesie
dei
et
congregatos
fidelium
quo
est
thymotheus
quoniam
ad
fideles
in
uitate
habitantes
uocatis
sanctis
quia
per
gratiam
uocationis
digne
uenerunt
ad
sanctitatem
cum
omnibus
qui
in
uocant
nomen
domini
et
quoniam
ad
fi-
deles
in
habitantes
non
solum
non
solum
in
uitate
sed
etiam
in
tata
duces
Quod
subditur
In
omni
loco
iporum
et
subiecto
iurisdictioni
episcopi
et
diocesis
illius
ecclesie
in
struere
et
in
ro
per
hoc
etiam
quod
subditur
episcopi
ciuitatis
non
erant
exempti
apostolice
te
apostoli
Quod
patet
bona
saluata
et
aptata
dicens
in
gloria
uobis
in
pax
et
pax
in
gloria
in
futura
in
qua
operatur
quia
apostolus
ibi
quoniam
sue
terminatur
Verumtamen
quia
hec
bona
sunt
ad
eo
solum
per
actore
Ad
eo
subditur
Ad
eo
per
me
quia
pater
est
omnium
peccatorum
sed
si
delus
tantum
per
gratia
adoptionem

et dno ihu xpo qui e mediator nro
salutis ¶ Gracias ago hic conter
apltus prosequitur suam mteone
seu tantu epistolam in quo apltus
pmo gratias agit de bonis thormithis
ut libentius accipiant eius correctos
No pcedit ad coru in pstructione ubi
Obpato autem vas Circa pmi. aud
dicit Gracias autem ago deo meo
licet em deus sit omi tunc dicit spe
cialiter deus honorum per fidem et
deuotionem. semper a m omnibus
bonis michi adorandum congruis
deputatis p vobis a per gratiam dei
que data e vobis a gratiam vobis
datam in xpo ihu a plenitudine
gracie eius In quod dicit gohans
pmo De plenitudine eius omnes ac
cepimus quia moribus s; pertine
tibus ad salutem diuites facti est
a habundantes in alio a per allu i
omni verbo quia linguas omi loq
bantur Tunc em baptisatis per
impator manu apltor dabat
domi linguas ut pater mactib;
impleribus lacis Vel dicit manu
verbo a intelligencia scripturaru
ad salutem pertinencia har tamen
intelligendu e de manibus alius
ecclie ad quos spectabat dare sicut
testimoniu xpi a concordiam ad
eius euangeliu quod supple confir
matio e in nobis a firmiter ra
dicatu aliter non e est pntia
recta s; xpi testimoniu distor
daret ita ut nichil nobis de p
in ulla gra. et in hac ostendit qe
perfectone expectantibus reuela
torem dno nro ihu xpi. iudic
iudicij. que reuelatio bonos faciet

beatos mte Sed expectatio huius
reuelationis faciet eos beatos in spe
ysaie xxxv. Beati omnes qui expec
tant eu Et deo de hac expectate
thormithor apltus gratias agit deo
et q; hoc expectatio non sit vana s;
auxilio dei firma Subdit qui con
firmabit vas vobis in fine sine t
me a sine peccato mortali quia p
tate veniale non potest esse aper
fectis anima vici iudic aduetus
dno nro ihu xpi. Hic dicit q; sine
fine iudic mortis inuenit iudic
iudicij sine fine pntabatur Et
predicta confirmat per fidelitate
dei dicens fidelis deus per quem
Vacari estis s; ad fidem et sic
non deficiet vobis auxiliando
ut peruenatis ad gloriam Sed p
hic quei quomus apltus de thorm
tis dicit tunc premona cu stat
postea subdit q; inter eos erat
sismata ad quod dicendum q; illa
sismata non erant omnibus con
munita sed erat ibi homi multi a
littati ac taltate commuete m q; b;
reificabantur verbum aplti. Unde
dicitur in fra q; aliqui thormithor
dicebant Ego sum xpi et isti no
faciebant conuersione p; baptismi
quia tanta efficacia baptismi xpo
attribuebant ¶ Obpato hic con
apltus incipit de m pte Et diu
ditur in duas partes quia pmo in
struit eos de sacrameto No de
quibusdam alijs in fra xvi. capis
Circa pmi sciendu q; in sacrameto
tra sunt s; apm sacrametu et
res significata et tunceta que est
resurrectionis gloria et to pmo

agit de sacramentis 2o de gratiis infra
capitulo 20v p^{ma} adhuc inter quia p^o
agit de peccatis ad sacramentum bap-
tismi et ad hoc de modo dandi eo q^d
scribitur matthi ultimo docete omnes
gentes baptizantes eos etc Secundo agit
de sacramento matrimonii infra ap^{to}
capitulo 2o de sacramento eucharistie i-
fra capitulo viii Circa p^{ma} sciendum
quod inter eos thomenses erat dissensio p^o
baptizantes et doctores quia baptizari ab
vno ap^{to} p^o se habent se baptizantes ab
alio quasi baptizans habeat efficaciam a
ministro Aliqui etiam doctrinam p^o
verbis ornata reputabant magis
efficaciam quam doctrinam ap^{to} talibus
contentem Et ideo etiam hoc duo facit a-
pl^{us} quia p^o contentionem remouit
2o contentions causam in fra cap^o
in p^{ma} adhuc inter quia p^o p^o
suam ad monitionem 2o agit eundem
contentionem ubi significatur 3o Tercio
admonitione rationem alii Quis est
opus Circa p^{ma} admonet eos gr^o
ut eius admonitio magis recipiat
Admonet em eos humiliter et carita-
tius dicens Observo etiam et non
propro et caritative d. fratres quod
e nomine amoris et etiam reverentie Di-
cens per nomine dⁿⁱ n^{ri} ihu xⁱ et
etiam vultus quia admonet eos de
unitate et concordia suanda inter
eos in vita p^o et doctrina Dices
Pradipm dicatis omnes etc Ita q^d
verbis et factis Verbis non apper-
at aliq^d discordia Sicut autem perfecti
in eodem sensu de agendis etiam eade
stra de contemplandis **S**ignificatur
Dicit contra apl^{us} agit sic imitatio
intonatoz ad hoc em notat eos de
caritate et concordia ut conuincant

argueret discordiam ap^{to} audiam q^d
dicit Significatur e michi vobis fra-
tres mei caritative eos alloquitur ut
eius correctio melius recipiatur ab his
qui sunt electi p^o alios nomen est
marrone deuote man^o plures domo
manebant Sedm alios e nomen loci
ap^o thomasi ubi habitabant fideles
decon tonade thomasi dolentes et
si p^o ano accipiatur vel p^oo. poste-
nos erat in illa societate aqua fuit
missus ex bono zelo hic demerare a
papulo quia contentiones sunt in nos
Consequenter exponit modum g^o
tionis dicens Hec autem dico a refero
q^d omnes quisq^d v^o dicit Ego p^o
sum pauli et quilibet em nominabit se
ab illo aqua baptizatus erat quasi bap^o
omnis est maioris efficacie qua alia
cum tamen omnes debent se deuotare
ap^o qui solus baptizat interius Qu
quod dicitur. Quis p^o Super quem
videtis spiritum sanctum descendere et ma-
nantem super eum hic e qui baptizat
in spiritu sancto Et ideo baptismus no^o
efficaciam ministris sed a solo x^oo.
p^oter quod ad evitandum errorem tho-
mensem fuit introducta in grecia et
quodam pars e achia ut baptizaretur
in hac forma baptizetur ut seruus
ihu x^oo et Sed respice errorem etiam
committit baptizant sub hac for^o Ego
baptizo te et in qua melius exprimitur
forma baptismi a x^oo tradita. et ad
tmo Docete omnes gentes baptizantes
eos in nomine p^ois et quia in forma
eius vane exprimitur persona baptiza-
tis in p^oalio em d^o ego baptizo ut
videntur verba x^o sanare **Q**uis
e opus Hic contra apl^{us} ponit ra-
tionem sic nominatiois s^o q^d dissen-

Prima Ad Corinthios

concedi non debent esse inter eos Et po-
 stendit hic in baptismo Quod in doctore
 bo abi Non in sapia Verbi Prima adhuc
 videtur quia primo ponit sue nominatio
 rationem Quod excludit a se suspitione a
 Graciam ago Circa finem dicit Divinus
 est populus quasi dicit Videtur sequi ex
 verbis istis quia maiorem efficaciam bap-
 tismo christi baptismo quam baptismo
 alterius attribuit quia solus populus bap-
 tizat iustus ut dicitur Et si in bap-
 tismis plurium variis virtutes
 attribuit sequitur quod populus sit divinus
 aliter operando in baptismo aduersus
 ministris Et ad maiorem huius intelligen-
 tiam sciendum quod populus in baptismo
 duplicem habet virtutem quam Prima
 est divina qua cum patre et spiritu sancto
 mundat mundum a peccato et hoc potest
 nulli creature communicare potest se-
 nec deitas alia competat ei secundum natu-
 ram humanam que dicitur potestas
 excellentie in sacramentis et consistit
 in quatuor primis est quod solus populus ins-
 tituit sacramenta Quod est effectus sacrame-
 ti est qui est character potest conferre
 sine sacramento Si autem de gratia
 qui est effectus sacramenti loquimur
 datur apostolo deo principaliter christo vero
 homine ministerialiter tantum cum prin-
 cipaliter est ministris quia est in sum-
 deitatis communicat Quod est quod virtus pas-
 sionis eius operatur in baptismo et aliis
 sacramentis Quarta est quod admiratio
 eius sacramenta conferunt Hanc autem
 potentiam excellentie maxime quantum
 ad ultimum potest ministris conferre
 sed quod in eorum nominibus conferre bap-
 tismus Sed cum communicat voluit
 ne prima fieret in ecclesia quod tam sus-
 mata recederent quare ministris pro-
 quad tradit Nunquam paulus crucifixus

us est pro nobis quasi dicit non quod
 baptismus non habet efficaciam a pas-
 sione alicuius sancti nisi solus christi
 propter quod eius efficaciam non debet
 alii attribui sicut in nomine pauli bap-
 tizati eius quasi dicit non sed tantum
 in nomine christi Quia de christo dicitur
 actus in Nec est aliud nomen est
 sub celo datum hominibus in quo opteat
 nos salvos fieri Sed contra hoc in-
 dicitur et quod dicitur in ultimo Do-
 cete omnes gentes baptizantes eos
 in nomine patris et filii et spiritus sancti
 Et sic non erant homines baptizandi
 in nomine solus christi sed in nomine to-
 tius trinitatis ad quod dicitur quod
 in primitiva ecclesia nomine christi erat
 odiosum multis persequentibus iudeis
 in sua malicia obstinatis propter quod
 ut nomine christi annuunt et vena-
 bile redderetur apostoli baptizabant
 in nomine christi ut hunc actum VIII Et
 hoc fecerunt speciali ordinatione
 spiritus sancti Verumtamen in nomine
 christi tota trinitas intelligitur quod
 christus idem est quod conatus intelligitur
 pater engens et spiritus sanctus que
 apostolo amicus Postquam autem nomen
 christi factum est magnum et celebre in
 gentibus etiam videtur forma christo
 in scriptura baptizando etiam in nomine
 patris et filii et spiritus sancti tamen illi
 qui sic baptizantur quod nomen in nomine
 filii intelligitur quod quia christi nomen
 et eius passio et non alius confes-
 runt efficaciam baptismi qui hanc
 efficaciam illis tribuit christum di-
 vidunt **G**racias ago hic con-
 tor apostolus excludit a se suspitione
 ne forte tradiderit aliqui hanc di-
 visionem christo habuisse etiam

sionem Dicens gratias ago dno
 meo qd nomine xpm baptizant n
 trisp m. et paucos em baptizant
 et illos signanter nominat quia de
 illis non erant qui allam divisionem
 faciebant. Baptizant aut et ste
 phane domi. r eius familia recepisse
 et hic adungit ne forte aliquis aliq
 cum ipse fuisset ab eo baptizatus de
 quo non auerteret eo qd memoria homi
 labilis e et sic falsitas eius verb
 imponeretur a falsis aplis. **C**onter
 assignat causam quare paucos bap
 tizant dicens Non em misit me
 xpus baptizari sed euangelizari. **S**
 contra hoc videtur qd dicitur ap
 ultimo. **S**entes in mudi omnisim
 docente omnes gentes baptizate
 et sic apli xps misit fuerunt
 ad baptizandum pcur et docendum. **A**d
 quod dicitur qd licet xpus misit
 apls ad utruq tamc principalit
 adducendum. **E**t id per se ipos pdia
 bant per ministras aut in fiores
 ut frequenter baptizabant. **C**uius
 e quia virtus uel sapia baptizant
 nihil operatur in baptismo. **Q**uare
 quod non refert per maiorem mi
 nistrum uel minorem baptizari. **V**
 tus autc et sapia predicant mlti
 valde conforunt in predicatone. **E**t
 ideo apli qui maiores erant tra pdi
 catores se magis occupabant ex em
 plo xpi qui per se ipm docebat
 et per suas discipulos baptizabat.
Ut hie iohannes iiii. **E**t **N**on in
 sapia. **H**ic conter arguit tante
 rionem tementioris ex parte doc
 tne quia corp aliqui doctrinam pfer
 do aplor ornataam verbis et

rōmbus humane sapie pferrebat
 doctne aplor xpi que non erat in
 folijs verbis sed virtute spiritus qd
 quod aplus ostendit pmo modū il
 lum non eē convenienter doctne. **S**
No declarat se non fuisse xpm tū
 modo docendi in fra capitulo. **S**ed
Contra pmi ponit intentū dicens
Non in sapientia iē. **E**t conueniat
 tū pcedere hētā quia dixerat. **N**o
 misit me xps baptizare sed eua
 gelizare r euangelium predicare. **S**
 audi. non in sapientia verbi r in
 sapia mūdāna que verbis ornatur
 et rōmbus sumptis ex apparatibus
 sctm sensum in mūtatur. **N**lla autc
 que sunt fidei excedunt humanā
 rationē et sensum. **E**t id ille mag
 docendi non ē quē eius doctne
 fidei. **S**ed contra hoc videtur eē
 qd multi doctores catholici ut augustinus
 et alij in doctna fidei xpi sunt
 rōmbus humane et verbis ornt.
Ad quod dicitur qd aliud ē dāre in
 doctna x et vni sapia verbi mltis
 que sunt fidei. **N**ulla dāre in sapia
 verbi quando accipit humanā sapia
 ppriā radice doctne. ut plū qd
 appbet qd sapia humana continet
 et hoc ē fidei corruptiū. **N**on autc
 sapia verbi ē suppositis fundamentis
 fidei p qua vera indicta phor
 fidei accommoda repeiebantur in obse
 quū fidei assunt. **E**t hoc ē bonū
 et mltū. **U**nde dicit augustinus libo scto
 do doctna xpiana. **S**z quia verba
 nra fidei accommoda plū dixerunt
 non solum formidanda non sunt
 sed etiam ab eis tamq ab ministris

possessibus in mē vsum vendi-
 canda. Et non evanescit. Hic tunc
 manifeste apparet. Et primo ex parte
 doctrine. Quod ex parte doctrinā ubi vi-
 dete prima induat quia primo ponit
 suam pbationē et p̄do pbationē ma-
 ni festationē ubi quomam iudei. Et
 p̄mū sciendum q̄ idem modus nō cō-
 venit am̄ doctrine ut dicit p̄do me-
 thate et p̄mo ethicos gradus et
 p̄cedendi per demonstracionē nō cō-
 p̄tat geometrie sed rethorice ut ubi
 dem dicitur. Et similiter si aliquis
 natura intellectuali ut puta angelica
 demonstracionibus geometrie velle-
 uti mēdionemter p̄cedet quia nō
 sunt applicabiles nisi mēte corpa-
 li. Et hinc formatur talis ratio ille
 modus docendi non est convenientis
 alicui dactric perquam destruit id
 quod ē in ea principale. Et sic ē
 oppositū quia principale in dactric
 fidei ē salus per fidem xpi f̄ casu
 a. Q̄pter quod ap̄tus dicit infra 2o
 capitulo. Non iudicavi me aliud
 scire niteo vos nisi tantū alim
 hinc crucifixū m̄biti. Quod p̄ncipi-
 liter sapie verbi ē destruc facta
 portitorem xpi ut dicitur statim.
 Et hoc ē q̄ dicit ap̄tus. Non
 sapia verbi nisi me xpus om̄i
 gēnate ut nō evanescit tunc x
 a fides passionis eius quia t̄mēt
 aliqua q̄ videntur humane sapie
 impossibilia ut q̄ deus moriatur
 q̄ similia. Et aliqua videntur hinc
 sapie contraria ut aliquis morte
 et transiōnem non effigiat sed
 magis ad hanc voluntatē se offerunt

et consimilia. Q̄pter quod sapientibus
 m̄de stulta videtur doctrina fidei.
 Q̄pter quod subditur. Verbum ei
 crucis a p̄dicato passionis xpi
 p̄mentibus quidem a infidelibus in
 sapiam m̄dana tantū s̄nctis
 stulticia ē a cōmibus dicit hinc aut
 qui salvi sūt a fidelibus. Contus
 dei ē quia portitorem adierunt
 corum diabolus devotus ē. et quia
 experimētū nisi virtutē xpi
 involuptatū carnaliū repressioē.
 Et sic impleta ē scriptura. Quia
 ex xpo p̄cedam a destruiam. Sapie-
 ciam sapientiam ut a stultam. Q̄-
 dam scientiam humanit̄er m̄ue-
 tam ad v̄ritatem diuangelij q̄para-
 tam. Et dicit sapientiam a q̄ntū
 ad agnitionē desperabilibus et
 prudentiam quoniam ad v̄ritatē de
 agibilibus. Q̄pter quod xpus adapta-
 tum philosophos sed simplices
 ne p̄fectus fidei ascribetur hinc
 sapie sed dicit q̄ subdit. Vbi sa-
 piens qui alta speculabilia scrutat̄
 quod refertur ad gentiles sapie
 m̄dane imitantes. Vbi scriba
 a p̄tus in lege quōd refertur ad
 doctores iudeorum. Vbi inquit
 hinc seculi q̄ specularat hinc
 m̄de quod refertur ad v̄ros q̄
 quasi dicit nullus talis aut v̄rū
 ē in vocatōe fidelium xpi. Hec
 autem scriptura ab illo loco. Vbi
 sapientis ac accepta ē de v̄sa
 xxxi capitulo p̄dm̄ translatō.
 Hinc vbi licet s̄m̄t alia verba
 quam in translatōe m̄dā t̄m̄c ē
 eadem sententia ut patet m̄t̄e
 ti exopto in libro m̄co etiam
 p̄cedentia d̄nificam̄t sed v̄m̄

sensus Tertio ubi dicitur hic ubi
 Inquisitor huius seculi pro quo intrans-
 latione mea pomen ubi doctor phos-
 paulorum. eadem ratio est sententia
 qua proli solent in strui de his q per-
 tinent ad mortalem uitam status pri-
 tis No subditur Nonne scilicet fecit
 deus sapientia huius mundi quasi dicitur
 fit qua demonstravit eam scilicet
 faciendo q impossibile iudicabat et
 qua de sapientibus huius mundi nullos
 aut paucos in principio elegit qd dicitur
 cano euangelij eius ro assignatur
 cum dicitur Nam qua in dei sapia
 a cogitacione recitacione que sunt
 quoddam dei speculac non cognouit
 mundus a sapientes mundi per sa-
 piam s mundanam deum inuis qd
 in com dicit speculac recitacione qm
 quod dicit ad romanos s mo Qui
 ai non cognouissent eu non glori-
 ficauerunt aut gratias egerunt sed eua-
 merunt in cogitacionibus suis Et
 obstinate e insipies cor eorum
 No placuit deo per scilicet predi-
 catione saluos facere credentes a p
 aliu modu quam per sapiam philo-
 sophicam qua e dixit consistere
 in solis uerbis in gloriola. **Hic co-**
sequitur ic sed p predicatione crucis
 quod phi scilicet reputabant qd
 defectu intellectus eorum multo et
 rationabilius est credere aliu qd dicitur
 qd dicitur per sustentacione mortu uel
 aliquid huius de quo certu e q non
 pot fieri nisi ad ea qui non patet
 ee testis uel confirmator falsitatis
 qua nunc qd conclusio humana
 ratione pbata que pot defectu qm

hoc em deus egit sicut doctor be-
 niolus qui credens discipulos no ca-
 pote ueritatem ab ipso qd dicitur per uia
 uiam/procedit per aliam intrans-
 lationem. **Quoniam et uideri** hic cano
 aptus manifestat suam pbacionem
 si q in mri sapie uerbi suam hii
 di stia uerbi non conuenit dactne fi-
 dei qua euariat salutem p uice
 xpi dicens quoniam et uideri sig-
 petunt. lex em iudeoru data fuit
 antecore diuine potestatis. **Et dicit**
pro Et ideo aquoniam afferere doctrina
 aliquam aliam s peccabant signa
 diuine uirtutis ad eum pbacionem
Et greci sapientia querunt erunt
 em buri amburi scientijs philo sophi-
 tis que per ratione pcedunt et ideo
 nihil recipere uolebant nisi ratione
 pbaret. **Nos autem** xpiam predi-
 catione xpi crucifixio. **Et aut**
 xpius nome supponit duplici natura
 hntis s diuina abetio et humana
 ex tempore qd dicitur quod illud quod e
 qm cuilibet nature. **De isto sup-**
pato dicitur uere ita quod e ubi
 communicato ydionatit sicut em
 her e uera de xpo qd hic homo e
 aut stellas ita ista s ista e uia
 deus crucifixus e. **Quodis quidem**
standalid a actasio nime. **Non ex**
natura uia predicare sed ex uideat
 recitaco qui xpm expectabat et
 credunt adhuc uentus t maxima
 potestate. **Etio** considerates infir-
 mitate carnis s xpi assume
 accepimus. **per** ratione uine nega-
 tes xpm et manentes in pia infir-
 delitate et in qd ab declarant
 utruq s potestate et in firmitate
 xpi uenturi. **Zacha. ix** **Contra**

sapientia filia syon iubilans filia iherosolimitana
 ecclesiarum venit et iustus et sal
 uator et ipse pauper per hoc enim quod
 dicitur Rex iustus et saluator ascen
 ditur eius patris per hoc autem quod sub
 ditur et ipse pauper ostenditur eius
 assumpta in firmitate. Sunt etiam
 multe alie prophetie que laudantur de ad
 ventu christi tunc potestate magna et
 alie de eius aduentu in infirmitate
 et passibilitate et primo ut in pluribus
 referuntur ad aduentum christi ad iudicum
¶ Vero ad aduentum eius in carne
 Verumtamen etiam in isto aduentu
 primo venit in potestate annuntiorum
 quibus declarata fuit eius diuinitas
 sicut passibilitatem carnis eius hu
 manitas et sic coram scandalum non
 fuit datus sed acceptus. Sciendum
 tamen quod hanc ruinam iudeorum ex
 sideratione in firmitate christi processit
 in eis adit et inuidia contra christum
 eo quod publice predicabat contra ueritatem
 eorum et sic cognicio qua habebat
 de christo per impletionem prophetiarum fuit
 in eis obstruata et tunc reperit
 scripturas peruersim interpretari ut
 dicitur in 1. corinthios. Et plenius dictum
 fuit in mattheo 23. Gentibus autem
 prelicia. Stultitiam enim uidebat eis di
 cere mortuum fuisse quia nesciebant
 utrumque. In animo supposito consi
 derat quam christum reddunt et co
 stantur tanquam ueritatem apud deum
 testificata et aueris prophetis puniti
 aram in quibus non potest esse falsitas
 Quod subdit. Christus qui uoca
 tus est ad fidem christi. iudeis et
 grecis et iudeis et gentibus in dif
 ferentem christum dei uirtute et

predicantem et dei sapientiam. maxima
 enim dei uirtus et eius sapientia apparet
 in christi crucifissione. nam hoc modo
 comuicetissime facta est humani generis
 redemptio ut ille qui erat debitor sa
 tis faceret rationem humanitatis assump
 te qui poterat ratione deitatis aduente
 Quod subditur. Quia quod stultitiam dei
 a dei de deo secundum errorem gentium
 et dicitur. Sapientius est hominibus
 a continet maiorem sapientiam quam
 ab hominibus possit capi ad plenam. Et
 quod in firmi est dei a quod uideatur in fir
 mitatem attribuit deitati ut quod deus
 passus sit et mortuus fortius est
 hominibus a continet maximam
 uirtute quia deitas nihil passum
 est sed humanitas tantum. cuius uirtute
 tantum ratione deitatis cui aduicta est
 efficacia hinc ad redemptionem generis
 humani quod tota natura humana
 non poterat facere. ¶ Videtur
 Hinc contra ostendit quod modus do
 cendi per sapientiam uerbum a philoso
 phorum non conuenit fidei. Pato
 lite ratione sumpta ex parte docere
 cum. Modus enim docendi debet
 conformari scientie sue. Nota quod
 totum se debet conuenire
 scie sue. Primo uero predicatores ut
 patet apud et alii christi discipuli prima
 uoce parte tacebant. hac sapientia er
 go ita quia primis debent recti con
 formari huius ergo rationis primo po
 nitur in modum. Quod defectus in
 dante modum doctoribus suppletionem
 infra ibi. Corpus. ¶ Circumponit dicit
 Videtur enim uocari uocari fratres
 a diligenter considerate modum
 uocacionis nre. quia non multa

vocantur nos quidam suam sa-
 pientes et philosophos litteris exerci-
 tari quia pro maiori parte erant
 alligati et simplices Unde de petro
 et iohanne dicitur Actu 11. Videntes
 autem petri constantiam et iohannis
 contempto quod homines erant simplices
 et ydiate admirabantur ut non mi-
 ni potentes sed pauperes metum quibus
 manibus lucrantes non multi no-
 biles sed rustici et de plebe humili di-
 citur autem non multi Quia aliqui
 de sapientibus litteratis et nobilibus
 et potentibus a principio recedunt
 et fidem predicantur sicut in eodem
 genualis paulus et manacem the-
 trache collectancus sicut omni p. maiori
 parte p. m. recedentes fuerunt sim-
 plices et alligati et impotentes ne
 fides humane attribueretur in iuste
 uel potentie Sit aliqui licet pauca
 pauca quatuor fuerunt hanc et nobi-
 les ne fides scriberetur agnoscere
 et ruditer et de lege machoneti et
 nullus sapiens et litteratus a principio
 recipit sed tantum modo in homines
 rudes et carnales quibus appropinquat
 carnalia quibus homines assue-
 runt de finali et fictus multitudine
 ne talis cogit et ceteros ad recep-
 tione suo legis dicens se missus
 ad eos in armis potentia et non in
 miraculis sed que sunt multa mundi
 elegit deus et homines impotentes
 alligatos et simplices qui reputa-
 bantur ydiate ut dicitur de petro
 et iohanne ut confundat sapientes
 et ostendat eos confusibiles ab ost-
 dendo ab eis propter suam superbiam
 celestia in ista que simplicibus

excauauit et infirma mundi elegit deo
 et homines impotentes secundum mundum et
 confertia facta a fortibus huius mundi
 ostendendo quod per suam fortitudinem
 non consecutus salutem et agnitionem mundi
 a hominibus de plebe humili et ea que non
 sunt sed reputationis magne ut a
 hominibus nullius reputationis ut ea que
 sunt sed reputationis magne in hoc
 mundo destruit Sicut patet de consta-
 ntino imperatore qui beato siluestro
 vicario affertur stratis exhibuit ut
 non gloriaretur omnis ^{terra} a nullus ho-
 clauctur per superbiam in conspectu
 eius sed magis humiliter propter quod
 modus docendi in humilitate quiescit
 est fidei doctrine **C**oripo autem h
 contra ne predicatores euangelij an-
 lipondentur ut alieci ostendit cum
 defectus sapientie mundane et potentie
 supplebantur in apibus sed eximite di-
 rugmstra orant apli et id tunc ad-
 luendum est sibi sicut principali agere
 qui est tante potentie quod omne defect-
 tu potest suppleto Et hoc est de
 Coripo autem a eximite apibus di-
 Vos estis in coripo ihu et facti in ob-
 xopi per fidem et caritatem qui facti
 et sapia nolitis patere suppleto
 agnoscant et in ista contra impo-
 tentia et sanctificatis et redemptio
 contra ignobilitatem quia per gratiam
 sanctificantem coniungunt deo ubi est
 maxima nobilitas et per redemp-
 tione xopi liberamur a seruitute peccati
 que est maxima nobilitas ut quid
 ad deum scriptum est Quod non capio Qui
 gloriatur mundo gloriatur et non impo-
 tentia uel sapientia carnali uel hu-
 mana quia per talia non est hominibus

uocatio ad fidem et salutem sed per
 dei gratiam ut dicitur **Secundum**
Et ego consensio quibus per magis
 conueniens doctrine fidei h
 conter ostendit se illo mo
 uiri Et diuiditur in tres partes Ra
 pmo ostendit se ipsum fuisse apud
 chorinthios aliqua excellencia secu
 lai 2o ostendit apud quos utebat
 hoc mo docendi Sapientia loqui
 3o assignat ratione dicit ubi Que
 et loquuntur Circa pmi dicit Et ego
 cum uenisset ad uos fratres et ad
 predicandum uobis fidem catholi
 cam Veni non in sublimitate s
 monis ut uendo uerbis rethoricis
 aut sapie ut uendo rambus philoso
 phicis Et subditur causa Non enim
 uideram me scire aliquid et a non
 ostendi me scire nisi grossa et pla
 na ad salutem per crucem xpi fac
 tam Consequenter ostendit se non
 fuisse ipsum excellencia patencie
 dicens Et ego in infirmitate et
 timore et timore multo fui apud
 uos Et dicit in in firmitate qm
 tu ad sufferentia tribulationum et
 timore quantum ad metis conuul
 sionem Quia maiora mala in
 minencia et timore Quia aliqui
 tu ad redimenda inioris conuul
 sionis ad carnem Consequenter of
 tendit se non fuisse ipsum excellencia
 eloquentie dicens Et pmo meus do
 cendo aliquos in secreto et predi
 catio mea docendo ipsum in pub
 lico non in per sapientibus humanis
 sapie uerbis rethoricis loquedo
 sed mostensio spiritus quia accipi
 entes pdicatione eius accipiebant

adeo spiritus sanctus in signo inuolubi
 li Sicut de predicacione petri actus
 10 Adhuc loquente petro uerba her
 reticis spiritus sanctus super omnes
 qui audiebant uerbis et Et q
 spiritus sanctus magis loquebat
 et uirtutis quia miracula faciebat
 uirtute diuina ad tan firmanda sua
 daetia Et etiam quia uirtuose ui
 uendo dabat exempla uirtutis ut
 fides nra non sit in sapia homin a
 non in uita sapie humane q
 e ruinosum fundamentum sed in uir
 tute dei que e fundamentum stabi
 le et firmum **Sapientia autem**
 hic conter ostendit apud apud
 quas utebatur excellencia sapientie
 Et diuiditur in duas quia pmo qui
 tum ostendit 2o qualis sit her
 sapientia ubi Sapientia uero
 Circa pmi dicit Sapientia aut
 loquuntur interpretatos Circa qd
 sciendum q per sermo hominat
 tenditur in eo quod e ipsum s
 intellectum et uoluntate et ita
 excellensimud obitid quod q
 apud deus Et 1o perfectus e ille q
 mentem hnt clauda super corpa
 ha ad intelligendit diuina et amadid
 et talibus qponenda sunt ardua
 fidei catholice et sic faciebat apud
Sapientia uero Hic conter
 ostendit qualis sit her sapientia
 ostendit pmo quod e in fidelibus
 occultata 2o quod e fidelibus
 manifestata ubi uobis autem Et
 in pmi dicit Sapientia uero
 huius seculi et inter perfectos non
 loquuntur sapia mundana humane
 rambus principaliter intentis

necq; principū huius seculi a potētī
 a quibus orāt et auctoritatem habet
 sapia legim. Vel principes hic dicūt
 sacerdotes et scribe iudeorū qui scrip-
 tosantur principes corū in euāgelio
 et actib; aploꝝ eo q; aplos per eos gi-
 bernant et sapia istorū fuit et ad huc
 reputatur inter iudeos et scripturas
 aplos de xpo aliter interpretari. Et
 hinc sēde expōitō magis consonat
 littā sequēs ut videtur qui destru-
 untur et destruetur deprimis. quia
 cito p; roma alim et sacerdotes iude
 omni destruxerunt exordmācōe di-
 na in conditā mortis. **¶** **¶** **¶**
 hic aplos hoc aplos p̄dixisse p̄
 hoc autem q; dicitur hic qui destruit
 excludit videtur q; ab aliquibus dē
 p̄ principes huius seculi hic dicunt
 demones quia sunt in mortales n̄
 corū destruit dicitur hic sic p̄t
 ablatio que ablata ē in parte q; mor-
 temopi et magis aufferet. iudicio
 finali. Sed loquim̄ dei sapiā a p̄
 dicitur eius filii qui ē virtus et sapia
 patris in mysticō abstandam. a
 imperio incarnatō. quia nūc an-
 denus tantū in emigato et por-
 spectula quam p̄destinavit deus
 q; ordmavit ab eterno in gloria in
 stō quā conscipm̄ per xpm̄ dei
 sapiencā et quia in xpo ē obvie
 glia n̄a quia loci reficit m̄tū
 aspectū sic deitatis et extēdū m̄sp̄tū
 sue humanitatis. Sicut dicit am-
 brosius super iohanne. **¶** **¶** **¶**
 p̄ncipū a p̄ncipū in lege iudeorū q;
 navit. eo q; pauci corū respectū
 cognovit. Sicut dicit Nemo ē in fo-
 ro quando pauci sunt alii apper-

tu multitudinis que solet convenire
 De p̄ncipibus t̄m iudeorū plures cre-
 diderunt licet pauci compatiue re-
 spectū non credentū sicut p̄ter de
 nicodemo qui credidit. Iohis 11 et
 non dicit. **¶** **¶** **¶**
 De p̄ncipibus multi cre-
 diderunt. Si em̄ cognovissent
 nūquā dnm̄ gl̄e crucifixissent. Con-
 trariū autē huius videtur. **¶** **¶** **¶**
 p̄ncipū super illud agricole aut filii
 dixerunt intra se. **¶** **¶** **¶**
 hic ē heres de-
 mite occidam; eū. **¶** **¶** **¶**
 Vbi dicit q; eos
 manifeste d̄ns p̄bat h̄is verbis
 iudeorū p̄ncipēs non p̄ ignorācia
 sed per indignam dei filii crucifixisse.
¶ **¶** **¶**
 De hoc plenius dixi sup̄ xxxi cao
 q; **¶** **¶** **¶**
 Et brevit̄ p̄t repeti conclusio p̄
 q; p̄ncipibus iudeorū qui principes hic di-
 cuntur cognovit alim̄ nazarenū
 eo messiam in lege et aplos p̄m̄s-
 sum quia viderunt aplos de
 xpo impletis quantum ad tempus
 et locū et t̄m̄ p̄ncipibus. **¶** **¶** **¶**
 Et quia cepit
 predicare contra corū vicia publi-
 te cognovit alla p̄ncipibus et m̄m̄
 diam contra xpm̄ in surgente
 futūris obstrata et reperit
 aplos aliter interpretari et p̄ d̄r
 hic. **¶** **¶** **¶**
 Si cognovissent dnm̄ gl̄e nō
 crucifixissent. non em̄ cognovit
 tempore crucifixionis licet ante
 cognovissent. Et p̄ncipibus hoc intel-
 ligitur dictū eorum allegatū p̄
 hoc autē q; dicitur de p̄ncipibus q;
 dnm̄ crucifixissent videtur q; hic
 dicitur hic p̄ncipēs potates
 huius seculi dantes leges gentibus
 quia isti non crucifixerunt xpm̄
 nisi hic referat ad pylatū q; nō
 videtur rationabiliter dici q; non
 fecit hic nisi impulsus ap̄te

pibus iudicium nec erat imperius
 qui leges condere posset ad pbandu
 autem dictam ignorantia allegat
 scripturam. Quare homi. Quod oculus
 non uidit. ne sapia predicta i mis-
 tis ab stordita non fuit cognita cog-
 nitio sensitiua que potissime habe-
 per uisum et auditu nec etia cog-
 nitio intellectiua naturali qua qua
 procedit facultate intellectus. Quod
 quod subditur. Nec in cor hominis af-
 fectus. Sed quia conuice per reuelato-
 tamon cognoscitur ut consequent
 dicitur. que pparuit deus hie qui
 diligunt. Alii. Quia radix mercedi
 est dilectio caritatis. Et adeo dilige-
 tibus pparuit deus filiu suu hmdit
 in uia per fidem et caritate et in
 patria per claritatem consionem et per-
 fectam fruicione. Nobis autem. H
 conter ostendit q dicta sapia est
 fidelibus manifesta. D. nobis aut
 reuelauit per spm sanctu. qui
 docet amez caritatem. Iohis. Xvi.
 Et quod sit efficax ad hoc per hoc
 q dicitur. Spiritus enim omnia scrutatur
 etiam psonda dei a intima quod
 declaratur per simile. Umm dicitur.
Quis enim pat homi ac. Sicut enim sps
 hominis est sibi consubstantialis et
 adeo cognoscit eius intima et nlls
 alius nisi ipse deus qui e in timor
 homi quam sps ipse. Sic sps
 dei qui e consubstantialis cognos-
 cit omnia intima dei et per gne
 patet ea reuelare. Sedum quod aut
 et expedire. Quod fecit pncipaliter
 aplos. No subditur. Nos aut non
 spiritum huius mundi accepimus a no-

tritiam mundana et amorem quibus
 impellitur homo ad querendu et a-
 mandu temporalia. Spiritus enim importat
 quendam impulsu naturale pcedit
 acorde ad exteriora membra ppter qd
 nouicia et amor impellentes ad aliq
 agendum spiritus similitudinali no-
 minantur. Sed spm qui ex deo est
 a amorem in flammate addna. S
 stramus que in nobis adeo donata p
 st gratias datas gratis. Ut pphid
 et scripturas intelligentia ac huius
 sequibus agitur. Xvi. capitulo et q
 nos pntur ab habente. Quia dantur
 ad utilitatem eterne. Potest etia di-
 ti q aptus loquitur de bonis future
 glorie que donata nobis sunt in
 sps sed non adhuc. Que
 loquitur. Hic conter reddit. Utor
 quia talia loquebatur in corpore
 tantu quia illis tradenda sunt do-
 cumenta qui sunt possunt ea ca-
 pete et non aliis quia her eet
 frustra. No dicit. Que et loquitur
 non in dactis humane sapie. Uer-
 bis sed rethoricis aut philosophicis
 Sed in dactis sps. Sicut spiritus
 sanctus nos instruit ad loquendu
 spualibus. Sed hominibus spualia do-
 cumenta. Eo q possunt capere animal
 homo qui s habet intellectum et
 affectu depressos ad sensibilia. No
 perficit ea que sunt spiritus dei. A
 spualia bona sicut lingua feb-
 ritantis infecta. colla amara. No
 porcipit dulcia sed magis uidi-
 rat. Alla e amara. No subditur.
Dulcicia enim e alle. Umm tunc
 sedum caritatem sit alii maxima

sapientia Et subditur causa talis
falsi iudicij cum subditur quia spiritali
examinatur a vero cognoscitur. s
boni spiritali iudicij enim desuperior per
id quod est in suis non habet sed magis
etiam ipse quod subditur. Spiritus autem
iudicat omnia sed bona que sunt in
re quia qualis omnis quisque est talis
suis sibi videtur. Quod quod iudicium
verum accipiendum est secundum quod
iudicat bene disparat sicut iudicium
verum de spiritalibus accipiendum est
per respectum ad gustum suum et
non ad infertur. Et dicitur est deliquit
febricitantibus. Spiritus autem homo
habet intellectum quodammodo illustratum
et affectum ordinatum. Quod optime de
spiritalibus iudicat. non autem animal
qui habet intellectum et affectum in
inuitas ad sensibilia. Quod subditur

3
Ipsi etape anemne iudicat. et cum illo ho
mine animal quod probat conter
auctaitate scripture. Quia solus
enim cognovit sensum suum et quasi
dicit nullus nisi ipse. Et non illi qui
non habet spiritum dei non possunt de
divinis iudicare quia oportet illa
cognosci de quibus fit iudicium ve
ritatis. Spirituales autem omnes qui habent spiritum
dei a patre illustrantur de divinis hoc
possunt quales fuerint apti
Ad hoc subditur. Nos autem sensum per
hominis **capitulum tertium**

Et ego fratres postquam
remouit charitatis et
tentionem. Hinc tunc re
mouet contentiois causam que est
ex hoc quod aliquibus in spiritibus ecclesie
minime attribuebant et aliquos
minime adomnabant. primo ergo

remouet primum. Secundo secundum capi
um. Prima videtur quia primo ostendit
dampnum quod ex tali attributione patie
bantur. Quod remouet illam attribu
tionem ubi. Quod ergo est appollo. Cir
ca primum ostendit quod ex tali attribu
tionem habebant contentiones inter se
et sic ad hoc animales et carnales
erant. Quod quod doctrina perfecta
sibi capere non poterant et sic
impediebant a consuetudine magni
boni. Quod dicit. Et ego fratres non
parui vobis loqui quasi spiritalibus
quod dicitur causam. sed quasi car
nalibus tanquam paruulis in Christo
et a vobis amittam inuicem. fidei
secundum vram capacitatem non est
et perfectam doctrinam alias non dicit
non enim poteritis eam capere. quasi
dicit non subtraxi vobis hanc
doctrinam ex inuidia sed ex uestra
impotentia sed nec nunc quidem
potestis. quam diu in tali carna
litate manetis quod enim capitulo pre
cedenti vocauit animalitate. Hinc
vocat carnalitate. Et quod ad hoc
sunt tales ostendit dicens. Cum
enim inter nos sit zelus et inuidia
et contentio orationis corporis. nunc
carnales estis quod. pater quod sic
quod talia non sunt nisi inter car
nales qui de bonis carnalibus non
contentantur. Quod apud illud integre
haberi non possunt. sed ex diu
sione dimittuntur pars. Quod tunc
quod et sic oritur contentio quia qui
libet vult facere partem suam
melioem. Spirituales vero bona a
pluribus perfecte possunt possi
dei. Quod perfectius quam ab uno

7 Ad corinth

Propter quod inter ceteros spirituales qui
talibus vana querunt non est zelus nec
contentio et secundum hominem ambulantes
quasi dicitur Sic modus cum ambulando
intelligendi conueniens alias naturalis
hominis est per reflectos alias consensio
ad sanctam et volendi per consensio
ad appetitum sensuum ambulare horum
ambulare est per modum animalium nisi
per spiritum adeo hominem suscipit eleuetur
quod fit in spiritualibus vitiis **¶** Quibus
igitur hic contra remouet attribu-
tione ex qua dicitur dampnum merces
bant et diuiditur inter partes quod
primo ostendit quod minister ecclesie
tanquam secundum iustitiam non excludit
errorem ab **Nemo** 3° infert
conclusionem ibi **Itaque** nemo pri-
mo ad huc induit quia primo ostendit
actorem ministrorum secundum mer-
cedem eorum ab **Unus** quisque autem
Cetera primo dicit **Quid** igitur est
apostolus **Quid** vero paulus et per
hoc intelligitur alij ecclesie minister
Et respondet ad questionem apostolica
dicens **Minister** eius tunc creditur
a christi quasi dicitur a non sunt pri-
cipales doctores fidei vel operatores
baptismi sed solum christi ministri in
quantum ministrant operantur ex
tibus christus autem docet et baptizat
interius propter quod talia non sunt
ministeris attributa Et vnicuique
sicut dominus dedit quasi dicitur adhuc
tale ministerium non est in eis ex
virtute propria sed solum ex gratia dei
quod autem operantur solum ex gratia per
bat contra dicens ego plantavi
ca. ministrando vobis primo ea que sunt

fidei apostolus rigauit post me vos
docendo deus autem mercedem dedit
quasi dicitur Ego et ipse nichil egis
ad salutem aut fidem vestram minus
operando sed solum deus illuminando vos
per fidem et mundando per gratiam
et sanctificando. Nos autem solummodo
egimus ceteris ministrando propter
quod concludit **Itaque** qui plantat
non est aliquid neque qui rigat sed
operando minus sed solum deus qui
plantat et qui rigat autem et qui
plantat **Unus** sunt sicut in conditione
ne et minister operatio propter quod
Unus non est preferendus et aliter
quod tempore **¶** Unus quisque
Hic contra ostendit mercedem mi-
nistrorum ne forte credat aliquis
apostolus non esse remunerandos eo quod dixit
erat **Itaque** neque qui plantat est
aliquid neque qui rigat Et diuiditur
inter partes quia primo declarat
ministrorum mercedem 2° conuenit
vtilitatem ab secundum gratiam dei 3°
infert quandam conclusionem ab inef-
fatis Cetera primo dicit **Unusquisque**
autem ministrorum ecclesie quam mer-
cedem accipiet secundum suum laborem
quia non omnes equaliter laborant ex
tensio nec in tensio Deum ad-
iutores sumus ita quasi dicitur licet
non agamus minus vos illuminando
vel iustificando tamen agimus ad
de hoc ceteris ministris ad habendo
quod non taret primo **¶** secundum gratiam
Hic contra ponit ministrantia
vtilitatem dicens secundum gratiam
dei que data est michi et non propria
virtute ut sapiens architectus
a principalis inter ministros quod

non dicit adiacentia. sed ad dei gratiam
 propter quod promissum. **S**ecundum gratiam
 dei ut fundamentum possumus. Prima materia
 fidei vobis amittendo. Aliud autem super
 edificat. et alii doctores post me eos
 docentes docuerunt sequentia. **U**nus
 quisque autem iudicat. et diligenter arte
 dat. quomodo super edificet. et qualiter
 doceat. ut eius doctrina non distretet
 a fundamento. sed magis ei conveniat.
 et quid sit hoc fundamentum subdit. **F**
 undamentum omnium aliud est. et solus lapis
 vel fides ipsius est fundamentum. **S**ed
 contra hoc videtur. **A**postolus dicit. **U**bi
 dicitur. quod duodecim apostoli sunt duodecim
 fundamenta civitatis dei. per quod
 intelligitur ecclesia. ad quod dicitur. quod
 fundamentum dupliciter potest accipi. **U**no
 modo quod sit illud quod habet firmiter
 tem et stabilitatem. ex se et per se
 solus est fundamentum ecclesie. **A**lio modo
 mystice et large. sed illud quod adhaeret pro
 fundamento. nam pariter sicut sunt
 lapides primarii fundamenta inhaerent
 res. et sic apostoli dicitur esse fundamenta
 quia primitus adhaerent christo. **S**
 quis autem super edificat. supra fun
 damentum aureum argentum et lapides
 preciosos. **P**er hoc intelligitur. sana
 doctrina fundamentum fidei accepto ap
 posita. **P**er aureum doctrina est am
 vorem divinum. **P**er argentum doct
 na pertinet ad contemplationem spiri
 tualium creaturarum. per quod ascendit
 ad dei agnitionem. **P**er lapides preciosos
 doctrina pertinet ad alias virtutes
 animae ornantes. ligna feni sup
 lam. **D**ixerunt aliqui quod per hoc
 intelligitur falsa doctrina. quibus
 digna sunt subditur. **P**roterea. **S**ed hoc
 non videtur. intentionis apostoli. quia pro

dicit ista fundamentum fidei super ad
 di. falsa vero doctrina non super ad
 dicitur. sed magis ut per ea fundam
 ta hic destruitur. **S**ed quia subditur quod
 licet tale opus arserit. operans tamen
 finaliter saluus est. **Q**uod non potest
 dici de doctoribus falsam doctrinam ha
 bentibus. **E**t ideo dicitur quod per ista
 intelligitur. vera doctrina curiosa ta
 men et vana seu cupiditate questus
 dampnata non in se. sed ex parte do
 centis. et talis doctrina stat cum fun
 damento. **D**octor tamen in aeternum pun
 ri pena purgatorii. et sic finaliter
 saluus. **E**t de vana doctrina subditur.
Unus cuiusque opus. sed doctoris boni
 et curiosi. manifestum est in die iudi
 cii. qui accipietur hic pro die mortis. quia
 qualis unus quisque in die mortis in
 venitur. sed in statu salvandorum vel
 dampnandorum talis in die iudicii pro
 tabitur. **U**deo subditur. **D**ies et dominus
 declarabit. **V**enit enim dominus ad iu
 dicitur cuiuslibet imparitiam in die
 mortis sue. quia magne reuelabitur
 si purgatorii qui est idem in igne
 in inferni. **S**ecundum enim quod dicit gre
 gorius. **S**icut magne eodem autem ru
 tilat et palca firmat. **S**ic idem
 ignis purgat electos et dampnat
 reprobos. sed reprobis est ad semper. et
 electis tantum ad tempus. **U**deo subditur.
Et unus cuiusque opus. sed doctoris
 utilis et in utilis ecclesie quale per
 ignis probabit. et manifestabit. si cuius
 opus manserit. quod super edificavit
 et si edificavit doctrinam bonam sanam et
 stabilem. mercedem accipiet. cuo
 lando ad patriam. **S**i cuius opus arserit
 eo quod est doctrina curiosa vel dicto
 mo depravata. detrimentum patietur
 quia ad tempus pena. sensa et

pena dampni punietur tamen finaliter
saluabitur. Aliqui uero exponunt hanc
super edificatores de operibus super additum
fundamento fidei formate et in eodem
homine qui si super istud fundame-
ntum in se acceptum super edificat fa-
ciens opera bona per aurum argenti
lapides preciosos significati euolat
ad gloriam. Si autem super edificat
peccata uenialia per lignum fenum
stipulam significati eo quod non destru-
unt fundamentum sed stant cum eo. Ap-
punietur impurgatio et finaliter
saluabitur. Sed hec exponit secundum
litteram prophetam et sub sequente ma-
gis uidetur moralis quam literalis. ¶
Nescitis hic exponit in fert co-
clusionem scilicet quod corinthios fideles per
falsam doctrinam merentur damp-
nationem et magis quam ille qui
violat templum materiale quanto cor-
palius profertur. Dicit igitur.
Nescitis quasi dixerit scire debet
quia templum dei est spirituale et spiritus
dei habitat in uobis per gratiam. Si
autem quis violauit templum per fal-
sam doctrinam fundamentum fidei subu-
tendo disperdet illud deus eternali-
dampnando. ¶ **Nemo** ostendit quod
conueniat ministris ecclesie secundum ul-
tatem. Hic consequenter remouet
contrarium errorem dicens. Nemo se
seducat. Sicut est magister et milibus
corinthios cum semetipsos
seducebant attribuendo ministris
ecclesie quod est quod dicitur in iudicio est
supra. Apertor quod apertus hoc pro-
hibet dicens. Nemo se seducat. mo-
dico si quis conuertit inter uos sapi-
ens esse. asserens scilicet contrarium.

huius doctrine per aliquam rationem appare-
tem. scilicet fiat et illam et similes
deponat et hinc que sunt fidei hinc
se supponat. ut sit sapiens. sapientia
desiderium est. Unde dicitur per prophetam
trigesimo locutus est. Vir tunc quo de-
erat et qui deo se ad gloriam confort-
tatur ait. Stultissimus sum in uerbo et
et subditur non de abiectione mundane sa-
pientie tunc dicitur. Sapientia enim huiusmodi
stulticia est apud deum. Axioma
principium erroris est uelle metiri
diuina et illa que totaliter transce-
dunt intellectum humanum per rationem
humanam simile enim est ac si noc-
tua uellet iudicare de luce solis
facultate sui uisus totaliter trans-
cendere. Et ad hoc inducit scriptura
Job 35. Comprehendam sapienter ma-
stricia cordis. Per hoc enim apprehen-
ditur quod sapientia corporis falsa ostenditur.
Et similiter autem per hoc
Dominus nauit cogitationes sapienter
quoniam uane sunt. applicate ad
diuina que spiritus transcendunt. ¶
Itaque nemo hic apertus concludit
conclusionem principaliter intenta
scilicet quod non sit gloriosum de ministris
ecclesie illo modo quo gloriantur che-
rinthios sed de solo christo. Ad hoc dicit
Itaque nemo gloriatur in hominibus
diuina ministrantibus. Et subditur
autem. Omnia enim uera sunt. Sicut
paulus et et notat ministras mis-
tras maiores per hoc intelliges
multos fortius minores et omnes
sunt ministri ecclesie et per quod quod
dams subiecti fidelium communiter
in quibus sunt missi a christo pro
salute fidelium. De his autem non
est gloriosum de superioribus sicut

mundus a creatura quia deseruit ho-
 minibus ad necessitate huius vite et ad
 in structione anime in quantum corpore
 accipitur cognicio de creatore. sine ui-
 ta s. presens que deseruit homini in
 quantum ordinatur ut in ea homo me-
 reatur sive mors que similis fuit ei
 si patienter tolleretur. sive presentia
 a dona et virtutes quibus in presentia uiua-
 mur ad beatitudinis consequentiam sive
 futura a bona eterna que sperantur et
 fit omnia recata ad fideles ordinantur
 propter gloriam coram. **Vn. Po. viii.**
 Diligentibus deum omnia cooperantur in bo-
 num hijs qui secundum spiritum vocati sunt
 sancti. **Vos autem populi** quia fideles
 vobis ordinantur ad christum sicut membra
 eius ad ducem et membra ad caput
 propter quod de ipso solo populo debent
 fideles gloriari et non de ministris in
 fidelibus. **Populus autem dei** sicut populus
 gloriatur de patre sapienter et in gloriatur
 se propter hunc deum. Et iohannes episcopus
 honorificus propter et vos honoraf-
 tis me. **capitulum iiii.**
Sed vos existimet homo
 ut postquam apostolus recepit
 de charismatibus de hoc quod
 aliquibus ministris minus attribu-
 ebant. Hic tamen eos arguit de hoc
 quod aliquos minus contempnebant.
 Illi enim charismatibus qui gloriabantur
 de ministris per hanc invidiam minus
 debito reputabant alios ministros
 talibus non contentos invidendo.
 Et invidiam in diuinas partes quia primo
 eos redarguit. **Quo correctos** cor-
 poret ibi. **Non ut confundam eos**
 Circa primum sciendum quod presumptuose
 et temere eos iudicabant. Et ideo
 primo arguit iudicij temeritate. **Quo**
 presumptione ibi. **Hac autem fides**

Circa primum sciendum quod ministri fi-
 deles ecclesie sunt qui diuina ministrant
 et docent. propter dei gloriam. **Infideles**
 autem qui hoc faciunt propter lucrum typale
 seu quia laudem. Et quia talis intentio
 ad secreta cordis pertinet quorum iu-
 dicitur e apud dei spiritum. **Secundum illud po-**
stolus corinthios. Homo uidet ea que patent
 deus autem intuetur eos. propter quod pre-
 sumptuosissimum est homini de talibus iudicare
 sicut an ad laudem dei sed id propter va-
 nam gloriam hoc faciunt quia illa
 sunt occulta. et de talibus non habet
 iudicare et maxime circa ministros
 ecclesie qui non sunt contempnendi sed
 magis reuendendi. **Ita dicit apostolus.** Sic
 vos existimet homo ut ministros
 populi ut quasi diceret licet ecclesie mis-
 tri non sunt principales operari ta-
 men deo cooperantur in quantum mi-
 nistrant quod sacramenta et doctrinam
 non subditur. **Et dispensatores ministeriorum**
 propter quod sunt medij inter deum
 et qualem sicut dispensator domus
 inter deum et familiam. **Et quia** tho-
 machus aliquos ministros non sic
 reuendebantur. **Ita subditur.** **Huius** tamque
 ritus inter dispensatores ut fidelis
 quis inueniatur quod dicitur inter vos
 fit distussio et contentio de fidelitate
 ministrorum quod dicitur aliquos contempnit
 tamquam infideles. **Sed quia** viri spi-
 ritales iudicium humanum per nichilo co-
 putant quod quanto eos tangit licet
 dolcant quod quanto malum ecclesie inde
 peruenit. **Ita subdit apostolus.** **Michi**
 autem primo est ut a vobis iudicor
 dicto modo aut ab humano die a ab
 hominibus qui iudicant in tempore presentia
 Sed neque me ipsum iudico. licet et
 homo iudicare se debeat iudicio
 distussionis propter conscientie sicut

In xxi capitulo dicitur Sed nosmet
 ipsos diiudicabimus non utique iudi-
 care iudicio absolutis aculpa in no-
 tentem animo se reputando quia de
 Et ipse Nescit homo. utrum homo ul-
 amore dignus sit non subditur sed
 neque me ipsum iudico. hoc modo et
 multo minus debet homo iudicare
 de secretis cordis alterius quia hoc est
 spiritus dei propter quod subditur Qui
 autem iudicat in se ipso. Et quoniam cum
 iudicium in quo manifestabitur omnia
 est in fine mundi. Ideo subdit. Itaque
 nolite ante tempus iudicare. et quia
 per dicitur hoc est temerarium. **H**oc
 autem fratres. Hic tunc arguit a-
 postolus corinthios propter
 quia ministros aliquos ecclesie contemp-
 nebant. Et diiudicant in duas partes
 quia primo arguit hanc elationem. Quod
 declarat dicti contemptus causam.
 Ubi puto enim. Circa primum sciendum quod
 contentio erat inter Corp et ornati
 verborum maxime propter pseudo-
 apostolos qui in sapientia verbi docebant
 quare apostolus pluribus proferebant
 et veri apostoli contempnebant. Verum
 tamen apostolus scribens corinthiis allo-
 quum nomina non expressit supra
 primo capitulo. Sed nomine sui et ap-
 pello ne videtur commedia contra
 illos loqui. Et hanc uisum apperit
 hic dicens. Hoc autem fratres transsi-
 gitur in me et appello propter me
 et propter instructionem eorum. Et in
 nobis distans ne super qua scriptum
 supra in hac epistola. Omnis ad-
 iud alium in fletu contencioso per al-
 tero et per quoscumque ministros ecclesie pro-
 minis ei ascribendo alias attribuendo
 uel alterum contempnendo. **Ab**

enim eorum sunt et facit te eluam super
 alias per superbiam et per dicitur hoc
 est per aliquam gratiam spiritalem scilicet
 uel fatidie hoc excludit dicens. **Ab**
 habes quod non accepisti quasi dicit
 michi quia tunc est adeo. Ideo concludit
 Quid ergo gloriaris quasi non accepisti
 quod dicitur non est occasio superbiendi
 sed magis humiliandi. Unde dicit
 gregorius omel. xxxi. tanto est humili-
 or atque sciendum deo proprior quod
 debet esse communis quanto obliga-
 torum se esse conspiciat in reddenda re
 Ideo subditur. Nam saturati estis et
 repleti doctrina fidei pronite loquitur
 ut ostendat presumptionem eorum de-
 risibilem. Nam diuites facti estis
 mirisimilibus spiritualibus. Nunc uobis
 regnatis et in statu per feceritis est
 sciendum estimatione uestram. Et
 utinam regnetis secundum ueritatem
 hoc autem dicit. Ut ostendat eos se
 talitatis arguit. **P**uto enim. **H**
 assignat causam quare contempne-
 bantur apostoli veri propter miserias
 quas sustinebant in parte debent
 temporalibus non curantes. Quod dicit
 Puto enim et putamine cogitis hanc
 esse uestram estimationem. quod dicit nos
 apostolos nauissimos et abiectos ostendit
 tanquam morti destinatos et mor-
 te dignos secundum hominum iudicium. Ideo
 subditur quia spectaculum facti sumus
 ad iudicium enim. accipione et perse-
 cutione fidelium in primitiua ecclesia
 conueniebant multi diuisimode ter-
 mati quia nudam hanc uisum ueni-
 ebant ad contempnendum eos et per-
 sequendum. Ideo dicit mundo. An-
 geli etiam aliquando apparebant
 ad eos consolandum et roborandum

Quid dicitur **E**t angelis **E**t alique per
 sone conuenerunt ad compaciendum et
 exemplum patientie accipiendum. De quibus
 subditur **E**t hominibus **E**t quia pro
 talibus apostoli dei contempnebantur ut
 dicitur **Q**uod subdit apostolus **N**os scilicet
 propter populum et secundum reputationem
 uestram et infidelium. **V**isus in hac
 horam a continue atque receptione
 fidei catholice usque ad presentem **E**t scri
 ptum est **V**eritatem enim predicantes
 et uicia arguentes inuerebatur ad nos
 hominum et sic patiebantur multipli
 tem defectum et etiam in salute et in fra
 gibiles sumus a non habentes stabile do
 mium et laboramus operantes ma
 nibus nostris. **S**icut dicitur de paulo
 actuum octauo alij enim hoc faciebant
 quod non in uenerunt qui daret eis
 necessaria uita et aliquando negri
 uarent fideles et aliquando ad dandum
 fidelibus exemplum uitandi occu
 rit hereticus in thessalonica maledictum
 et benedictum in secundum doctrinam christi
 blasphemum et obsecrans orando
 quod blasphemantibus nos secundum doctrinam
 saluatoris in actuum octauo ad rate propter
 sequeribus et calumpniantibus uos
 tanquam purgantia huius mundi a ut
 in mundicie in fructus mundi que
 sunt amouende **Q**uidam enim ergenti
 les dicebant mundum infirmum per uita
 et doctrinam apostolorum et per quod christum de
 bere purgari per mortem corporum
 pessima a ut purgantur a peccati ape
 ri quod est uita et summa quod est
 figura **R**eputabantur enim apostoli re
 mouendi ab hominibus sicut purgan
 tia a fructu **N**on ut confirm
 dam **H**ic contra in spiritu correctionis
 corinthios et primo simpliciter illo

dicens **N**on ut confirmam uos li
 stris et non quero confusionem uestram
 sed emendationem quia reputo uos filios
 meos carissimos fundamentum enim fi
 dei eis amicauit alij aut in frange
 runt eos de quibusdam in modis quod
 quod uocat eos peragogas se autem pro
 corinthios **Q**uid subdit **V**ago ergo uos
 imitatores mei estote sicut uani filij
 sicut et ego christi. **N**on obtempere sicut
 uero patri **Q**uod corrigat eos nuntio ad
 hoc ydoneo dicens **Q**uid misi ad uos
 thimotheum et et pater lita **Q**uod flagel
 lo gunitato dicens tanquam non uenturus
 sum ad uos sic in flatu sunt quidam
 intendentes ad inuicem ut super declaratum
 est **V**eniam autem cito ad uos si dominus uo
 luit **H**oc addit quia uoluntas divina
 est moribus supponenda et cognos
 cam non firmam eorum qui in flatu
 sunt a firmam rethoricam de quo glo
 rantur sed uirtutem in operibus u
 tuos et miraculos quod in his sunt
 impotentes tamen tamen predicatio eu
 gelij per talia debeat confirmari **N**on
 habet in ultimo domino cooperante et
 firmone confirmante sequentibus sig
 nis **Q**uod subditur **N**on enim in firmone
 est quod uultis in uirga ueniam ad uos
 a ad uos corrigendos tamen flagello si in
 uenere uos rebelles **H**ebat enim a
 postolus potestate tradendi tales satyane
 truciendas corporali ad eorum correctio
 nem ut habet in supra capitulo seque
 ti **I**n inuitate et spiritu mansuetu
 dinis **S**i in uenere uos humiles et
 emendatos saltem in parte per hoc
 autem quod dicitur hic **I**n inuitate non
 excluditur caritas a correctione apostoli

fienda enim flagello quia si flagella et
 caritative faceret sed hic dicitur adde
 signandum qd correptus acti p flagel
 lum non ata sentit dulcedine caritatis
 illius qui sic corrigit sicut sentiret
 si per verba consolatoria hac faceret
 enim transiens flagello bn postea ag
 nostit caritas flagellans **Cap**
Omnino auditur postea **V**
 aptius ascondit in struxit co
 rinthios de baptismo per que
 fit regeneratio spiritalis hic contra in
 struit eos de matrimonio per quod de
 bito fit generatio carnalis Et dicit
 in duas partes Quia pmo vitium co
 trariu arguit Qd de matrimonio
 instruit capitulo vii pma in duas
 quia pmo arguit vitium fornicatoru
 Qd quedam alia vitia fornicatoru
 in eis capitulo vii pma ad huc in
 duas quia pmo facit ppositu Qd
 remouet dubiu ab i Scripsi vobis
 pma ad huc merces quia pmo ar
 guit culpam Qd predicat pena ab i
 Ego quidem Qd reprehendit tale iu
 diciu ab i Non e bona gloria Qd
 pmi sciendum qd in pposito duplex
 erat culpa Vna particularis cuius
 dam fornicatoris agnominosus et
 hoc e qd dicitur **O**mnino auditur
 merces fornicatoru et dicit omnino
 quia hoc erat publicu et talis for
 nicator a tam horrenda quenece
 inter gentes reputata fuit et nu
 qd licita licet fornicatoru simplice
 licitam reputarent et que sit illa
 subditur Ita ut uxorem patris
 sui aliquis habeat qd ap nicipio om
 ni fuit exclusum tamq illud p

omni renouationem naturalem qd dicitur
 hinc ad patrem et matrem Qste enim du
 e semper persone semper sunt ex cluse
 auias tamq deditamie iuris natu
 ralis Quid et quadam animalia tale
 concubitu abhorrent sicut de quadam
 elephante dicitur qui adductus ad mter
 ut per coepta eius tu ea habent fecit
 talem coepta omnino remittit postea uo
 rediit ad matrem operam palis
 in parte antioi coepta tu ea quam
 postea discopertam cognoscens in
 fecit ductorem suu **E**t aut elephas
 inter alia animalia maxime discipli
 nabile ut dicit philosophus in libro
 de animalibus **E**t aut circa hoc
 alia culpa totis s illorum qui debebat
 hoc corrigere et negligebant et quid
 ad hoc subditur **V**os in flari est
 ex contentionebus enim quas habent
 intra se hanc correctio sicut alia
 caritatis opera facere negligebat
 Qd subditur **E**t non magis iur
 tum habui suu de peccato fratris
 dolendo et ad eius correctio s prede
 do qd subditur **V**t tollatur de
 medio vnu per coepta qui hoc
 apud fecit ne participes opus
 culpe sitis **E**go quidem **H**ic con
 determinat dicti fornicatoris pmi
 conne dicens **E**go quidem habens
 s auctoritatem ad omnino sup vob
 absens corpore presens aut spu
 a caritatis affectu **V**el quia spu
 sciebat que agebantur inter thom
 thias si pns est **S**icut helices
 audit greci accipiente numa
 ananiam qd co regu v Nam in
 ditau ut pns modo dicto enim q
 sit opatus e accipiendo uxore

pñs sui In nomine dñi nri ihu xpi con-
 gregatis vobis. tñm quia om̄s congre-
 gatio fidelū fienda ē in nomine xpi
 Tñm quia cr̄m̄a publica quale istud
 erat debet in publico puniri. et sp̄itu meo
 quia tñ eis erat modo predicto. tradere
 huius hominē sathane Sicut em̄ apli
 hebant p̄tatem ad nō eiciendi demonibz
 de corp̄ibus obsessis q̄ta hebāt p̄tatem
 tradendi eos de demonibus affligendos
 p̄ enormibus peccatis et sic in p̄nitia
 etia affligebantur ex t̄m̄a nō subdi-
 q̄nteritū carnis a ad eius afflictionē
 ut sic p̄nteritū pena docēte culpam
 ut sp̄s saluus sit a anima saluē
 nō die dñi nri ihu xpi a iudicē mortis
 uel iudicij extremi p̄ eadē em̄ die am-
 p̄ntur Quia qualis quis morietur
 in morte talis iudicis p̄ntabit
Non ē bona Hic t̄m̄ter arguit cul-
 po raditōm s̄z contentionē quam hebāt
 admittentem peccatū correctionē negle-
 vant et sic non solum peccanti sed
 etiam alijs am̄nebat pericula infer-
 rōnis q̄o dicit Non ē bona gl̄iā v̄nī
 Et hoc em̄ q̄ nimis gloriabantur de
 aliquibus ministris alijs contemp̄endo
 p̄cedebat inter eos contencio et
 correctōnis obmissio et per q̄nd poi-
 culū inferōnis malis q̄o subditur
 Quia modicū fermentū totā mas-
 sam corrumpit Circa quod stendit
 q̄ in fermento duo s̄nt s̄z sapor v̄-
 tualiter inquantū reddit panem
 s̄pidum et sic dact̄ia euangelica
 comparatur fermento mathi xii ad
 in fermento s̄z corruptio et sic com-
 paratur peccato Et hoc modo ar-
 ripitur hic quia ex uno peccatore
 alijs inficitur q̄o subditur Copur-

gare veteris fermenti ut sitis noua
 conspersio per aspersionē aque bap-
 tismalis. sicut ep̄s a debetis ēē azi-
 mi a sine fermento peccati. q̄d decla-
 rat per figuram veteris testamēti dicit
 Etia pascha n̄m̄ ac agnū em̄ pas-
 chalis de quo habetur exodi xii figu-
 ra sūt ymolationis xpi per quem li-
 berati s̄m̄ q̄ ad om̄is potestate sūt
 filij isrl̄ per sanguinem agni pascha-
 lis ab angelo deuastante Carnes autē
 illius agni tñ azimis panibus come-
 debant quibus septem diebus filij isrl̄
 utebantur et per hoc significabat
 quia apli xpiam debet ēē sine fer-
 mento mortalis peccati q̄o subditur
 Itaq̄ epulem̄ a uitam p̄ntem trans-
 annus non in fermento veteri a p̄tō
 q̄ anima inueterate facit sp̄ualis
 neq̄ in fermento malicie et nequicie
 per quod intelligitur peccatū ex t̄ta
 malicia et appōito factū q̄ contingit
 duplici Vno mō ex h̄ro aq̄uisto
 ex actibz malis quod intelligit per
 fermentū malicie Unde dicit p̄-
 hois p̄mo Qui letantur t̄o male f̄c̄nt
 et exultant in rebus pessimis signū
 em̄ h̄ritus gn̄ati ē delectatio in opere
 v̄chicōis alio mō ex corruptōe s̄z aliq̄
 ex malicia a p̄tōnis meliorant ad
 aliqua q̄ p̄tōm s̄z s̄nt horrida ut
 effusio sanguinis humani uicū t̄m̄
 natura maxime ad b̄p̄is et hoc
 vocatur hic fermentū nequicie sed
 maxime s̄m̄at̄is quāntū ad pu-
 ritatem affectus et v̄ntas quāntū
 ad puritatem intellectus **S**cripsi
 vobis Hic t̄m̄ter apl̄us remouit
 quoddam dubiū Scripserat em̄

thymis in quodam epla que in cano-
 non habetur q non gmisetur for-
 matoris Circa quod plures dubitabant
 credentes q intelligerent tantu de for-
 matoris spuali que e ydolatra qd colit
 aplos remouet ostendens q intelligit
 de ambus criminibus gnaliter ne infi-
 terentur ex coram paritate Et hoc e
 qd dicit Scripsi volui in epla alia ab ita
 ne gmisetur formatoris a cu crimi-
 nis generaliter qui fornicantur ad co-
 ppter quod subditur Monachis for-
 matoris huius mundi qui conuice noiant
 ribaldi aut auaris qui per usuram et
 alias malicias exquisitas subtrahunt
 bona aliorum aut rapantibus qui alioz
 bona accipiunt per uolentia et per ista
 intelliguntur alia crimina q non sunt
 hic expressa aliqui debueratis de ho-
 mudo exisse quasi dicit melius est
 vobis mori quam committat talibus
 opellibus malignis Nunc aut scripsi
 ac quasi diceret sic intelligendi e
 dictu mori gnaliter et applicat magis
 mspiciali de speratore atalibus crimi-
 nosis dicens Si is qui frater noiat
 a xpiamus ita q hic accipit frater-
 nitas religionis aliqui libri habent
 frater nominatur a super nome
 persone habet nome religionis xpi-
 ane et sic est eadem sententia et
 est fornicator manifestus aut male-
 dictus a blasphemus aut ebriosus
 a ebrietati assuetus opus em impor-
 tat plenitudinem Unde uersus ad-
 pus plena notat bndu silat bilis
 aptat cu huius nec finit ribum ut
 foret emendet et emendet quod ei

michi de hijs qui sunt foris a de in-
 fidelibus qui sunt contra etiam ino et
 melio iudicare qd ad me non spectat
 quia sunt contra formam eccie nome
 de hijs qui inter se sunt a intra ecciaz
 eos iudicatis a iudicare debent coram
 vicia pmittendo Nam eos qui foris
 sunt iudicabit deus Hic addit aplos
 ne exhor q in fideles dicuntur hic ex
 empti auditis eccie credentur e meli-
 oris conditionis quod e falsum quap
 hoc non effugit dei iudiciu quod est
 grauius qo concludit vltius anfferte
 mala ex vobis aplos a separe malos
 xpianos per excoimicatione ut sic
 corrigatur pena docente culpa

N uidet aliquis corinthios
 Postquam aplos redarguit
 thymios de fornicatore et
 negligentia correctionis Hic tamen
 eos arguit de quibusdam alijs criminibus
 Et dicitur in duas partes Quia pmo
 facit quodam qo reuertitur ad mtepa-
 dum fornicationis contra ab Corpore
 autem pmo autem in duas Quia p-
 mo arguit eos de iudicibus tota qly
 litigabant qo de causis quas habet
 ab i qam quidem Circa pmo dicit
 Audet quis corinthios hinc negotiu it q
 d male facit quia q vestre hor at-
 temptat et non apud sanctos a xpi-
 anos apud em eos debet queri tale
 iudiciu per hoc em q aliqui reu-
 rebant ad iudices infideles dabat
 eis occasionem depmendi paupes
 fideles per talem em q em su vide-
 batur q inter xpianos non eet ali-
 quis sufficiens ad talia iudicandu q
 erat turpe et ignominiosu ch nq
 ratis quasi diceret sic debet qm

Sancti & fideles perfecti de hoc mi-
 do iudicabunt. erunt enim assessores
 iudicis maxime p[ro]p[ri]o. Debebit super-
 pedes iudicantes. Et si in vobis a-
 per vos iudicabunt mundus et per
 confutes multo magis digni estis
 iudicare huius temporalia negotia que
 sunt quodam minima respectu ref-
 erunt quoniam angelos iudicabunt
 app[ro]bando sententiam iudicis de pu-
 nitione malorum angelorum et p[ro]m[er]ito
 honoris quantum ad p[re]miu[m] a[cc]ide-
 tale licet enim angeli mali et bona
 fuerit sicut p[ri]ncipale iudiciu[m] ap[er]-
 ticipio mundi tamen de hominibus quos ad
 malum incitant mali et ad bonum sicut
 recipient pena et p[re]miu[m] et sicut ho-
 die iudicandi etiam a sanctis vi-
 nis per app[ro]batione[m] sententie iudicis
 Et multo magis digni sunt h[ab]ere
 iudicare p[ro]pter quod concludit petu-
 laia iudicia si habuerit inter eos
 contemptibiles qui sunt in terra
 a minoribus reputatis et valde il-
 los constituit ad iudicandu[m] frequen-
 ter enim contingit q[uo]d illi qui parum
 sciunt de spiritualibus clarus videt
 temporalibus p[ro]pter quod talibus
 sunt occupandi ut sapientes i[n] sp[iritu]-
 alibus doctrine vacent et contempla-
 tioni. Sit enim fecerit ap[osto]l[us] dicit vi-
 Constituentes dyaconos ita tempo-
 ralia ut liberius vacarent sp[iritu]alibus
 Ad verecundiam vestram dico q[uo]d d[omi]-
 no facto vobis videtur q[uo]d non sit ali-
 quis inter vos fidelis sufficiens ad iu-
 dicandu[m] q[uo]d deberet esse vobis vere-
 cundum. Sed istud dicit ap[osto]l[us] videt
 esse contra illud q[uo]d dicitur p[ri]ma p[ar]te
 v[er]bi. Sibi estote omni humane rea-

tate p[ro]pter deum. Sicut regi q[ui] pro-
 tellenti sine duabus tamq[uam] ab eo mis-
 sis et ad quod dicitur q[uo]d ap[osto]l[us] no[n] p[ro]-
 hibet fideles sub p[ri]ncipibus infide-
 libus constitutos comparat coram
 eis quando vacatur. hoc enim est
 contra p[ro]hibitione[m] q[uo]d p[ri]ncipibus adiecit
 sed p[ro]hibet ne voluntate recurrant
 ad iudices infideles in illis negotiis
 que determinari possunt p[er] fideles
 Nam quidem h[ic] consequenter ar-
 guit corinthios de causis quas in-
 se habebant. Ad iudicatu[m] iudicis p[ar]-
 tes. Quia p[ri]mo eos arguit. **Q**uod
 contra p[ro]p[ri]a[m] errorem elidit i[n] nolite
 errare. Circa p[ri]m[u]m dicit. Nam quidem
 omnino delictu[m] e[st] in vobis quidam
 hereticis a litigia per iudices determi-
 nanda licet nullus litigat p[ro] re-
 suam in iudicio repetere etiam re-
 ligiosis ita tamen q[uo]d non repetat
 ut p[ro]p[ri]a co[m]m[un]io licet eis h[ic] q[ui]d
 tamen repetit rem suam in iudicio
 peccatu[m] e[st] in aliquo casu ut pote
 quando de tali repetitione surgit sta-
 dalu[m] vel aliud malu[m] magnu[m] p[ro]p[ri]-
 eius antea debet exponere te-
 suam et multo magis non potest
 ab alio iam possessam saltem quous-
 q[ue] talem ostendisset ostensione ad-
 huc remanet scandalu[m] vel aliud
 malu[m] magnu[m] iam videt q[uo]d ma-
 litia p[ro]cedere p[ro]pter quod est contem-
 p[er]nendu[m] repetitione[m] sibi licet et si p[ro]-
 talem litigat atq[ue] commissa et
 fraude semper e[st] peccatu[m]. Corin-
 thii autem v[er]itatem faciebant s[ed] re-
 petendo res suas mo[n]do debito et
 cu[m] scandalo actiuo et a aliqua p[ar]-
 fraude et iusticia. cu[m] tamen de

ad corinthios

verent magis in malum et fraudem
 pati quam iura facere. Quare non magis
 it et patet lura usque ad nequias
 quasi diceret per effectum videtur
 quod nequias. Quia iniqui qui faciunt
 in equalitatem in iusticie promissis reg-
 ni dei non possidebunt quia ab eo
 excludentur. **N**olite errare. **H**ic
 remouet duas errores circa predicta
 alii ad omnia michi licent. **P**rimus error
 est quia credebant aliqui fidem et
 baptismum sufficere ad salutem sine o-
 peribus bonis et etiam cum operibus
 malis quod est falsum. Quia fides
 sine operibus mortua est. Illi etiam
 qui sunt baptizati. si reuertantur ad
 pristina vitia grauius peccant quam
 ante qui uidentur contempnere gratiam
 baptismalem. **N**o dicit. Nolite errare
 et patet lura ex dicitur hoc ex-
 cepto. **N**on molles. **E**t autem molli-
 ties quodam species peccati contra
 naturam qua aliquis se ipsum pol-
 luit emissionem seminis in se ipso
 peccando. **A**d omnia michi. **H**ic
 remouet secundum errorem ex hoc
 omni quod dixerat res non esse repeten-
 das in iudicio posset aliquis credere
 quod hic esset allentia per omnes modum
 Ideo hoc excludit et secundo causa
 dicitur reddi alii. **E**sta uentri. **C**irca
 primum dicit ad omnia michi licent. **L**icentia
 licentia est michi omnia mea in iudicio
 repetere cum non sit prohibita diuina
 lege nisi in casu. **C**irca predictum est
Nel apud dicitur apostoli patet referri
 ad potestatem accipiendi sumptus
 ab illis quibus predicabat. **N**el etiam
 ad potestatem utendi tibus indifferen-
 ter quasi dicit apostolus licet omnia

sunt michi licita ab solute loquendo
 tamen in casu sunt dimittenda.
No subdit. **N**on tamen expedit. **S**ed
 tamen expedit quod sine impedimento
 potest fieri et non expedit quod
 prestat impedimentum ad consecutio-
 nem uite predicta uero huius
 sunt in casu ut quando per hoc tur-
 batur pax ad proximum uel quando
 accipit scandalum in firmis. et aliquid
 male faciendi aliquando etiam per
 hoc redigitur homo sub alius po-
 testate. **C**irca quando repetit res in
 iudicio submittit se iudicio. **E**t in
 hoc subdit. **S**ed ego sub nullius
 redigam potestate. magis enim uo-
 lebat sibi debita dimittere. **E**t
 circa uentri. **H**ic reddit causam que
 predicta quoniam sunt licita non
 expedit per simile de uentre
 qui est locus estans in quo decoquitur
 alimentum ut inde ad membra cetera
 deferatur. **E**t sic patet quod esta de-
 betur uentri. et tamen aliquando
 non expedit sed est in non inuitio
 sanitatis. **E**t simile est de predicto
 ut dicitur est quia pro corruptibili
 non est sustinendum detrimentum
 et corruptibili. **D**icitur igitur esta
 uentri debetur modo dicto. **E**t ue-
 teres ut casus decoquat. **D**eus
 autem hunc et hanc destruit
 quia licet per resurrectionem rema-
 neat uenter hominis quantum ad
 substantiam non tamen ad officium
 decoquendi estans. **C**irca corpus autem
 hic apostolus reuertitur ad trepidum
 fornicationis uentri de quo super
 fecerat mentionem. **E**t ad hoc
 adducit quatuor rationes prima

ca. vii

sinitur ex ordinatione divina Ali-
 qui om de hoc vicio se excusant di-
 centes qd continentur corpore suo ad
 actum in statu a natura qd excludit
 aptus dicens Corpus aut no for-
 matione r non e ordinatum ad actum
 fornicandi sicut nec venter ad
 utendum cibis mdebito mo. ut ad
 crapulam Ita nec corpus lavari
 debet ad fornicatione qui e actus
 in ordinatus sed dno r finaliter or-
 dinatur ad seruendum deo quia cor-
 pus e ppter anima. ut hie p dno
 de anima anima uero immediate
 ordinatur deo ut ad finem et sic
 deus e finis corporis. No subdit
 Dns corpi inquantum apm resus-
 titabit gloriose quod declarat
 per resurrectione xpi que ra p-
 testat dicens Deus vob dnm a ihm
 xpm suscitauit in corpore glorio-
 so. et nos suscitabit. ut conformemur
 corpi claritatis apus sicut
 membra capiti. fornicatio vero
 statu huius corruptiois impedit
 Gall ultimo quia seminat in
 carne sua de carne metet corrup-
 tionem ppter quod fornicatio e
 vitanda. **Nescitis** Hic ponit
 pda ratio q accipitur ex affini-
 tate corporis humani ad corpus x-
 pi eius fidelis afficitur membrum p
 baptismum Et id horrore dno q fiat
 membrum meretricis per forma-
 tionem quo e idem actus spe p dno
 naturam tu actu matrimoniali
 per quem vir et mulier efficiunt
 una caro Genes ij. Et hoc est
 q dicit Nescitis q corpa vna me-
 bra xpi sunt. per baptismum q
 dicitur sicut debetis tollere et

go membra xpi sunt. per bap-
 tismum q dicitur sicut debetis sub-
 trahere me ab ipso. faciens me
 meretricis. per concubinum carnalem
 ab ipso quasi diceret hoc e horrore
 an nescitis quasi dicitur sicut debetis
 qm qui adheret meretrici per for-
 mationis actum vni corpus efficitur
 cum ea quasi diceret sic q pbat
 per scripturam Genes ij. Erunt
 inquit duo in carne una quod de
 de actu matrimoniali et simile e
 de actu fornicationis in parte ut dictum
 e. licet non in toto. Qui autem adheret
 deo per fidem et amorem vni spe
 e. non secundum sed secundum
 affectionem. **¶ Fugite fornicatores**
 Hic ponitur tertia ratio q acci-
 pitur ex corpore inquantum q non
 sit e malis vicijs. Hoc om an-
 tum redndat ad corpus per appet-
 tum impudicum per auditum et loq-
 uam turpium et pced per tactum
 corporis tactum in mundum ppter qd
 fornicatio e vitanda. Huius aut
 rationis pmo ponit conclusionem
 dicens fugite fornicatores. quia
 hoc viciu non vincit nisi per
 fugam. Qualis aut vicijs quanto
 plus descendit homo ad ragitandum
 pcculares concupiscentias tanto plus
 in vicijs. Unde peccatum sibi dis-
 plinat et se retrahat. In formi-
 catione vero quanto plus descen-
 dit ad ragitandum pcculares de-
 lectationes in oculis tactibus et
 qsimilibus tanto plus inualefit
 temptatio ppter quod viciu hor-
 ritur actus et ragitationes fi-
 giondo. Et subditur fugiendi ratio
 cum dicitur. Dno em peccatum

quodcumque ne fecit homo extra cor-
 pus e alia em peccata committit
 sicut solam animam quia non p-
 fitur indelectatōe corpis Sicut
 auaricia odium inuidia et huius Sz
 fornicatō non solum animam sed
 etiam corpus inquinat quia peccat
 ritur indelectatōe corpali in tantum
 qd p-ime absorbetur intellectu et
 efficitur homo quasi equus et mulus
 Gula uero licet perficiat indelecta-
 tōe corpis illa tamen delectatō no-
 e ita uehemens qd absorbeat intell-
 ctu potest tamen dici qd cum ap-
 lous dixit dōm peccatū e corpus
 ppter fornicatōem sub fornicatōe
 intelligit gulam eo qd gula p-
 tuuōe maritiam sicut sub arte na-
 uis qd ligna dolata compagna
 intelligitur ars dolatiua lignorum
 quia p-iat sibi maritiam **¶** An
 nescitis hic ponitur quarta rō-
 que accipitur ex sancti spūs dig-
 nitate qui habitant in renatis per-
 gratiam baptismalem et sic cor-
 pa eorum sunt quoddam spūs
 sancti templū quia conuiscant
 ab anima spūs sancto in habitata
 et hoc e qd dicit dñ nescitis ad
 et patet ex dictis lura vsqz ibi
 et non estis vni vni uis sed
 xpi Cuius ratio subditur Empti
 em estis pretio magno sz xpi
 sanguine pretioso res em emptas
 pertinet ad uis emptoris Adco qd
 dicit Glorificatio ergo et portate
 deū in corpore vro quod sit qm
 mancipatur dno obsequio sicut
 equus portat dñm suū quando

eius obsequio mancipatur. Talis
 autem mancipatio dñis obsequijs
 cogit inuidia castitatis et per-
 qns fugam fornicatōis **Cap. vii**
De quibus autem **Cap. vii**
 Strippis Postquam ap-
 lous instruxit thormthios de
 uitando fornicatōis uicio hic
 contra instruit eos de matrimonio
 Et uidetur in duas partes quia
 pmo instruit matrimoniu con-
 hentes de xpi p- melius bono fu-
 gientes ubi de uirginibus aut
 pma ad huc in duas quia pmo
 instruit eos de matrimonio con-
 trahendo Secundo de apo non dis-
 soluendo ubi hys aut **Circa p-**
 mie sciendum qd aliqui zelosi hntes
 sed non p- dñm scientia indelect-
 ratōe fornicatōis etia mat-
 moniu qd empnabant et aliqui
 faciebant hoc ex p-acti si ut mag-
 cis tamqz sanctoribus crederet
 Et idem fiet circa sine m-
 thymothi quarto **Prohibentur**
 mulie ut per hoc aut uidetur di-
 um fidelibus thormthijs qdco
 super hoc strippis ap-
 lous ad quod
 hic respondes ostendit pmo quod
 sit perfectōis Ad quod necessitate
 ubi ppter fornicatōe Circa p-
 mie respondendo dixit De quibus
 aut strippis michi circa mat-
 moniu Bonū e homi. i. pfectū
 mulierem non tangere sed simpli-
 continere Circa quod sciendum qd
 sicut eis nutritiua ordinarur
 ad conseruacōz in diuidui ita
 ans gnatua ad conseruacōe sp-
 Et id sicut dicit non potest

qd bonū sit homī quantū ad indi-
 uiduū alimēto non cori ara nō pe-
 dia qd bonū sit homī quantū ad pe-
 rionem conseruandam non tange mi-
 licem Sed hoc ē bonū homī qntū
 ad indiuiduū rōe amme que p har
 cleuatur ad cognicoz vītatis Vt
 dicit augustinus sūdo soliloquioz
 Nihil sic dicit ab actu vītatis
 cognoscende sicut tātū isto corp^m
 sine quo vxor hri non p̄t q̄ tene-
 ei reddere debuit per actū carnis
 in quo absorbetur intellectus Vnde et
 p̄to legem diuinā accepturo p̄ceptū
 fuit exodi xix Me appropinquet vx-
 oribus vris Q̄ rōe corpōis quod mar-
 itonū subiacet q̄tēue fructū cōiu-
 gis Vir em̄ non habet p̄tate su cor-
 pōis sed vxor nec similiter vxor sed
 vir ut hētur infra iij capitulo Ser-
 uitus autem de se tamāra q̄ ex
 parte reip̄ exorsis quāru occupatiō
 et sollicitudini multū multiplicat nīm
 quia oportet p̄uidi de nece sarijs nō
 solum p̄ se sed etia p̄ vxore et libeis
Propter formationē Vt vltimo
 ostendit quod sit necessitatis et p̄o
 qntū ad matrimonij contractū Q̄
 quantū ad eius vsum ibi vxorē d-
 casūm sciendū q̄ vris grātia ordi-
 natur ad conseruatiōē sp̄ci p̄ filiorū ge-
 neratiōē ad quod opus mulier data
 ē maduorū viri p̄pter quod p̄ma
 necessitas inspicendi vltū fuit p̄
 p̄tatiōē Vt plus Genes p̄mo mas-
 culū et femina creauit eos bndixit
 q̄ eis et ait crescite et multiplicamini
 it̄ Sed hec necessitas fuit maxie
 cta in stultoz gnis hūmanū q̄
 p̄tebat multiplicati p̄lm̄ dei per
 gnātoz carnalem Et id aptus con-

siderans hūmanū gēns p̄t multipli-
 cātū et p̄lm̄ dei per regnatiōē sp̄ci
 multiplicandi q̄ntū in Nisi quis re-
 natus fuit ex aqua et sp̄itu sancto n̄
 p̄t introire in regnū q̄deo aptus p̄ter
 misit hūc hanc necessitatem q̄ m̄-
 monū fuit institutiō m̄ officii nē
 et posuit s̄dm̄ necessitatem q̄ m̄
 tūto ē in remediū culpe Inrenat
 em̄ per baptisimū remanet adhuc q̄
 cupiscentia carnis et maxime ad actū
 venereos q̄pter vehementiā delectatiōis
 licet autem maioris perfectiōis sit
 hanc concupiscentiā superac̄ totalit̄
 per continentiam tamen hec perfectiō
 non potest monibz cē sed in pau-
 cibus p̄pter p̄mitatem sequēda con-
 cupiscentiā Vnde dicit saluator d-
 x̄s Non omēs capiūt verbum hoc
 q̄deo necesse ē ut partim concupis-
 centie cedatur et partim super̄ quod
 fit dū actus gnātois rōne ordina-
 Et sic homo non totalit̄ concupis-
 centia ducatur sed magis concupis-
 centia subditur rōi Habet aut̄ hec
 ratio naturalis q̄ homo sit v̄tatur
 actū gnātois p̄t conuenit gnātois
 et educatiō filiorū Vnde et in brutis
 animalibus hoc inuenitur q̄ illis
 speciebus animalū in quibus sola
 femina non sufficit ad educatiōē p̄-
 lus masculus tū femina nutrit pro-
 lem ad hoc autem requirit̄ q̄ mas-
 culus q̄m̄ p̄lem cognoscat q̄
 quod in omnibus talibus animalibz
 naturaliter ē indita masculis sol-
 licitudo de certitudine p̄lis ut patz
 in uerturibus et columbis et huij
 et sic in eis non sunt vagi con-
 tribitus ex quibus incertitudo plus
 sequeretur Sed determinatus mas-

aliis determinate femine coniugi
 saltem usque ad plures educatione facta
 Incomibus aut et huius ubi sola fe-
 mina nutrit plures sine concubitus
 vagi quia una femina pluribus uigi-
 moneptu. Nunc autem dicitur quod in specie
 humana maxime requiritur masculus
 ad plures nutrimetur que si plures multo
 diutius est mualida ad querendum sibi
 necessaria quam in alijs animalibus
 et non solum pro filiorum nutritione
 requiritur masculus sed etiam pro
 structis ad quam requiritur ad huc
 magis tempus. Unde hebrei. non propter
 quidem carnis vite habuimus erudi-
 tores ut. Propter quod ratio naturalis
 dicitur quod in specie humana non est
 vagi concubitus et interit sed sunt
 determinati viri addetee minima fe-
 minam que determinatio fit per
 matrimonij legem. Quod dicitur apud
 Propter fornicatores aut futandam
 in illis qui non possunt continere
 Omnisquisque suam uxorem habeat. ad
 quam determinate accedat et ipsa
 ad eum et sic tolluntur concubitus
 vagi. Uxor. Hic contra persequi-
 tur de usu matrimonij. Et dividit
 in duas partes quia primo agit de
 debiti redditione. 2o de eius inter-
 missione ubi. Et iterum. Circa primum
 uxor viri debitum reddat per carna-
 lem copulam. Et similiter conuerso.
 quia hic est usus matrimonij in quo
 vir et uxor ad patria iudicantur. Propter
 quod mulier de latere viri formata
 fuit non decapite uel pedibus quia
 non delet esse domina nec ancilla
 sed societas. Et ratione huius debet sub-
 dit dicens mulier sui corporis potestatem
 non habet ita quia unus coniu-

gum non potest continere alio modo
 vel alii se tradere ad generationis proce-
 atione. Sed admittent debent usque
 quod corpus quantum ad hunc actum impe-
 dimento limo cessante. ¶ Nolite. Hic
 contra agit de debiti intermissione
 et secundo de eius reiteratione ubi. Et
iterum. Circa primum sciendum quod actus
 conjugalis bene aliquando est inter-
 mittendus maxime sacris temporibus
 ut coniuges melius vacent spiritualibus.
¶ Et hoc est quod dicit. Nolite fraudari
 in uicem subtrahendo usque in corpus
 quod ei debetur. nisi forte ex
 consensu utriusque. ad tempus ut
 vacetis orationi. que est deuotio inter
 in dei mens autem deprimatur per
 carnalem actum etiam in matrimo-
 nio. ¶ Et iterum. Hic contra agit
 de reiteratione actus conjugalis. Red-
 duntur in duas quia primo circa hoc
 dat suum dominium. 2o declarat dicitur
 suum. ¶ Hoc autem dicit. Circa primum
 dicitur. ¶ Et iterum. reuertitur in ad
 ipsum sed ad reddendum debitum finito
 tempore orationis. Sed in quod
 dicitur et in tempus amplectendi
 et tempus longe fieri ab amplectibus
 ne temptet uos satanas a deo
 adiutolo. Propter continentiam uiam
 reuerentiam ad actum carnis. ¶ Hoc
autem dicit. Hic manifestat et
 primo ostendit in quo sensu accipi
 debet. 2o ad hoc ratione assignat
 ubi. ¶ Volo autem. 3o exponit quod dicitur
 ubi dicitur autem. Circa primum sciendum
 quod aliquis possit accipere dicitur apud
 de reiteratione debiti tamquam necessarium
 ad salutem quod non intelligitur
 quod dicitur hoc autem dicitur secundum in
 diligentiam et non secundum imperium
 et non cadens sub precepto tamquam

ad salutem necessariam possunt et
 coniuges de consensu simplici conti-
 nent. Sed videtur hic apud mystic
 loqui dicens hoc autem dico secundum in-
 dulgentiam quia indulgentia non est
 nisi de malo actus vero matrimonialis
 non est malus ad quod dicitur quod in-
 dulgentia hic non accipitur permissio-
 ne permissio autem fit dupliciter
 uno modo de minori malo adiuturum
 magis malum sicut moyses permisit
 libellum repudij adiuturum uxori dicitur
 an' xpo et talis permissio non fit
 in evangelio propter eius perfectionem
 hebre vii. ad perfectum feram iue-
 re lege facta fuit ex eius imper-
 fectioe hebre vii. ubi nihil ad perfectum
 adduxit lex alio modo fit permissio
 de minori bono per hoc quod maius
 bonum non patitur et sic est in pro-
 phetae enim quod apud conjugum non
 precipit indulget matrimonium pro-
 pter aliter salui putat indulgentia re-
 spectat malum Circa quod sciendum quod
 actus carnalis aliquando est sine
 omni culpa ut tunc ordinatur ad pro-
 pteranda ad cultum dei vel tunc fit
 causa reddendi debitum quia primo
 modo est religionis actus Secundo iure
 et si fiat ex caritate non solum est sine
 culpa sed etiam iustus quia omnis
 actus virtutis factus ex caritate meri-
 torius est Si vero actus matrimonij
 exercetur ad satisfaciendum concupis-
 centie tunc habet culpam amplexam
 venialem quando spiritus intra limi-
 tes matrimoniales mortalem vero
 quando non spiritus ut pote quia uxorem
 videtur modo indebito vel quia quo-
 libenter aliam cognoscit alias non re-
 quirunt indulgentiam sed premiuntur
 modo habet indulgentiam in quantum

consonans concupiscentie sue in
 uxore tunc et non alia et sic non fit
 reus peccati mortalis sed tantum ve-
 nialis Quod indulgentiam non habet
 quia reus est peccati mortalis **¶** Volo
 autem hic contra apud aff. nat.
 ratione sui dicti et primo eius qui dicitur
 Non secundum imperium Secundo eius
 quod dicitur secundum indulgentiam
 ubi Sed unus quisque Circa primum sci-
 endum quod nullus sapiens precipit quod
 illud quod vult matrimonium continere
 et tunc contracto contradicit alias co-
 traria conjugum nisi continens ed-
 tificatus fuit quia actus matrimoni-
 alis ab eo non cogitur sicut fuit de
 beata virgine Virginitate autem no-
 lebat apud quod benedicit Volo autem
 omnes homines esse sicut me apud i.
 omnes virginitatem suam fuit
 enim apud virgo Unde in eius de
 collatione inter matrimonium sine virgini-
 tate fluxit lac de eius corpore quod
 dicitur lacus de matris eius et eius
 actus propter hanc voluntatem non
 fuit locutus secundum imperium Sed videtur
 quod voluntas apostoli non fuit rationabilis
 quia si omnes a tempore eius fuisset
 continentes existit cessasset generatio
 hominum et sic non fuisset completus
 mundus deceptor ad hoc dicitur aliquid **¶**
 si omnes sui temporis continent fuisset
 rationis ad implendum mundum deceptor
 sed hoc dicitur nullum habet scripturam
 vel rationis fundamentum propter quod
 dicitur quod apud volebat hoc ex
 antecedente sed non voluntate quod
 sequitur Sicut prima thomae ii.
 dicitur quod deus vult omnes homines
 salvos fieri sed voluntate antecede-
 te non tamen omnes salvantur quod

non autem voluntate consequente De
 autem voluntas antecedens quia aq̄s
 vult aliquid absolute et magna tēp̄
 melius simpliciter Consequens vero
 quia vult aliud confidatis conditōibz
 q̄ibz et tēp̄tancys p̄mo nō vult
 homo merces suas suare Q̄ nō
 non vult eas suare quando eas in
 periculo potius p̄cipis p̄icit in mare
 Et hoc nō confidatis mētis et de
 mētis hominū Deus vult tantū
 aliquos saluā et aliquos dampnā
 licet vult omnes saluā magna
 quiddam inq̄nāti fuit ad ymagi
 nem suam facti et veritatis ca
 paces Et eodem mō paulus ap̄t̄s v
 lebat omnes continentēs cō inq̄nāti
 continentia manus bonū ē q̄ mar
 monialis cū fragilitate hominū
 volebat aliquos matrimonio iugē
¶ Quisquis autē Hic tēp̄
 assignat rōnē quare de matrimonio
 concessit dicit. s̄dm̄ indulgentia
 s̄ quia quilibet non ē tante v
 tutis quod possit continē Et hoc
 ē q̄ dicit Sed unus quisq̄ habet
 q̄m̄ domi exoco. aliud quidem p̄
 sut possit continere. aliud vero
 p̄t s̄ q̄ possit ea p̄tatem malita
 te p̄uare custodire et in ea deo
 fuisse Unde mathei 23 d̄ sub
 parabola homis p̄gre p̄ficientis
 q̄ vocans semis suos tradidit illis
 bona sua et amicus s̄dm̄ q̄am
 virtutem **¶** Dico autē Hic q̄ obstu
 re dicit magis declarat dicens
 Dico autem non in p̄ris a vir
 ginitas. et vidus bonū ē illis
 si p̄t permanserint sicut ego a
 continentē vūedo. quod si non cō
 tinent a. si domi continentis nō

acceperint adeo mibant a mar
 monū contrahendo melius ē mibe
 quam viri a quam concupiscētia si
 pari. concupiscētia em̄ quidem ignis
 est et ideo qui ab ip̄a impugnatu
 ralestis qui autē supatur per mō
 timentia vult Et cōsiderādū
 q̄ ap̄t̄s hic vult comparā ab
 iustia quia concupiscētia viri ma
 lū ē simplici mibe autē bonū in
 mus tamē quam continē Et igit̄
 sensus melius ē it̄ a magis di
 gibile q̄ homo minus bonū hēat
 quā quod malū meruit **¶** Hic
autem Hic instruit eos q̄ mati
 moniū iugē s̄dm̄ de ip̄o nō dissol
 uendo Sed videtur m̄duas p̄tes
 Quia p̄mo facit q̄p̄t̄d Q̄ d̄ d̄
 eius dat gnāle documētū ibi Et
 v̄niquidq̄ p̄ma adhuc m̄duas
 quia p̄mo agit de dissolubilitate
 matrimonij. quando cōterp̄ cōi
 gium ē fidelis Q̄ quando alter
 ē in fidelis ibi Secūdo autē p̄ma
 adhuc m̄duas quia p̄mo docet
 eos de dissolubilitate mat̄mo
 ny Q̄ quid p̄t agendū q̄n cōi
 git ap̄t̄ aliquo mō seporat ibi
 Quid si distesserit Circa p̄m̄ d̄
 Hic autem qui matrimonio iugē
 s̄dm̄ p̄cipio non ego sed d̄ns
 a non p̄cipio instruiti q̄p̄s. sed
 auctoritate d̄na. uxorem auro
 non distodē sicut em̄ supra dictū
 ē Matrimonij p̄mo fuit in statu
 tu ad l̄mē p̄lis p̄curatōnē in
 t̄m̄q̄ m̄stōe et in structōe de mō
 bus requiritur magnū tempus
 q̄t̄ter quod ratio dicit q̄ viri a
 uxor per totā vitam in sepabili

in viij

conuigunt. Et ad matrimonium sic
 diffinitur. Matrimonium est personarum
 legitimarum coniunctio in diuina iure
 consuetudine retinetur propter quod non
 distat uxorem a uiro cadit suscepto
 excepta causa fornicationis. Que ca-
 sum excipit saluator a iathci ex.
 Et idem de distessu uiri ab uxore qui
 hocem ad paria iudicant. **¶** Quod
 si distessent. Hic tamen ostendit
 quid sit agendum quando aliquis
 separatur a matrona licet enim con-
 trahit matrimonium confirmati sit in
 dissolubile nisi per mortem alterius cor-
 palem tamen ex causa fornicationis
 pbata pta potest dissolui quantad
 ad hoc et cohabitacionem et sic dicit
 aplos. Quod si distessent uxor a
 uiro in casu dicto. manet in impta
 supple precepit dno. aut uiro suo re-
 conciliat. Sicut enim poterat non
 distat a uiro sub spe correctionis ei
 Ita post distessum potest ei reco-
 ciliat etiam debet si non possit con-
 tineri quia non potest aliter ambe apo-
 uiuere. **¶** Nam tunc. Hic tamen
 agitur de dissolutione et solucione mat-
 monij quando alter coniugum est
 in fidelis. Et dicitur in duas ptes
 quia pmo agitur de recessu ex parte
 fidelis. 2o ex parte infidelis ubi
 si fidelis. Circa pmi dicit. Nam
 tunc qui sunt disparis cultus. dico
 ego non dno a do consiliu sed no
 t ad hoc diuini precepti. Si quis frat-
 r christianus uxorem habet in fidelis
 ut pote quando uir conuertitur ad fi-
 dem et non uxor et hoc consentit
 habitare cum illo pacifice et sine co-
 timelia fidei christiane non dunt

tam illam. Et idem subditur de
 uxore fidei contra in fidelis hntem
 cum dicitur. **¶** Si qua mulier ut in
 hac em sunt ad paria. Et subditur
 ratio talis mansionis fidelis cum fide-
 li cum dicitur. Sanctificatus est enim a con-
 sus ad fidem. Vir infidelis p mulie-
 rem fidelis quam ad hoc inducentem
 hic em frequenter fiebat in manu
 etia s q uxor infidelis conuertebat
 uir in fidelis et conuerso uir ux-
 orem. **¶** Alioquin. Hic ponitur ad id
 pda ratio ex parte plus que p conu-
 onem parentis in fidelis mo dicto
 adducebatur ad fidem. Si aut fidelis
 conu- distat ples in fidelis rema-
 net. quia tunc pars in fidelis pualo
 bat quia pauci erant fideles et sub
 in fidelibus constituti. Et hoc e q dicit
 Alioquin filij uiri in mundis con- a in
 infidelitate remanent. ut dicta. Nunc
 aut amidi sunt a adducti ad fidem
 mo dicto. Videtur aut q consilium
 apli dictu sit cont. sacra scriptura
 Quia pmo ex parte p. Sanctus ex parte
 fecit abiri uxores alienigenas cum
 filijs suis a filijs isrl fidelibus qre
 contra sacras canones q. xxviii
 questione pma capitulo uidi de isto
 p. infidelis. in eius conu- pma
 ne que ia in xpiana translata
 e per fidem. Ad pmi dicendum q ma-
 trimonia illa erant conu- con-
 tracta contra dmi phibicoz q habi-
 deut. viij. Et id nulla erant. quia
 nullu matrimoniu contra dei phib-
 cane potest ee ratu. propter quod
 ex parte fecit illa separari et bene ad
 secundum dicendum q in pmitua et
 tlesia passim conuertebant aliqui

de iudeis et similiter de gentibus Et
 p illo tempore loquitur ap[osto]lus q[ui] tunc
 erat spes q[ui] in fidelis tacebat ad
 fidem perfidelem personam T mat-
 monio sibi commissa p[ro]cedere uero
 tempore iudei fuerunt obstinati No[n]
 sic autem gentes et ideo fidelis
 per mittebatur habitare cu[m] infideli
 de gentilibus non tamen de iudeis.
 modo uero paripassim ambulat q[ui]
 utriq[ue] reputantur obstinati et sic
 non per mittitur fidelis habitare cu[m]
 infideli de ap[osto]lo nec de aliis Et hoc
 modo loquitur decretu[m] allegatu[m] ¶
Quod si in fidelis Hic cano[n] agit
 de discessu ex parte infidelis cu[m] de
Quod si in fidelis discessit modum
 fidei p[ro]p[ri]e distendat quasi dicit
 liberatus e[st] fidelis ab eius com-
 m[un]ione et p[er] aliter contrahit Et
 subditur causa enim de Non e[st]
 cu[m] seruicium subiectus frater a
 soror p[ro]p[ri]a uel p[ro]p[ri]a in
 eius modi ut teneatur in fidele
 aliquo modo sequi aut contendere
 in iudicio uel alibi p[ro] eius co[n]tra-
 ctione Et subditur causa in parte aut
 uocatur nos deus non in linguis
 et contencionibus Sed quia pas-
 set aliquis arguere in contrarium s[ed]
 q[ui] tenetur facere ut possit fidele
 per co[n]habitatione[m] ad fidem conu[er]tere
 No[n] hoc remouet dicens Unde et
 sit similior s[ed] uero salu[m] facies
 quasi diceret non potes hoc scire
 nisi per diuinam reuelato[re]m ¶
 quod subditur Nisi amica[m] p[er]
 dimisit deus a. ordinauit reue-
 lare Sedm[od]o autem uiam humanam

magis p[ro]babilis uidetur q[ui] in fidele
 subueneret fidelem si sequeretur
 cum distenderet exadio fidei p[ro]p[ri]e
 ¶ Et amica[m] postquam ap[osto]lus e-
 git de solutione et indissolucione ma-
 trimony ubi dixerat q[ui] fidelis
 debet manere cum in fidele si p[er]
 absq[ue] contumacia p[ro]p[ri]e hic consp[er]-
 ter exadenti dat g[ra]uale docum[en]tu[m]
 standi in statu suo cu[m] quis uocatur
 ad fidem dicens Et amica[m] que[m] p[er]
 uocauit deus ita ambulat q[ui]ntu[m]
 ad illa que non repugnat statui
 fidei Et sic monit[us] ecc[lesi]e docet
 quasi diceret non solum uob[is]
 corinthiis sed et alijs hoc dixi
 quia doctrina fidei debet h[ab]ere
 unitatem et maxime in hac
 q[ui]libet si uocatus contortus sta-
 tu in quo uocatus e[st] ad fidem nisi
 impediat dei seruicium et p[ro]p[ri]-
 tat magis in specialiter dicens Circa
 ritus aut uocatus e[st] no[n] adducit
 quatu[m] a non sequitur ritus gen-
 tilium qui semp[er] sui aliter ¶
 p[ro]p[ri]e aliquis uocatus e[st] no[n] t[er]-
 ridatur uolens obsequare legalia
 que cessant in morte p[ro]p[ri]e max-
 ime quantum ad ceremonialia de
 quibus fuit ritusisio cui succe-
 dit baptismus in noua lege q[ui]
 subditur Circumcisio nihil e[st] a
 nihil facit ad salutem Sed ob-
 seruatio mandator[um] dei a[m]ph[er]i
 p[ro]p[ri]e Si uis ad uitam ingredi
 sua mandata Sunt enim dedit
 tamen iuris naturalis uel p[ro]p[ri]-
 quod obligatio corp[or]is semper manet
 Seruus uocatus e[st] ad fidem
 non sit tibi cura a non foris

hanc conditione moleste. Nam in
 illa potes copo seruire Sed et si po-
 tes liber fieri ex gratia dñi tui vel
 alia via defacili magis optere stiz
 seruitute quam ante se faciendo xpo
 membris suis exemplo xpi qui scit
 minister erat cū discipulis. Et papa
 seruu seruu dei se vocat milib
 suis qui omi mōdo vacatus est
 suis. Conseruatur sit hūc qui cū
 suis existens in conditōe mōdo
 vocatus ē a vacatus ad fidem liber
 ē dñi. Libere p̄ deo seruire et equal
 est mīc apud deū sicut illo quem
 vocat existente in libertate. Simi-
 liter et qui liber vacatus ē suis
 a sicut et ille qui vacatus ē suis
 conditōe existens. Unde dicit
 Ambrosius apud dñm bona sunt
 et bona libertas equa laute appen-
 duntur. Et q̄ uterq̄ sit equaliter
 seruis xpi. Et ostenditur consēpt
 cum dicitur. Precas empti estis se
 sanguine xpi qui equaliter effus
 ē pro utraq̄. emptus vero suis
 efficitur emptus. Nolite fieri serui
 homi a dñm ita dicitur seruitute dei p̄
 seruitute homi. utiq̄ omi potest
 simul stare. ut tū quis p̄pter deū
 humiliter suscipiet homis seruitu-
 tem. ¶ De virginibus autē. Post
 quam ap̄tus agit de matrimonio
 hic rōter agit de fugientibus
 p̄ melior bono. Et p̄mo de fugie-
 tibus p̄ continentia virginali. Q̄
 de fugientibus p̄ continentia virginali
 abi aylicer allegati. P̄ma induas
 quia p̄mo agit de virginibus. Q̄
 de virginibus custodibz abi. Si quis
 autē uxorem p̄ma antecō. Quia
 p̄mo declarat perfectōz q̄ ē in sta-
 tu virginali. Q̄ qualiter possit

participari in statu coniugali abi.
 Hoc itaq̄. Q̄ quid contra hoc ma-
 gis debeat optari abi. Q̄do autem
 p̄ma ad huc induas quia p̄mo of-
 tendit quid sit perfectio. Q̄ quid
 licitū abi. Abi allegatus est. Cū p̄mū
 dicit ap̄tus. De virginibus autē p̄
 ceptū nō habeo s̄ p̄ predicōe virgi-
 nitatē ē necessariā ad salutē qua
 tante altitudinis ē et perfectōis q̄
 pauci possunt eam attingere. Unde
 dicit saluator marci xxi. Sunt
 enim michi qui se castrant p̄ regnū
 celorum. Qui potest capere capiat
 quasi dicit pauci rep̄nt ad hoc
 ydonei. Consiliū autē do. tanq̄
 de melior bono p̄pter rōnes p̄das
 tanquā misericordia consecutus a
 dñō ut sim fidelis non sim in
 copiamtatis statū sed etiā in apas-
 tolatū p̄ quē hōc auctoritate et
 scientiam consilendi p̄pter quod
 subdit suū consiliū dicens. Consilio
 ergo hoc bonū ē s̄ simpliciter
 continē p̄pter instantē necessitate
 a ad evitandū accupationē circa ne-
 cessitatem vite p̄ntis q̄ m̄abit
 coniugatis circa p̄uisionem uxoris
 et plus perquam homo retrahit
 abano contemplatiōis et dñe delecta-
 tōis. ¶ Allegatus est hic contē
 ostendit quid sit licitū s̄ matimo-
 nium contrahē et in contracto ma-
 nē. Q̄ dicit allegatus est uxori no-
 li querē solutōz quia p̄stam ra-
 des per in continentia exopte
 em delectatōem p̄cedas in actu
 coniugali reuertitur ad eam defan-
 li. Solutus est ab uxore noli q̄re
 uxore si potes continē quod ē
 magis bonū id nō ē dimittēdit
 p̄m̄on. Si autē accepisti uxore

orem non petisti: quia hoc e licite
 uno et etiam mulier qd subditur Et
 si impetit coniugio et tribulacione in
 tamen habebunt huiusmodi. si mar
 monio et iure quia imminet eis anxi
 etas mentis et labor corporis circa pro
 uisionem sue domus et plis Et quia
 alter coniugii de facti suspicatur. san
 dem in altero de corpore et si mixtat
 in mente tuus anxietatis fit redm
 dancia in carne Ego aut vobis
 paruo quasi dicit non solum ostedo
 vobis viam perfectionis que diffi
 cilis e inobseruancia congruitatis
 sed etiam matrimonii ad quod licite
 et bene declinare potest. **H**ic
 itaqz **H**ic conter ostendit apud
 qualiter perfectio coniugii potest
 haberi aliquo mo a coniugatis s; li
 titis abstinendo quantum fieri potest
 bono mo et ad superna tendo. **D**ic
 igitur **H**ic itaqz dicit fides vobis ad
 perfectione in uitando Tempus bre
 ue e s; vite humane. **A**pter qd
 quilibet debet quantum potest ad per
 fectione conati quam diu habet
 tempus merendi qd subditur. **R**e
 liqui e ut qui habent uxores
 tamquam non habentes sint. **E**t
 fit dupliciter vno mo ut reddat
 debitum non tamen exigant alio
 mo perfectus est vtrqz coniugiu
 de communi consensu incipiet con
 tinue apte magis bonu adipiscendi
Qui flent a tristite materiam
 habent quod frequet contingit
 in matrimonio circa coniuges et
 plerum et familiam. tamqz non flo
 tes patienter sustinendo. et exspe
 retribucionis eterne consolatione

recipiendo et qui gaudet a materiam
 gaudendi habent ex aliqua temporali
 ppositate circa se prolem uel familia
 contingente. tamqz non gaudentes
 cogitando qd no e multu gaudendu
 nisi de bonis spiritualibus et eteris p
 spectas em temporalis frequet occurrunt
 in nocentem et qui omni tamquam
 non possidentes cogitando qd no ha
 bit manetom ciuitate sed futura
 inquitur hebraei xiiii. **E**t qui
 vultur hoc mudo a possunt vti
 bonis huius mundi eo qd sint diuites
 et corpore sani. tamqz no vident
 accipiendo de bonis pntibus quid
 minus p fieri salua tamen dete
 ria et status personarum et quia her
 sint difficilia. **I**deo de hoc induit
 to motua enim dicitur. **P**terit
 em figura huius mundi quia e in
 continua variabilitate ppter qd
 parit curandum e de bonis pntis
 vite quia nichil e ibi stabile. **V**t
 hoc potest referri ad fine mundi qd
 inquitur tunc em cessabit figura
 a cursu huius mundi quia tamen
 manebit eius substantia s; corpa
 celestia et elementa. **E**t no de
 pterit substantia huius mundi sed
 eius figura. **V**olo autem **H**ic con
 ostendit quid etia predicta sit magis
 eligendi quantum e de se s; tantu
 tia originalis que auferit mundu
 solitudinem et animu eleuat ad
 cognosce dei et deo. **E**t hoc e
 qd dicit **V**olo autem vos sine soli
 tudine ee loquedo de solitudine
 ee loquedo de solitudine bona spū
 lia impedire. **Q**ui aut sine ux
 ore e solitudo e qd dicitur sint

a. habet aptitudinem ut sit soli-
 citus de bonis spiritualibus et ceteris
 Cui autem in uxore est sollicitus et
 que sunt mundi ad providendum neces-
 saria sibi familie et uxori quo placet
 uxori non solum per dicta sollicitudi-
 nem sed etiam per redditus debiti
 et diuisus partim fruens mundo
 et partim deo quoniam bene conu-
 nit in matrimonio Et mulier impu-
 ra quia idem est ex parte mulieris per
 ex parte viri et patet ex dictis lra
 Porro hoc ad utilitatem utraque dico
 ostendendo vobis ad quod est melius
 et magis dignibile poteritque commode
 non ut laqueum vobis intinam quod
 non dico hoc tamquam incertum ad salu-
 tem Hoc enim est allaqueare in firmos
 qui non possunt bene continere sed
 ad id quod honeste continentia et
 honestissima et quod facultatem
 prebeat sine impedimento domino ob-
 seruandi et facere alias sancte serui-
 endi quam facultatem prebeat conti-
 nentia aufferentis impedimenta deo
 libere fruendi quo frequenter con-
 tingit ex contritione matrimonij
 propter sollicitudinem amplexus et
 temporalia ut patet ex dicta **¶**
¶ Si quis impem. Hic contra agit
 aptus de virginitate custodibus qui in
 punitia etiam patres carnales et
 quos spiritualis sed qui quibus aper-
 tibus tradebantur aliqui virgines
 custodiendo igitur si custos virgi-
 nis postquam ipsa venit ad eam
 adultam videbat per signa probabi-
 lia ipsam voluntariam de virgi-
 nitate fruanda debebat eam per
 custodire si autem nuptii tradere
 et hoc est quod dicitur **¶** Si quis aut

turpem a male gratosum se iudi-
 estimat super virgine sua a super-
 virgine que est in sua custodia et quod
 sit super adultam et iam peruenit ad
 etatem nubilem et ita oportet fieri
 quia cursus temporis et etatis non pre-
 impediri Potest etiam custos talis
 virginis male gratosus videri dicitur ut
 cono non a virgine cui displicet amplexus
 retardat alio modo ab aliis qui timent
 delapsi virgines tunc veretur in dicitur
 custodem reuertetur quod subditur **¶**
 vult virgo custodia faciat contra-
 hendo matrimonium quia in hoc non
 peccat nec eius custos peccat **¶** Sed
 qui statuit in corde suo firmus de
 custodia virginis non habens ne-
 cessitatem tradere eam nuptii tunc
 quia non videt eam ad hoc melius
 nec timet per eius lapsum vere-
 cundiam potestatem aut habens sine
 voluntatis defectu custodia vir-
 ginis et hoc iudicavit in corde suo
 seruare virgine suam aliquid con-
 ugio bene facit fruens eam in sta-
 tu perfecti propter quod concludit
 igitur ad et patet lra ex dictis **¶**
¶ Mulier. Hic ultimo agit de
 aliquo dicens mulier allegata est
 legi a vinculo conjugali quanto
 tempore vir eius vivit contra corporali
 quod si dormierit vir eius per
 mortem corporalem liberata est allega-
 a adito vinculo tunc vult ambu-
 tantem in domino a domino tunc vir sit
 fidelis quia non contrahit cum infideli
¶ Bona autem est si sit permancat
 secundum modum consilij sed in continen-
 tia viduali tunc quia sit manendo
 liberius potest frui domino tunc per
 sedo nuptie sunt signum incontinencie

8
 tie Puto autem quod et ego spiritum
 dei habeam. Hoc autem dicit ad of-
 fendendum quod eius consilio sit rec-
 dendum. nec dicit puto dubitative quod
 certus erat per revelationem spiritus dei
 se habere sed dicit hoc ad tollendam ali-
 quorum iactantiam ne afferent presum-
 ptuose spiritum dei se habere quia nescit ho-
 virum amore vel odio dignus sit. **capitulum viii**

De his autem postquam apostolus
 de thormibus in sermone de
 matrimonio. Hic contra
 eos in sermone de cultu sacramento
 et diuiditur in duas partes. Quia primo
 excludit vitium continentiam quod est par-
 ticipatio in se ydolatrie. Quod accedit
 ad apostolum ostendendum capitulo primo
 in duas quia primo excludit parti-
 cipationis occasionem. Quod apostolum par-
 ticipacione capitulo primo. Quia adhuc
 in duas quia primo excludit vitium
 occasionem. Quod inducit ad apostolum
 perfectione capitulo primo. Circa pri-
 mum sciendum quod inter thormibus
 erant aliqui stulti cognoscentes quod
 carnes ydolis ymolantur ex hoc non
 consecruntur aliquam consecracionem
 ut gentiles credebant. nec aliqua
 in mundicia ut iudei estimabant
 adeo ut differenter carnes ymola-
 tas ydolis coram quibusvis come-
 debant in scandalum in firmos et
 sic coram scientia erat alijs occasio
 rime. Propter quod sic predicat apostolus
 quia primo declarat scientiam non ua-
 lere nisi sit ordinata secundum caritatem.
 Quod de ydolatrie ostendit veritatem
 ubi dicitur. Quod arguit scandalu-
 santum temeritatem ubi dicitur. Sed non C-

ta primo dicit. De his autem que
 sacrificant sicut sunt quod nulla in
 mundicia aut consecracione cont-
 hinc quomam amicos scientia
 dei habemus videlicet quod est unus
 deus creator animarum et omnium creatura
 eius est bona. Sciendum tamen quod apostolus
 hic loquitur de thormibus intellige-
 tilis non de simplicibus. ut patet
 magis ex consequentibus et quia in-
 ter illos scientes aliqui habebant sci-
 entiam caritate ordinata. aliqui vero
 non. Quod subditur. Scientia inflat
 et scientia sine caritate facit super-
 bire. Caritas autem edificat et scientia
 caritate ordinata est certis edificatio.
 Si quis confirmat se aliquid scire
 a presumpsit de sua scientia plus
 credit scire quam sciat. in caritate
 non dominum cognouit que ad modum
 aptat cum scire. sed de secreto humilitatis
 et ubi scientia sua caritative et
 talis scientia apparat adeo quod se-
 quitur. Si quis autem diligit deum in
 rebus vera dilectione includit proximi
 dilectione. Hic cognitus est adeo cog-
 nitio apparat. **De istis autem**
 Hic contra ostendit veritatem de
 sacrificiis ydolis que dicitur y-
 dolatria dicitur. De istis autem quod
 ydolis ymolantur sicut nos in-
 gis intelligetes quia nihil est
 ydolum in mundo. Quia autem ydoli
 est aliqua res ut pote aurum ar-
 gentum lapis vel lignum. Quia
 vero ydoli est quod sit reprobatio
 dei reputat autem falsum deum
 et sic ydolum nihil est quod falsum
 et non ens conuertitur sicut verum
 et ens. Quia autem nihil est nulla

in modicam aut consecrationem
potest dare rei ymolare. et q. nulli
deus nisi unus. quia natura diuina
non e multiplicabilis. ¶ Nam et
si sunt qui dicantur dy. et q. d. ho
puenit ex deceptioe homi nome dei
tatis alijs adeo falso attribuente
nobis tunc militate fidei existenti
bus. Unus deus pater omni per cre
atione. De quo subditur. ex quo oia
sunt in effecti. et nos in illo. non
solum seruidi ee natie quod co
seruatur ab illo. sed p. ee gratie p.
quod speciali mo. creatura rationalis
e in illo. et unus deus alius xpianis
sz unitate persone non nature q.
naturam diuinam hr ab eterno et
humanam ex tempore. Per que oia
p. ducta sunt et sub. p. p. ee gratie
deitatem. quia per uerbum diuinum
quod e deus filius oia facta sunt.
Iohis p. mo. oia per ipm facta
sunt et in ee consuante. Hebre.
p. mo. Portans oia uerbo uir
tutis sue. et nos per ipm p. mo.
specialiter constituti in ee gratie.
¶ Sed non. Hic contra arguit
temeritatem illor qui de sua scie
tia presumetes comedebant in
diffidenter ydolatriam quod audetes
fideles simplices potissime conu
degentilibus credebant eos comede
admodu gentiliu sz in uenatione
ydoli et exemplo eor inducebant
ad se comedendu et se peccabant
grauiter reuertentes ad riuu genti
liu et peccans illi qui de sua scia
abotens simplices ad hoc induce
bant et hoc e q. dicit. Sz no rati
sz fidelibus est scientia cognoscendi

q. ydolum nihil e. et q. nulla i. mi
dicia aut consecrationem dat caribus
ymolatis. Et de istis simplicibus subdit
quod aut cu scientia ydoli a. credetes
q. ydolum heat aliquid inuisibile
m. quasi ydolatriam manducant. a. q.
habens aliquid consecrationis ab ydolo. a.
in reuerentia ydoli et conscientia con
tum sit in firma a. erronea polluit
per peccat. esta aut. Vos non come
dat. adeo a. non facit nos maioris
miti quantu e dese uel de m. q. deo
subditur. Neq. em si non manducant de
ficiunt. a. abstinentia actio ymola
to ydolis uel eius comestio no facit
nos deficere a. gratia uel p. fice in ea. Sz
intencio et modus comedendi et ab
stinendi facit deficere a. gratia uel p. fice
sicut cu aliquis comedit m. t. de
nerandi ydolum p. fice facit. simpli
tes xpianis uel ino indistincto p. fice
facit p. fice presumptuos facit a.
gratia deficere et hoc e q. dicit. Videte
aut. a. diligenter attendite. Vos p. fice
tes. ne forte hic humana uita lita
a. scientia qua cognoscitis ydolatriam
ee lita ad manducandu quantum
e ex natura rei offendiculu fiat in
firmis a. faciat offendere in firmos
uel ignorantes. Et subdit modu per
quem faciebant eos offendere dices.
Si em quis simplex xpianis iudicet
em qui habet scientia p. dicta de y
dolatriam in ydolo recubere a. come
dentem in loco ubi comedunt car
nes ydolis ymolate. Nomen con
scientia eius cu sit in firma a. ad
credendu p. na edificabitur ad man
ducandu ydolatriam. a. manducandu

in ueneracione ydoli trahetur qd sic
 quia tradet sapienterem hoc modo co-
 medere et qd in firmis quoddam
 ydolatrando in tua psona frater n
 occasione tue psonae ppter que opus
 mortuus e. ppter quod eius salus no
 e contempneda Sic autem peccantes
 ut a tale peccatu non solum e contra
 proximu sed etiam contra deu ppter
 quod concludit aplus Quia ppter si qd
 it talis em abstinentia ad euitandu
 scandalu in firmo e mitia et e-
 tiam necessaria ad salutem saltem qd
 usqz docetur in firmis quia talis co-
 mestio non e illicita **Cap novu**

Domi plim liber postqua
 aplus reprehendit aliquos
 indistinctos hic cont mdu-
 rit eos ad perfectos sicut ut alicui ab-
 stineant ne infirmos scandalizent
 et etiam ut sibi et alijs magis pfi-
 riant p iuribus exemplum 2o au-
 rentu in studio abi Neptis qd hui
 Circa pmi sciendum qd aplus se pot
 alijs in exemplum mhor qd licet ha-
 beret potestatem accipiendi sumptus
 ab illis quibus predicabat tamen ab-
 stinebat vitu querens ex pto labo-
 re ut magis pfiat in predicatione
 per hoc em apparebat qd no t pale
 lucru sed salutem animar p hoc
 etiam pcludebatur via fals aplis
 qui pdicabat causa temporalis luc-
 sic ergo pcedit quia pmo declarat
 ppter 2o remouet dubiu Non
 scripsi autem pma litteras quia pmo
 declarat ppter auctoritate 2o rone
 abi Si nos vobis 3o exemplo i
 neptis qd hij qui pmi aut pbat

triplici auctoritate sicut officij apostolici
 et usus pubi et auctoritate actis
 testameti Secunda ibi Quis militat
 Tercia ibi Nunq secundu Circa p-
 mi sciendu qd alij malignantes dice-
 bant paulu non esse aplm eo qd no
 erat corporali cum dno ihu xpo sicut
 alij apli qdco pmo declarat se ee a-
 postolum 2o pbat intentione ibi
 Nunquid Circa pmi dicit Non su
 liber n habens liberam voluntate
 accipiendi sumptus p publicatione ewi-
 gelij quasi dicit qmo habeo rone
 officij Sequo subdit Non sum aplus
 quasi dicit qmo adeo missus ad pre-
 dicandum euangeliu actus xpi Se-
 gregate michi barnabam et saulum
 ut Nomen dnm ihu xpm vidi qd
 cu appropinquat damasto ut dicit
 aliqui licet non sit scriptu actus
 xpi sed solu qd audiuit eu loquentem
 quia non omnia facta scripta sunt
 Vidit etiam in rapto illud qd fuit
 excellens visio quam alioz aptoz
 quia vidit xpm in gloria sua ad dex-
 teram patris sedentem Quia qd
 dicit augustinus qd dicit diuina
 essentia Unde Corp xpi capitulo
 dicit se rapto corp ad tertiu celum
 pbat etiam vltis aplatu pui
 per effectus dicens Nonne opus
 meu a effectus mei aplus Vos
 estis nido a deo pncipaliter agere
 quasi dicit qmo quia ame huius
 micia fidei qd subdit Et si alijs
 non sum aplus it quasi diceret
 Et si alij vellent hoc negare
 Vos tamen non potestis nam
 signaculu apostolatus mei it a
 forma doctric xpi p me a vobis

Impressa. sicut per alios aplos
 pressa est. alio quibus predicantur.
 mea defensio a aplacis mei phario
 apur eos qui de me interrogant ta
 quam dubitantes de aplatu meo. **Hec**
 est qd vna comiso ad fidem per me. **¶**
 Nunquid Secularis officio sui apos
 tolatus hic conter ostendit se hie
 potestatem accipiendi sumptus ex
 consuetudine alioru aplor. Dicens qm
 quid non habuissit potestatem manduca
 di et bibendi. a vniendi debone vne
 quasi dicit qmo sicut alij apli de bo
 nis illoru quibus alii predicantur. Nu
 quid habemus potestatem seruire muliere
 r matronam deuotam et fidelem. cir
 cūducendi. administrandi nobis ne
 cessaria victus quasi dicit qmo Aliq
 em mulieres deuote leguntur scru
 tas fuisse xpm predicantē de suis
 facultatibus ei ministrātes. math
 xxvii. Et luce viii capitulo. Et se
 ciam factu ē aplis alijs pō asten
 sionem xpi qd subditur. Ceteri apli
 et fratres dñi r eius cognati r qato
 bus iudas et reliqui et rephas r pe
 trus sic nominatus ap pō Johānis
 pmo aut plus et barnabas it qd
 dicit nulla rō ē quāc puenit hac
 potestate magis quā alij apli. **¶**

¶ Quis militat. Hic conter ostendit
 qd auctoritate vsus publici et rōnabil
 dicens Quis militat suis stipendijs
 nūquam qd dicit nullus. qmo mi
 lites stipendia sumunt ap pō tū qd
 defendunt. qd ostendit de agricolis
 et gregum pastoribus. Apli uero fu
 erunt milites contra hereticos in
 surgentes et in omni diuini cul
 tores et gregis dñi pastores qd

quod ap pō sumptus eis debebantur.
¶ Nunquid. Hic conter ostendit qd
 postea auctoritate legis dñe dicens.
 Nunquid seruidi homine r ex aucto
 ritate consuetudinis humane factu hō
 dico p qd predicatores sumptus habē
 debebant ap pō quasi dicit qmo om
 nis hac auctoritate dñe legis. Scriptu ē
 em Deuteroy xxxv. Non alligabis os bo
 ni trituranti r predicanti laboranti r
 arca dñi. Et sic debeat pncipaliter
 intelligi ostendit dicens Nunquid
 cura deo debetur. Cura quod sciendū
 p licet dñi prudentia gnāliter se ex
 tendat ad omnia quantūcūq minima
 cum intellectualis natura specialis mō
 subiacet prudentie diuine inquantū
 habet diuini pncipis et capax est be
 atitudinis superne. Et hoc mō nō ē
 cura deo de bobus arconabilibus. qd
 non sunt huius finis capaces. lex autē
 diuina directiua ē in beatitudine p
 naturalis. qd quod dicitur. Veris tes
 tamentū sunt ad hoc referenda in
 mediate qm ad illa q dicitur locut
 de figura beatitudinis uel mediate
 inquantū corpalia facta. Veris testa
 menti sunt figura noui. Scidū qd
 dicitur capitulo sequenti. Omnia in
 figura contingebant illis. Et hec
 mō pceptū deare bonis tuncūq
 non allegando fuit figura de cultu
 predicatoris non denegando. qd sub
 dit. In ppter nos omnia dicit it q
 d. qmo qd figura est qd ap pō figu
 ratur sicut cirulus ante tabernam.
 pendens r ap pō omni mēdāis. ex
 istens qm debet in spe. r in scū
 tate accipiendi. sumptus nō tñ
 dicit ppter spem. quia pncipiū predi

tois non est sumptus temporalis sed futurus eterne beatitudinis. Comparatur autem hic predicator arantem in quantum aperit corda hominum ad fidem suscipiendam sic arans terram aperit ad seminum susceptionem. Et similiter triticantem in quantum insua predicacione segregantur bani a malis sicut grana a paleis. **S**i uos hic contra probat apostolus quodam ratione triplici prima est. rationabile enim est quod commutentur bona maiora cuiusmodi sunt spiritualia administrationem minorum que sunt corporalia. Sic autem est in proprio ergo. Et hoc est quod dicitur. Si uos uobis spiritualia ministramus. Et accipit hic si per quia magis est. Si uero temporalia metamus et bona ad sustentationem carnis necessaria quasi diceret non uisum est modicum respectu boni quod uobis ministramus. **S**ed alij hic ponitur ad hoc proba ratio. quia pseudo apostoli accipiebant sumptus et multo magis ueris accipere poterant. Iohannes dicit. Si alij et pseudo apostoli potestatem uere et honorum temporalium impetrate uera conscientium participes sunt in de comendo qualiter non nos parum quasi dicitur quomodo paciorem ad nos habemus. Sed non uisum sumus hanc potestatem in uobis supra posse. Sed quia posset aliquis dicere. Iohannes apostolus sumptus non accipit quia non indignus. Iohannes remouet hoc dicens. Quia sustinemus spemuriam et labore ad uitam acquirendam ne quod offendit uel a impedimentum demus euangelio tristi a predicacioni euangelij. Probat enim precludebat uera predicacioni falsis predicantibus causa hunc te-

poralis quorum predicacio erat impeditum uitam euangelicam. quod ad miscebat falsa ueris. Similiter tollebat impeditum ex parte thorum qui forte erant uari multi propter quod minus libenter receperunt predicacionem apostoli. **N**extis hic ponitur tertia ratio. Hec est hec ratio naturalis. ut inde quis ueniat quod laborat. Iohannes dicit. Nescitis quasi dicitur quomodo est notorium quomam qui in sacris a templo operantur sicut sacerdotes et ministri qui de sacris sunt admittunt a habet inde uirtu hanc enim erat commune apud iudeos et gentiles. Ita et dominus ordinauit ut ut patet mathei. **U**bi de predicacionibus dicitur. dignus est operarius cibo suo. **N**o struppi. Hic contra apostolus remouet dubium. Posset enim aliquis credere quod predicata dnoisset apostolus eo quod uellet accipere sumptus. Ideo hoc remouet. Et diuiditur in duas partes. Prima primo ostendit se nolle uiri hanc potestatem. **Q**uod magis uoluit alijs seruire ubi. **N**am tu liber. **I**tem primo dicit. Non struppi autem hanc de potestate accipiendi sumptus. ut ita fiant minime a ueritatem et subdit ratione dicens. Bonum est enim michi magis mori et minus malum est hoc minus enim malum respectu maioris habet ratione eligibilis et bonum. quia ut gloriam meam a mercedem quam expecto de predicacione euangelij sine sumptu uobis predicat qui operaret quasi dicitur hoc

cet michi malum maximi Na
 et si euangelizans a euangelio p
 dicans sumptus accipiendo no e
 michi gloria a non super exigo sed
 tantum impleo preceptum michi in
 uictu qd subdit Necessitas michi
 incumbit ex precepto dei **He et**
 michi e siue euangelizans ex o
 missione precepti Si em uolcs
 hoc ago mercedem habeo in quantum
 deo obedio Si aut inimicus Si
 balaam benedicebat apud isrl' Mihi
 xxiii **Dispensatio** michi credita
 e a alijs p ficio sicut et p ficio ba
 laam p ficerunt alijs sed non sibi
 que est ergo mea merces s ex bono
 superrogationis in predicatione ewa
 gelij respondet **Ut** euangelium p
 dicans sumptus non accipiendo
 sine sumptu ponam euangelium p
 hoc pcludens etiam falsis aplos et
 condescendens corinthijs ut predictu
 e qd subditur **Ut** non ab utar pta
 te mea aperiendo etiam falsis aplos
 et precludendo corinthijs si scripta
 acciperem quia tunc falsi aplos au
 datus sumptus ampererent et fructu
 rius predicarent in inuidentes et
 falsa quod e abuti predicatione ewa
 gelica **Et** hoc e qd dixit aplos **Ut**
 non ab utar et a ut non dem occa
 sionem alijs abutendi accipere et
 sumptus erat licite sibi ut patet
 p dicta sed abstinere erat super er
 rogationis **¶** Nam in libro **Actu**
 rante ostendit se omnibus se uelle
 finire et condescendere in absqz pecca
 to ut omnes possent induci ad salu
 tem dicens Nam tu liber essem

euangelibus a nullius hominis iuris
 obligatis omni me seruus per omnia
 gratis predicando et coram infirmitatibus
 condescendo et factus sum in
 deis iudeis legalia obseruando ut pate
 thymotheu tradendo actum xvi
Et in templo tu alijs iudeis p puri
 ficando actum xxi **¶** Circa obseruacione
 uero legalium distinguit augustinus
 tria temporalia pmi a tempore legi
 date usqz ad mortem xpi et tunc
 illa obseruatio cadebat sub precepto
 iudeis tantum quibus lex fuit data
3^m a tempore euangelij publica
 ti et deinceps **¶** Et ex tunc illa obs
 uatio fuit mortifera quia declarata
 e coram cessario **¶** Secundu uero tempus
 fuit inter medium a passione xpi us
 qz ad publicacione euangelij et illo
 tempore poterant ceremonialia ob
 seruari a iudeis de iudaismo ita tunc
 qz ponent in fidem tradendo qz sine
 tali obseruacione fides xpi non suffi
 ceret ad salutem **¶** Et hoc modo
 paulus qui de iudaismo erat con
 uersus illo tempore legitur legalia
 obseruasse **¶** Hijs qui sub lege sunt
 a samaritans et saduceis qui quos
 libros moysi tunc accipiebant qui
 qz dicitur lex apud hebreos hijs
 qui sine lege erant a gentilibus
 qui legem scriptam no habebant
 tanquam sine lege eem condescende
 cis qz tunc abhominabile uidebat
 iudeis legem tenentibus tunc tu
 sine lege dei non essem tenebat
 ent legem moysi quantum ad uerba
 ha que manent in lege noua ma
 erat paulus **¶** Ideo subdit **¶** Sed

in lege esse dei propter ac Sequitur Et factus sum in firmis in firmis abstinento acibus licetis adiutandū standa- lum in firmiorum Ut patet ex sup- dictis Et ut omnes status includat sub- dit Quibus omnia factus sum Quibus quantum possim licite condescendendo Et causam ad hoc motu ostendit dicit Omnia facio propter euangelium ut cur- rat sine impedimento et particeps eius efficiar et promissionem eius. s. grē impit glorie in futuro et promit- tuntur in euangelio Item parti- ceps eius a meritorū recipientū euangelium per meam predicacione

Nescitis postquam apulus indux- at corinthios ad perfectione suip- sibus exemplo Hic contra idem fa- cit exemplo currenū in stadio et agonizantū in exercicio qui omnia sui cursus et agone impedimenta sol- licite deiciunt et omnia promotiva diligenter periciunt Vita uero pns est quodam agonizatio contra in sil- tus temptacionū et quidem cursus ad beatitudinis brauiū Dicit agit Nes- citis quasi dicit gmo quia hoc e natorū sed omnis accipit brauiū. qd. ata. alias gmo. et pauci dmtis accipiunt brauiū eterne felicitatis qui fideliter et perseverant curru per opa caritatis Math. 20. Multi sunt uocati pauci uero electi ppud quod concludit. sic currite fidelitē et perseveranter ut comprehendat braui- um eterne uite **C**onsequenter ponit exemplū de agonizantibus dicens Omnes aut qui agone co- tendit ut habeat uictoriam ab omnibus se abstinet. que impediunt opam

et illi quidem ut corruptibilem qd dicit si faciūt hoc propter tempale premiū multo magis debemus hoc facere propter eternū absti- nendo ab omnibus impedimentis nre salutis et exercendo nos Tomibus promotibus To concludit de se ipso Ego igitur sic curro per uiam ca- ritar non quasi in incertū p- certus orat de sua beatitudine fu- tura per diuinam reuelacionem in thimo. iii. Reperta e michi co- rona iusticie et Sic pugno contra temptaciones non quasi aerem verberans a non inaniter sic ille qui aerem percutit phoste s. castigo corpus meū recipiendo car- nis stimula et in futurū redigo stracionis recte tui curus sensu- tue debent obedire Ne facite in alijs predicauerim. eos inducēdo ad opera perfectōis. apc replius efficiar per me cautelam meam q temptaciones licet em paret se de- mō delecto e ut predictū e in non debebat omittē aliquid deq- tingenibus ad salutem conspice- dam quia sicut subici predesta- tione cadit talem e saluandū Ita etiam cadunt media scruq- talis predestinatus e salute. ut per opera talū uirtutū et huius pp quod dicit in per pmo Satagite ut per bona opera certa uoca- tione ustram et electo faciat

Nolo nos **cap. v** Ignorare Postquam apulus participacione excludit me. qd. uolenti datam ab alijs occasionem Hic contra exclu-

dit apam p[ar]ticipat[i]o[n]e Et diuidit
 in duas partes Quia p[ri]mo declarat
 p[un]itionem participantu[m] Q[uo]d ex
 hoc concludit q[uo]d ubi q[uo]d quod
 Circa p[ri]m[u] sciendum Q[uo]d in exiitu
 de egipto deus multa beneficia co-
 tulit q[uo]d ip[s]e ut patet in exodo
 et libro i[n]f[er]o et tam[en] multi tot
 beneficior[um] ingrati declinaverunt ad
 p[ar]ticipat[i]o[n]e inense ydolor[um] ut
 patet exodo xxxv Sed q[uo]d q[uo]d
 manducare et bibere s[ed] de sacrificiis
 vitulo conflatu[m] et p[er]ca ydolo-
 fegor Nisi q[uo]d q[uo]d q[uo]d que et a d[omi]no
 fuerunt grauius p[un]iti Sic er-
 go p[re]dit ap[osto]lus quia p[ri]mo dicta
 beneficia recellit Q[uo]d p[un]itione
 ingrator[um] ostendit ubi Sed no[n] in
 pluribus Q[uo]d exoditis cautos nos
 reddit ubi Itaq[ue] Circa p[ri]m[u] Nolo
 vos em ignotie fratres p[ri]mo di-
 ligenter attende q[uo]d patet in
 de egipto eximere omnes tam boni
 quam mali sub nube fuerunt eos
 p[ro]tegentes contra estim per die
 exodi xiiii Et omnes mare transe-
 runt Exodi xv Et omnes in
 moyse et m[an]u[m] m[an]u[m] m[an]u[m] bap-
 tizati sunt in nube et mari figu-
 raliter tam[en] quia transiit ille
 maris et p[ro]tecto nubis figura fu-
 erunt sacramenti baptismalis Et
 omnes eandem esp[irit]u sp[irit]uale man-
 ducaverunt s[ed] manam exodi
 xviii que dicitur esta sp[irit]ualis q[uo]d
 no[n] virtute nature sed virtute di-
 ne potentie fuit data et q[uo]d fuit
 figura sacramenti eukaristie quod
 sp[irit]ualiter nutrit Et omnes eude

potu[m] sp[irit]ualem liberrim[us] s[ed] aquam
 de petra educta virtute diuina Exodi
 xvii Ideo dicitur potus sp[irit]ualis cu[m]
 dicitur Bibebat aut[em] de sp[irit]uali a p[ri]m[u]
 datu[m] sp[irit]uali virtute consequente eos pe-
 tra i[n] petra corum desiderijs obsequite
 virtute cu[m] diuina hoc prestante Si-
 cetiam sp[irit]ualis quia figurabat aqua[m]
 gratie per xpi[m] dandum q[uo]d subdi-
 petra aut[em] erat popus s[ed] figuratiue
 co[m] mo loquendi quo ymago herculis
 hercules nominatu[m] **S**ed non in
 pluribus hic consequit[ur] ostendit pu-
 nitione ingratoru[m] dicens Sed no[n] in
 pluribus coru[m] beneplacitu[m] e[st] deo
 quasi dicit licet beneficia ista corpo-
 ralia fuerint omnibus communia n[on]
 tam[en] iustificans gratia quod declarat
 per effectus dicens Nam p[er]strati s[ed]
 in deserto s[ed] multi eor[um] horribili-
 morte in signu[m] ire diuine ut patet
 de exploratoribus Nisi xviii et de
 chore filij et plu[m] adheretibus Nisi
 xvi **H**ic aut[em] in figura facta s[ed]
 in s[ed] q[uo]d similiter et grauius pu-
 nemur si de beneficijs dei in lege
 noua collatis ingrati fuerimus ad
 peccata reuertentes Ideo subditur
 ut non concupiscetes s[ed] inq[ui] malora
 at Et patet h[ic] usq[ue] ubi que admo-
 dum scriptu[m] e[st] exodi xxxv Sed
 dicit ap[osto]lus manducare et bibere in
 venator[um] vituli fabricati et surrogum
 lude i[n] ydolatre quia in venator[um]
 ydoli cantabant meliora Neq[ue] for-
 mitem sicut quida[m] corp[or]is ut mu-
 lieibus madianis ut habet in
 xviii Vbi dicit q[uo]d Tenderunt x
 xviii milia quia minor n[um]er[us] melu-
 ditur in maiori Et ideo q[uo]d veru[m] e[st]

de maior est etiam de minor. Neque
 temptamus popm sicut quidam corp
 temptant. **Goodi xvii** Temptans
 om demm temptant popm sicut ne
 ditatem. quia sic fuit tempore ve
 tis testamenti et etiam ante secula.
Appter quod dicit aplus hebreo xiiij
 Iesus popus heri et hodie a veteris
 et noui testamenti tempore epe et
 etiam ante secula a in eternitate
 et a serpentibus puenit. **Nu**u popi
 Neque mirum uicis contra dnm
 sicut quidam corp inueniamur.
Ut patet in exodo et in libro nu
 meroru in pluribus locis. et pen
 erunt ab eter matore a ab angelo
 eos percutiente extra terminos te
 re promissionis. **Her** aut omnia mfi
 gna contingebant illis a ad signifi
 candum qua sic uel grauius fiet
 nobis si fuerint similes eis qdco
 subditur. **Scripta** sunt ad correato
 nam. **Dicitur** eni uoluntate qd pul
 cre se castigat qui exemplo alius
 se emendat. **in** quos fines seculor
 deuenerunt. **Hic** dupliciter patet
 copiam. **Prmo** mo ut ly quos refe
 ratur ad homines in testimonio
 sicut noui testamenti quod tempus di
 ce finis mundi quia non succedet
 alia lex legi noue. **Et** sic dicit qd
 ma qd hie sicut. **Scripta** sunt aut
 ad correctioe nam in quos fines
 seculorum deuenerunt a in nos
 qui sumus in ultima etate seculi.
Appter quod ex punitibus pcedentibz
 debemus corrigi alio mo p copiam
 ut ly quos referatur ad tempus ve
 tis testamenti et uigetur ad hoc
 nomine fines. **Et** sic e sensus. **Et**

ta sunt aut ad correctioe nam
 sicut antiquorum punitores in quos
 fines seculorum deuenerunt a ut at
 tendamus qualiter per diuersa tpa
 peccatores uitam pnt in pabilis
 fuerunt qd pnt nra. **¶** **Qua** est
Hic autem copredictis causas nos
 reddit dicens. **Itaqz** qui se existimat
 stare in deo per bona opera et in
 dicit. **existimat** quia nescit ho
 utru amore uel odio dignus sit. **Ap**
 tamen de hoc hie aliquam comatinio
Uideat ne cadat ad impulsim tep
 tationis et appter defectu humane fir
 gilitatis qo subditur temptatio uos
 non apprehendat a non inducit uos
 in consensum et opatione. **Temptat**
 em non e malu sed e uirtutis ex
 ercitiu si temptacioni uirtutis resist
 ratu. **Appter** quod in persona cui
 perfecti dicit ps xxxv pba medice
 et tempta me nisi humana a illa
 temptatio q non pnt uirtuti totaliter
 ab homine in uita pnt sicut de peccato
 uenali. **Quod** aut temptacioni ad p
 ratu mortale dicitur ualeat homo
 resistere cum aduotois dei ostendit
 dicens. **fideli** aut deus in pmissis
 implendis qui non patitur uos
 temptari ultra id q non potestis
 quia pmissit ad totum uirtuti in tep
 tationibus patiens si fideliter reu
 rant ad apm qo subditur. **Sed** faciet
 etiam tu temptaco puenit nos
 totaliter adiuuans. **Ut** apd tempta
 to nobis pueniat ad augmentu mi
 ti per eius suporatoz qo subditur.
Ut possitis sustinere a temptaco
 bus pualere. **¶** **Appter** quod caissim
Hic conter copredictis concludit p

p̄cedit s̄ q̄ participatio mense y
 dolorem e fugienda Et diuiditur
 in duas partes quia p̄mo facit p̄p̄o-
 tum 2° ostendit qualiter ymola-
 tis ydolis sit vitandū ubi omnia
Circa p̄mū facit talem rationē
 illud per quod sepecuramur a corpore
 xpi mistico et coniugim^o dyabolo
 e sume fugiendū Sed participatio
 mense ydolozū e huius ergo est
 fugienda huius rationis p̄mo ponit
 conclusionem Dicens fugite ab y-
 dolozū cultura non solum vi-
 tando ydolozū actū sed etiā eius
 occasiones ¶ **V**t prudentibus
 Hic cōter ponit rationis vir-
 tutem ostendens p̄mo q̄ p̄ par-
 ticipatōne mense dñi xpo in
 corporamur 2° q̄ per participa-
 tōne mense ydolozū separamur ab
 Quid ergo 3° q̄ per hoc pena
 meremur ubi dñi emulam Circa
 p̄mū captat benignitā audien-
 tū ut eius dicta melius recipiat
 Dicens ¶ **V**t prudentibus loquar
 Et quia tales sunt dedit p̄iudicā
 2° subdit Vos ap̄i iudicate que
 dico v̄ ad vitā vitatōem cordū q̄
 fecerunt ¶ **C**alix Hic accipit ḡm̄es
 p̄sentato mcalice benedictōis
 tum quia per dei b̄dictōz conso-
 cratur tū quia p̄cipientes eū de-
 uote benedictōz dei **donate** p̄ aug-
 mentū gr̄e consecratur tū bene-
 dixim⁹ nos sacerdotes quia licet
 consecratio ista fiat sola diuina
 virtute tū sacerdotes p̄ferunt
 consecratōis verba tū nō n̄p̄ia
 persona sed in persona xpi Et
 quia in hoc sunt eius ministri

Ideo p̄tante dicitur b̄dictō seu conse-
 crare Nonne communicatō sanguinis
 xpi e q̄ d̄ sic Circa quod sciendū q̄ eu-
 chaistic sacramentū e quoddā sp̄iale mi-
 trimentū Et sic fit subduplici specie s̄z
 potus et tibi quia utriusq̄ requiritur ad ma-
 rōnem m̄m̄erū perfecti Tame istud
 m̄m̄erū sp̄iale contraia mō se habet
 ad m̄m̄erū corporale quancū ad hoc
 q̄ corporale m̄m̄erū conicit m̄m̄i-
 trimentū Sed hoc m̄m̄erū sp̄iale con-
 uitit in se nutritiū Unde dicit augu-
 m̄p̄ona huius sacramenti Eius sum
 grandit non me mirabilis me sed tu
 mirabilis in me Quia huius sacramenti
 percepto p̄cipiente incorporat ap̄i
 xpo Et p̄cepto huius calicis e commu-
 nicatō sanguinis xpi Et idco subdi-
 det corpore et panis que frangim⁹
 addandum fidelibus licet eū ubi nō
 remaneat substantia panis sed tantū
 eius accidētia nōm̄at tame panis
 p̄pter eius sp̄es remanentes nonne
 participatō corporis dñi e quasi di-
 cetur sic nō p̄dicto 2° subditur
 quoniam vnus panis et vnū corpus
 multū sum⁹ ac per hoc eū q̄ xpo
 incorporamur in hoc sacramento effi-
 cū panis ip̄ius quoddamō et vnū
 corpus in xpo ¶ **V**idete Hic ḡm̄es
 declarat q̄ dicit e per exemplū de
 veteri testam̄to acceptū in quo pater-
 dices de hostijs oblatis maltrā vi-
 uentes dicebantur participes altaris
 Et hoc e q̄ dicitur videte istū Om-
 n̄i carnem et secundū obsequantias
 veteris legis que apud hebreos vo cao
 dicitur iusticie carnis Nonne
 qui edunt hostias p̄cipies sunt

altaris quasi diceret sic Et hoc
concluditur a simili q perapientes
corpus et sanguinem efficiunt par
ticipes ipsius modo predicto
¶ Quid ergo hic contra ostendit q
per participatione mensis ydoloru effi
citur homines participes demoni
orum et per cons adco sepeantur
Sicut igitur Quid ergo dico q ydo
lis ymolata sit aliquid it r q ob
latu ydolis ex hoc contrahat aliq
sanctificatione vel in mundicia ita
q ydolum sit aliquid quasi diceret
non dico hoc sed magis contra
ut patet ex predicto capitulo viii
Sed que ymolant gentes it r sed
dico q ymolata ydolis agentibus
ymolantur demonibus tum quia
demones ad hoc inducuntur tum
quia ydolis responsa dabant Et
non deo sed vero q tamē errore
gentiles estimabant ydola colentes
propter quod ydolum nichil est ut
ostensum ē supra capitulo viii
licet matia ydoli sit res aliqua
et etiam demon Volo aut vos
fieri socios demonioru ydolis y
molando uel ymolata in venaco
ydoli comedendo uel etiam come
do indistincte in firmos fideles sta
dalizando ut supra dictu ē cap
viii Vol etiam gentiles portate
comestione in errore suo con
firmando ut peccata magis expm
tur Non potestis calicem dm
bibere sed digne qui vnit vos x
et calicem demonioru aliquo di
torum modorum in quibus est

peccatu mortale sepeans vas
xpo qo subditur qdco non potest
mensis dm participes et per aug
mentu gratie quod ē effectus sac
menti calicis et mensis demonioru
per mag participato inuenit mor
tale peccatu gre corruptiu **¶** An e
mulamur Hic contra ponitur h
participatois pena in dicit An e
mulamur dm r pueramus eu ad
iram peralem participatoe q d
sit quia sepeant ab eo et conuim
eius ad usum sed dyabolo Et qm ita
ē appetitus vndite No per hoc
inuenit magis penam adco in ferenda
Et si dicitur patari in eam euade
hic contra excludit dicens Nūq
fortiores illo sumus q d non quia
vntus ē in finite et sic no potes
mus ei resistere **¶** Omnia hic
contra ai ostendit qualiter ymo
latis ydolis sit utendum Et dui
ditur in duas partes Quia pmo q
dictu ē facit Qd quasdam coru
siones inducit ibi sine ergo p
ma adhuc in duas quia pmo of
tendit qualiter sit utendu coru
firmis fidelibus Qd coram genti
libus ibi Si quis vocat perit
patet ex supradictis viii capitulo
comedere ydolatica no ē illicitu
de natura rei tu illicitu ē como
de tu scandalo in firmo Et ho
ē q dicit aplos Omnia michi li
cent r ydolaticu comedere ē michi
licitu de se sed non omnia expediunt
michi ad salutem sed magis impe
diunt eam ut pote si manducauo
ydolatica in firmu scienter stan

10 p.

dalizando: quia hic includit contemp-
 tuū eterne salutis: quod ē contē cal-
 tatem proximi. **O**mnia michi licent
 et cibaria milige plurima sunt michi
 licita. sed non omnia edificant. s; **p**
 proximo sed magis deedificant. Ali-
 quando em̄ inprimis cetera comisi
 de iudayismo. et adhuc in firmi p̄a
 dalizabantur: de tali comestione que
 quod in coram p̄tia erat. salte ad
 tempus abstinentiam a talibus q̄do
 subditur. Nemo quod sunt ē querit.
 et quod sibi licitū alias placitū ē in
 talibus. Sed quod aliis abstinentia
 ad evitandum scandalū ap̄tus. Et
 consequenter ostendit qualiter ydola-
 tiam comedere sit licitū dicens. **U**
 quid in aeterno venit a venditur
 commune ē omnibus manducate
 tamq̄ licitū esse. **N**on inprimis
 quia potest fieri illicitū. **A**pter sta-
 dalū in firmo. **N**o subditur. **N**ihil
 interrogantes s; utrum ydolatriam
 sit ydolis aut non. **A**pter conscientia
 et fuerit astantis in firmi iudicet
 glosa qui scandalizaretur a tali comestio-
 tione. **E**ccedo q̄ fiet in vocatione
 ydoli si comedere ydolatiam post
 talem certificationē sed q̄ ante possit
 comedere licite. **P**bat auctoritate psal-
 mo xxxiii. **D**om̄ ē terra et plom̄
 do eius a animalia terram replen-
 tia et per q̄ns de se sine m̄da. q̄
 d̄m̄ nihil ē a m̄ditā nec a m̄ditā
 contrahit per ydolum. **S**i quis
Hic tōter ostendit qualiter videtur
 sit ydolatriam coram gentibus. **D**i-
 cōns si quis vocat vos infidelium
 ad tenam. eo aliqua familiaritate
 uel amicitia licita et vltis are q̄

d. vobis licet quia non p̄sumitur
 q̄ ex tali vocatione videtur vos ad infide-
 litatem suam trahere. **U**mo frequet
 factū ē q̄ infirmi sit vocati traherent
 vocantes ad fidem. **O**dm̄e quod vobis
 apponitur manducate. tamq̄ vobis
 licitū quia tū potest fieri per accidens
 illicitū. **N**o subditur. **N**ihil interroga-
 tes. **A**pter conscientia. et tūq̄ sit con-
 scientia exp̄metur postea. **S**i quis
 aut s; gentilis dicit hoc ymolatū
 ē ydolis nolite manducate. **A**pter il-
 lum qui iudicavit vos comedere in
 veneratione ydoli sicut ip̄s. **C**onscie-
 tiam autem dico non tū quia tu scis
 tibi de se licitū. loquitur em̄ hic ap̄tō
 talia scientibus. **U**nde supra dicit
 ut prudentibus loquor. **S**ed aliis
 s; gentilibus iudicantes illud ymolatū
 ē ydolis uel assistentis iudicanti. **Q**uā
 videns p̄tia milige xp̄iana talia co-
 medere gloriabatur de sua superstitione
 et firmatur. **N**illa magis quā ante.
No subditur. **U**t quod em̄ libertas
 mea iudicat. **E**t quasi dicit non ē
 rōnabile q̄ ego sit abutar liberta-
 te talia comedendi q̄ per hoc iudicet
 agentibus sicut ydolatriam. **S**i ego tū
 gr̄a percipis a comedere possim ta-
 lia tū gr̄as actiōe in secreto. **Q**uid
 blasphemor a quare me expono blas-
 phemus gentiliū iudicantiū me y-
 dolatriam coram eis comedenda. **P**
 eo q̄ gr̄as ago a p̄comestione q̄
 possim licite facere tū gr̄as dei
 actiōe in corp̄ absentia q̄ dicit mi-
 to reprehensibilis essem si talibus
 iudicis infidelium et blasphemus me
 exponere. **S**icut ergo manduca-
 tis. **H**ic ex predictis infert dicit

conclusiones p̄ma ē respectu dei di-
 tendi Sicut ergo manducatis sive bibi-
 tis quod in mediate pertinet ad sus-
 tentationē corporis Vel aliud quid faci-
 tis. quantum ad alia negotia nos con-
 tingentia ad m̄ia in dei gloriam facite
 Tota em̄ creatura ordinetur ad deum
 sicut exortatus ad duem ut habet
 xii metha. Exortatus autē bñ ordina-
 tus p̄mo et p̄m̄cipaliter querit glo-
 riam dicit que ē victoria et eodem
 mō om̄is creatura et potissime rō-
 nalis in om̄ibus opibus suis p̄mo et
 p̄m̄cipaliter debet querere gloriam
 conditoris Sicut etiam videmus q̄ ma-
 nis naturaliter se exorant abstrac-
 p̄ conseruacōe capitis p̄p̄ncis eius
 boni q̄p̄o suo bono ¶ Sicut p̄p̄nci-
 sione. Hic ponitur secūda conclusio
 q̄ ē respectu proximi dicens sine
 offensione alius com̄issione q̄tote in
 deis a manētibus in iudaismo. et
 gentibus a ingentilitate exsistentibz
 et eccl̄e dei et credentibus tam ex-
 gentibus quam ex iudeis condesce-
 do om̄ibus quantum potest fieri sine
 peccato quia per ealē condesce-
 nom̄ com̄isi ex ip̄is et gentibus in fide
 magis stabiluit et non com̄isi ad
 fidem attrahim̄. Et ad hoc ponit
 sem̄ exemplum dicens Sicut et
 ego it̄ Et subdit r̄sonē dicens nō
 querens q̄v̄tile michi ē sed com̄ic
 quia quanto bonū com̄unis tanto
 diuig et desiderabilius et maxime
 respectu finis ultimi consequedi quod
 ē in p̄p̄ncio q̄deo sequitur. Et salui
 fiant eternaliter.

Cap xi

Imitatores mei estote p̄q̄
 quam ap̄tus remouit ap̄de-
 libus illud quod ē contrariū
 culāsticū sacramēto s̄z par-
 ticipatōne mense ydoloz. Hic con-
 eos in seruit̄ de sacramēto culāsticū
 Circa quod p̄mo ponit p̄ambulū quoddā
 Q̄ accedit ad p̄p̄nci declarandū et volo
 autem p̄ma in duas diuisa p̄mo p̄it
 quādam ḡnalem mōtionē. Q̄o circa
 hoc ostendit chor̄m̄b̄itū disp̄icōz
 ubi laudo autem Circa p̄m̄i sciendū
 q̄ in f̄iora naturaliter imitā sup̄ia
 et in hoc consistit perfectio coram p̄-
 m̄i autem exemplar emanatō. et
 ē ad eo filius iohannis p̄mo. Quā
 per ap̄m̄ facta sunt. p̄p̄ter quodam
 perfectio consistit in imitacōe huius
 exemplaris. Et quia non poterat a
 nobis v̄dē in sua diuinitate fac-
 tus ē homo ut nobis hominibus hu-
 mani p̄dēt exemplū visibile.
 sicut deitas eius exemplar imitā
 p̄mo angeli et p̄do eccl̄e creaturē
 s̄z humanitatis exemplar p̄mo p̄
 laudē eccl̄e p̄p̄nci imitandū. Q̄o
 ham̄is xiiii. Exemplū dedit vobis
 ut quem ad modū ego feci ita et
 vos faciatis. Hoc em̄ dictū fuit ap̄tū
 quorum successores sunt ep̄i p̄p̄nci
 d̄ capitulo. In nouo testamēto q̄
 imitatores mei estote qui sunt
 v̄ ap̄tus ut dictū ē sup̄ia in cap̄o
 sicut et ego p̄p̄nci. Quia subditū nō
 tenentur p̄datis obedire inquit
 deuant ap̄p̄o. ¶ Laudo vos h̄
 cont̄er ponitur disp̄icō chor̄m̄b̄itū
 circa dictam mōtionē. inter quas
 erant aliqui boni dolentes de cō-
 tentionibus aliorum ut dictū est.
 Et scdm̄ hoc verbum ap̄tū in

201

telligitur dictum scilicet in dicit
 laudo autem fratres quod p[ro] omnia mei
 memores sitis. exempla mea fideliter
 imitando. Et sicut tradidi vobis
 precepta mea tenetis. humiliter
 obediendo alij autem erant contem-
 pti. Et scdm hoc verbum apli intelli-
 gitur dictu[m] erronee eius sensu lral
 accipiendus e[st] per contrarium. Sic
 sensus e[st] parabole per simile et sic
 e[st] sensus laudo vos ne a contem-
 pto vos quia nec imitant me in ex-
 emplis nec preceptis meis obedi-
 unt. Et hoc scdo exponit glosa cui con-
 sonare magis videtur sequens littera.
Nolo autem hic contere apli ac-
 credit ad p[ro]p[ri]um docendo thomasti-
 os de sacramento eucharistie. Et diu-
 ditur inter partes quia p[ri]mo re-
 darguit errores eorum circa huius
 sacramenti celebritatem. 2o declarat
 huius sacramenti dignitatem. 3o
 em. 3o docet r[ati]o[n]em conveniencie alij.
 Itaq[ue] fratres p[ri]ma ad huc inter-
 qua p[ri]mo reprehendit errores eoru[m]
 circa hunc. 2o circa conventu[m] alij
 hoc autem p[re]cipio. 3o circa r[ati]o[n]em
 alij. Conventu[m] ergo videtur.
 p[ri]ma ad huc induas. Quia p[ri]mo
 ponit quoddam decimeti ex quo
 reprehensio sequitur sumitur. Et 2o
 monito subditur. alij. Omnis aut-
 em. Circa p[ri]m[um] ponit triplicem
 comparationem. p[ri]ma e[st] hominis ad
 xpm qui e[st] caput hominis. Ideo h[ab]et
 comparatur ad ap[ost]m sicut membra
 ad caput hominis. Et hoc quadruplici-
 ratione. p[ri]ma accipitur ex p[er]fectione
 Quia sicut in capite sunt omnes
 sensus s[ed]o tantu[m] tactu[m] existit

malis partibus. Sic in xpo e[st] g[ra]t[ia]
 plenitudo nobis p[ri]mo. Videmus eni[m]
 q[uo]d vnguentu[m] a patre plenu[m] g[ra]t[ia] et
 vitate. In alijs autem hominibus sunt
 g[ra]t[ia]e singulares sicut dicitur capite
 sequenti. Alij per sp[iritu]m datur sermo
 sapientie alij p[ri]mo scientie etc. 2o
 accipitur ex omnia quia sicut cap[itu]m
 super eminet ceteris membris. Sic
 xpus super eminet non solum ho[m]inib[us]
 sed etiam angelis ephes[us] p[ri]mo. Con-
 stituitur enim ad dexteram suam sicut
 in celestibus super om[n]i p[ro]tatem etc. 3a
 accipitur ex influentia. Quia sicut
 caput in fluit ceteris membris sensu
 et motu corporalem. Sic xpus in
 fluit ceteris membris ecc[lesi]e sensu
 et motu g[ra]t[ia]e colentes etc. Caput
 ex quo totu[m] corpus per nervos et
 conu[er]siones subministrat etc. 4a
 accipitur ex conformitate i[n] natura
 q[uo]d caput habet ad membra adphi-
 lyp[us] etc. Alij in similitudine hominis fac-
 tus etc. et hoc e[st] q[uo]d dicitur. Nolo aut-
 em vas sicut fratres q[uo]d omnis viri ca-
 put e[st] xpus. Sec[un]da comparo
 e[st] hominis ad homin[em] quia simili mo-
 do vir e[st] caput mulieris. p[ri]mo r[ati]o[n]e
 p[er]fectionis quia vir e[st] p[er]fectior
 ratione corporis femina em. mas
 oronatus. p[ri]mo r[ati]o[n]e p[er]fectior.
 Ut dicit philosophus p[ri]mo r[ati]o[n]e
 de g[ra]t[ia] animalium. Et etia[m] p[er]fer-
 tior r[ati]o[n]e anime quia v[er]tutibus
 prudentie magis viget in viro
 quam in muliere. 2o r[ati]o[n]e super
 eminentie. Unde mulier dicitur.
 Benef[icentia] alia p[er]do. Sub viri
 p[ro]tate etc. 3o r[ati]o[n]e influentie cum
 quia regit mulierem etc. quia i[n] ope
 g[ra]t[ia]tionis viri habet virtutem

actuam mulier vero passivam Circa
abne concemēto in natura quā vir
et mulier non differunt specie No
dicitur Caput autem mulieris viri
Pa autem comparatio ē xpi ad deū patrem
qui suo modo ē caput filij sēdm deitate
excepta p̄ma rōe assumpta cōpfe-
tione Non em̄ est pater perfectior
filio Verminante ē ~~perfectior~~ filij
p̄ncipiū filij et sic habet quādam
eminentiam inquantū non ē ex a-
lio Influit etiam quoddamō in filium
inquantū quicquid habet filius h̄t
ap̄te nascendo Sunt etiam non sō-
lum similes in natura sed etiam om̄i
discreti tantū in persona Si vero ac-
cipiatur comparatio sēdm humanita-
tem sicut deus ē caput xpi suo modo
sēdm quatuor conditōes p̄missas q̄
deus ē perfectior in finitē xpus
inquantū homo finitē super emi-
net et deus xpus inquantū hominū
creator creature Influit etiam ei ple-
nitudinē gratie Est etiam ibi simi-
litudō nature inquantū natura hu-
mana ē ad ymaginem dei facta Be-
nes p̄mo faciamus hominē ad yma-
ginem et similitudinē nrām
it̄ No dicitur Caput vero xpi deo
Dom̄s autem p̄missō dōm̄to
hic cōter subditur monitō Cuius
ratio subditur ex illo dōm̄to Et
diuiditur in duas partes Quia p̄o
ponitur monitō ex parte viri No
ex parte mulieris ibi **D**om̄s em̄ mu-
lier Circa p̄mū considerandū Quod vir
assistens iudici debet dignitatem suā
p̄ferre deo aut̄ om̄i qui ē iudex om̄i
assistit homo dupliciter Uno modo orā-
do quā tūc humana refert ad deū

^{Ad comit̄}

alio modo p̄phetando et tunc d̄ma
refert ad hominē Et accipitur hic
p̄phare p̄ur quis reuelata diuinit̄
alijs refert etiam ad edificatōne Unde
super illud p̄phetans dicit gl̄sa. x
scriptura referans quod ē intelligē-
dum quā h̄c sit inctia p̄sona
et similiter dicendum alias intelli-
gendum ē decorante Isti uero acty
exercei debent capite non velato
quia per h̄c designatur q̄ exercei
in mediate sub est deo quia inter
caput suū et celū non ē velamētū
sicut nec inter ecclesiam et deū No
dicitur **D**om̄s autem viri. x om̄is
in persona eccleie ut sacerdos conse-
crans aut p̄phetans. n. eplām. v̄l
euangeliū seu lectōr. in choro refert̄
vel aliquid huius velato capite de-
turpat caput suū. n. indecenter ex-
erret talem actū sicut turpitudō cor-
pulis consurgit exordmate in d̄m̄to
nec obstat p̄dictis q̄ aliqui de-
ter eunt respecto capite insecro
vel ut singulares persone q̄ talis
respecto fit in maiorem mentis
quietudinē d̄plus em̄ hic loquitur
decoratōe facta publice et in p̄sa
tonus eccleie et eadem rāde ea q̄
dicitur inctia atota multitudine
sicut p̄s qui tunc inct̄ passim
tantū velato capite quā verbū
ap̄t̄ intelligitur quando aliquid
ab uno tantū quasi singulariter
sed deo p̄sentante in persona eccleie
similiter predicans vel dicens in
stolis refert factam scripturam ut
loquens in persona q̄d̄ No capite
respecto potest tunc inct̄ facere
talīa **D**om̄s autem hic cōter

ca. xi

partit motione ex parte mulieris
 et dicitur inter partes Quia primo
 qd dicitur e facit Secundo ad hoc pba-
 ratione induit ubi vni em e 3o
 iudicium audientibus committit ubi vas
 apud iudicem Circa pmi dicit qd omis
 aut mulier orans aut applicans n
 velato capite decurpat caput suu
 a indecenter exeret talem actum
 ut predictu e decapitibus decurpatione
 Sed contra hoc videtur pma thmo
 si. Docere aut mulier non pmitto
 quid ergo pertinet ad eam orare pub-
 lica aut applicare **Secundu** qd apud
 intelligit hic de coramibus et in for-
 macionibus quas mulieres regali redi-
 gisse in suis collegiis faciunt qd fiet
 indecenter capite non velato. **¶**
¶ Vni em e Hic consequitur ad pro-
 batione dicit induit triplicem rāy
 pma sumitur per comparationem ad
 naturam humanam Ad cuius euiden-
 am considerandum q natura cetis
 animalibus sicut ad homines puidit suf-
 ficienter de auxilijs adiutam consp-
 uandam et decoribus congruis et
 huius ad sui defensionem decoris duro
 pilis plumis et huiusmodi contra aces
 intemperiam hoc aut non potuit
 facere homi apud tenuitatem
 quia natura humana non e detor-
 minata ad vnu sicut e natura bo-
 torum Dedit g et talia imperfecta
 per exogitationem rationis et operatio-
 namu perficienda Sicut natura
 dedit homi capillos ad tegmentu
 capitis Sed quia hoc tegmentu e
 in sufficiens partem homo addidit
 aliud perficiens Sic igitur eade
 rō videtur detegmento capitis na-
 turali et artificiali Naturale aut

mulieri qd comam mittat Habet
 em ad hoc dispositioem ex hinc inde na-
 ture que maior e mulieribus qua vni
 Apud quod quodam ematio naturalis
 in est mulieribus ad nutritione come
 Apud quod committit accidit qd mul-
 lieres plus student ad hoc qd vni Ho-
 quo sequitur cammentatus e quam
 viros qdco decurpat caput suu si no
 videt Et hoc e qd dicitur Vni e em
 ac si decaluctur a eiusdem rationis e
 et in tonementis ac si velamine na-
 turali puaeretur quasi diceret Si abi-
 rit velamen nec obstat qd si moni-
 ales tandemur **Hoc em fit in sig-**
ni qd in mediate popis desponsant
 et ad subiectum vni liberantur **Con-**
sequetur concludit apud **Sic em si**
vero turpe e mulier tandem aut
 decalual videt caput suu quasi d-
 quia hoc e turpe in malis qd popo
 desponsantur ut dictu e no ubi qd
 detens e qd sine capitis velamine
¶ Vir quide Hic ponitur pda rō
 que accipitur ex comparate vni ad
 deū et e rō **Vir e gloria dei**
 mulier aut gloria vni Gloria vero
 e reuelanda gloria aut hām acul-
 tanda Apud quod detens e caput
 mulieris qdai non tamen vni Pa-
 pars huius rationis ponitur ai di
¶ Vir quide no debet velare caput
 suu quia ymago e et gloria deū
 em ymago dei in perfecta tū qd
 in alia natura sicut ymago regis
 mittera uel alia materia filius aut
 regis e ymago eius perfecta
 et similiter solus filius dei e y-
 mago patris perfecta quia i eade
 natura **Vir aut** imperfecta Apud

quod magis dicitur esse ad ymaginem
dei quam eius ymago et etiam gloria
dei gloria enim a claritate dicitur quasi quod
dam clara et in mutata magis Si ergo
accipiat claritas dei quam habet in se
sic vir non est gloria dei sed magis et
commissio Si autem accipiat claritas
dei ut ab ipso derivata per homo est
gloria dei quia claritas intellectus hu
mani que magis viget in viro quam
muliere derivatur a claritate dei secundum
illud psalmo quarto Signatus est
super nos lumen vultus tui domine
Consequenter ponitur pars secunda
cum dicitur a muliere autem est gloria viri
Non dicitur est ymago viri ad desig
nandum quod tunc vir quam mulier immo
diante sunt ad ymaginem dei secundum
naturam intellectualem vir autem
perfectius ut dicitur est Sed dicitur
quod est gloria viri quia derivata est
a viro Genesij Hic vocabitur vi
rigo quia de viro suo sumpta est
non subditur Non enim sic Et tunc
idem ostenditur ex fine cum dicitur
Item non est creatus vir propter mul
ierem sed commissio quia facta est
in adiutorium viri Genesij Et sic
naturaliter subiecta viro velam
autem capitis est signum subiectio
propter quod concluditur quod debet
mulier ire et propter angelos Hic
contra ponitur per tertia et
secundo circa predicta remouetur dubi
tatio ubi Verumtamen Hec aut
ratio tertia que sumitur per comparationem
ad angelos tunc fideliter assistentes
Secundum illud per Exprobrum An
tan spectu angelorum psallam et propter
quod viri et mulieres ubi dicitur

Addebat
se debent habere per reuerentiam angelorum
Alio modo potest exponi ut sacerdotes
dicantur hic angeli secundum illud azalah
sic secundo labia sacerdotis custodit se
rentiam et legem ex ore eius requirit
angelus enim dominum operatur et propter
quod debent mulieres omnia velate
ne ex aspectu non velarum ad
concupiscentiam proferantur per homines
¶ Verumtamen Hic remouetur
quoddam dubium ex hoc enim quod dicitur
Quod vir est gloria dei et mulier
gloria viri posset aliquis credere
quod mulieres essent ad gloriam finalem
Ideo hic remouetur per hoc quod finalis
confirmatio que est per gratiam et
gloriam correspondet per se vero per
tunc propter quod vir et mulier per
tinet ad finalem confirmationem
per gloriam sicut ad prima voca pro
ductione et hoc est quod dicitur Verumtamen
nam vir sine muliere sicut mulier
ita virque pertinet ad gratiam et
gloriam que sunt ad deum per hoc
in gratia et gloriam debet deus
Nam sicut mulier de viro primo
facta est Genesij Ita et vir per
mulierem postea profert per gratiam
naturalem Omnia autem ex deo sunt
procedunt tanquam ex principio effectus
et tempore que sunt sicut in fine
ultima ¶ Nos autem Hic contra
committit aptus iudicium eius audien
tibus rationabilibus Et dividitur in duas
partes Quia quod dicitur est facit
Quo contentos recipit ubi Si quis
autem Circa primum dicit Nos autem
iudicare secundum rectum iudicium tunc
debet mulierem non velata o
rare deum quod dicit non. Sed subditur
Nec quod enim natura docet eos
quod docebat sic orare Natura

ca. 71

Nemo est quoddam dei artificiatum
~~homo magnitudinis artis humane~~
~~videtur autem quod mulier~~ et ideo di-
 citur magnitudinis artis diuine sicut
 artificiatum hominis magnitudinis artis
 humane. Videtur autem quod mulier habet
 meliorem naturam ad comam nutren-
 dam quia ad hoc studium diligenter
 Non sic autem viri ideo dicitur Si
 vir quidem comam mutat agnomina
 et illi per hoc esse reputatur mollis
 et effeminatus. Unde dicit poeta
 Procul sunt a nobis iuuenes et
 femina compta. Mulier vero si
comam nutriat gloria est illi quia da-
ta est ei ad ornatum. ideo subditur quod
 capilli prouelantur dei dati sunt.
 Vermitantur quia hoc velamen
 est imperfectum. Additur aliud parafra-
 ticum ut supra dictum est. **¶** Si quis
 autem hoc contra superbos rep-
 mit dicens Si quis autem vir co-
 matus sub clamore volens con-
 trarium asserere sicut quod mulieres sine ve-
 late debent orare sufficiat sibi
 dicere quod sequitur nos sicut comam de
 iudeis. talem consuetudinem non
 habemus. quod orant capite non vela-
 to. neque contra dei. et de gentibus collecta
 et hoc sufficit debet ne aliquid agat
 contra communem ecclesie consuetudinem.
 Quia sicut dicit Augustinus ad tra-
 siliam. Quoniam in quibus nihil
 recti diffinitur sacra scriptura mos
 apostoli dei et in scriptura maiorum pro-
 lege sunt habenda. **¶** Hoc autem p-
 cipio postquam autem apostolus reprehendit
 corinthios in celebritate sacramenti
 eucharistie circa hunc. **¶** Hoc contra re-
 phendit eos circa comam. Nam
 in hoc aliqui inordinatam se habent

Dicit igitur hoc autem precipio quod
 sequitur non laudans et reprobans quod
 non in melius sed in deterius conue-
 nit ad ecclesiam. Vbi debet esse per-
 ceptio sacramenti eucharistie et hoc est
 contra rationem cuiuslibet congregatio.
 Videmus enim quod animalia eiusdem speciei
 aues congregantur etiam ad nutum
 aptius melius. **¶** **¶** **¶** apter maiorem
 securitatem plus educationem et mutua
 consolationem. Similiter ciuitas que est
 hominum congregatio est aptius melius. s-
 apter securitatem. diligentie mutue
 et reuelationem per diuersa artificia.
¶ Indiget enim homo victu et ues-
 titu armis doctrina et similibus in
 quibus non sufficit communi artificium
 sed multa requiritur. **¶** Similiter
 congregatio fidelium in ecclesia debet
 esse apter melius in spiritualibus aliis
 esse reprobanda. Quod dicitur in
 primo. Quisquis retinet contra. kalendas
 etas et solemnitates ecclesie adiuu-
 anima mea et hoc autem orat in
 thymothis. ideo subditur quod
 quidem et aduersus est sicut malum
 inter eos. Unde oritur contra
 et alia mala. et in parte credo.
 Dicit in parte quia aliqui thymothis
 thymothis erant adhuc pro non in
 omnes. nam apter et hereses esse
 et utile est. non per se. quia hereses
 est mala simpliciter nec ex parte ho-
 minum sed ex parte dei. clonit ex
 hoc hominum qui sicut dicit Augustinus
 mentitudinem. Deus adeo amplexus
 et bonus quia non sunt mala fieri
 nisi claret ex eis maiora bona.
 Sicut ex persecutio tyrannorum
 claret patientiam martirum. Sicut
 est in parte ex hostibus enim ex di-

potencia duplex elicitur boni. Prmo
 quia ex hoc virtus fidei magis elicitur
 datur nam argumentis hereticorum fi-
 deles excitantur ad struendum plene
 illa que sunt ad fidei defensionem. et
 ad querendum talia per orationem adeo
 Sedo quia per hereticorum persequen-
 examinantur et probantur fideles
 sicut amicum in fornace et hoc e quod
 dicitur ut qui probati sunt et probati
 adeo manifesti fiant. in vobis
 per distinctionem corpore ab alijs. Et ex
 similibus causis dicit saluator ait
 xviii. Necessesse est enim ut veniant
 scandala. **¶** Comunionibus ergo.
 Hic tertio arguit apostolus chorinthios
 de hac re male se habebant circa eu-
 charistie s quam ad cibum quia alij
 eorum pransi sumebant corpus xpi
 sumentes autem ex hoc quod corpus post
 cenam hoc sacramentum in se aut
 et discipulis dedit quod tunc fuit rationabi-
 le quia ibi debuit michaam. Venias
 et respicitur figura. Huius autem sacra-
 menti figura fuit immolatio agni
 paschalis. Et id post illius agni esum
 corpus rationabiliter in se aut hoc sa-
 cramentum. **¶** In hoc firmius. Quod
 ut ex hoc loco constitutionis huius
 sacramenti corpus vix ad passionem
 eius memoriale e hoc sacramentum.
 Quod ut hoc firmius maneret im-
 pressum cordibus discipulorum. Sed
 postea rationabiliter statuit etiam in-
 tentionem tanti sacramenti quod non su-
 matur nisi ieiunatis. nam solum re-
 nimis ecclesie sed etiam nature. quod
 soluitur per amem illud quod sumit per
 modum cibi et potus sicut per se mi-

triat ut corpus impium sicut etiam cum
 alio sicut aqua pura. Sic autem ma-
 git amedia nocte. Et id quod post me-
 diam noctem ad sumptum dicitur non
 redduntur invidiosus ad sumendum
 hoc sacramentum. Infirmi tamen ab hoc
 excusantur. Dicit igitur. **¶** Comu-
 nionibus. **¶** Vobis in omni ad p-
 recipiendum eucharistie sacramentum. iam
 non e amicum cenam manducare. a-
 nam non licet vobis et subdit cau-
 sa omni dicitur. **¶** Quis quisque enim sua
 cenam presumat ad manducandum an
 sumptionem sacramenti apparabant
 enim sibi sua cibaria et portabant ad
 certam comedentes antequam sumerent
 sacramentum. Et sic divites laute come-
 debant et bibebant pauperes enim e-
 suriebant et id dicit. et talis qui
 dem esurit ac si in hac etiam aut
 contemptus ecclesie que consecrata
 e dominis corpus propter quod non est
 talibus applicanda. **¶** Non dicit. **¶** Nunc
 domos non habent ad manducandum
 et bibendum a domos non consecratis
 in quibus debent exercei talia con-
 via aut ecclesiam dei contempni-
 tis. ibi accipitur. aut pro parte quod
 dicitur. reverentiam debent e in hoc quod
 contemptus ecclesie et confundat eos
 qui non habent sed pauperes non
 habentes quod comedere cord
 tanta multitudinis. quod dicitur
 vobis. super hoc factum. laudo vos
 de hoc. **¶** Vno vitupero autem om-
 nino dicendo plus significat. **¶** Ego et
 postquam apostolus reprehendit her-
 ticos chorinthios circa eucharistie
 celebrationem. hic conciter ostendit
 huius sacramenti dignitatem. **¶**

ca 71

diuiditur in duas partes Quia pmo
 qd dicitur e factu No fideles ad reuolu
 sumedie hoc sacramentū inducit ab
 Itaqz Circa pmo pmittit auctaū
 tem eius quod dicitur e quia no fan
 tasice Vd humana psumptōe con
 fici E sed adno reuelatū e Et hoc
 e qd dicit Ego em accipi adno michi
 reuelante quod et tradidi vobis **¶**
¶ Consequēter ostendit instauratōne
 quo ad corpus dicens Quonia dno
 m Circa quod sciendum qd sicut in
 circa spūali corpali pmo e gñatio
 No gēna multo Sic multa spūali
 pcedit baptisimus qui e spūalis ge
 neratio et sequitur eukūstia qd est
 spūalis nutritio In gñatōe vero
 naturali generans non coniūgit
 gēna sōm substantiā sed sōm
 sōm virtutē In nutritōe vero ri
 bus coniūgit nutritio sōm substā
 tiam Et similiter in vita spūali
 corpus in sacramento baptisimi so
 lum e sōm virtutē Sōm sac
 mento eukūstie quod e alimentū
 spūale et sōm substantiā Con
 tinetur aut corpus sub specie panis
 et vini ne fidelibus cet horribile
 et carnem humana et sanguinem
 sumerent qd spūali specie et ne fide
 libus cet despicibile Et ut mltū
 hanc augmētēt credēt qd sub
 speciebus panis xpi verū corpus
 xpi et sanguis continentur Sicut
 etiam hoc sacramentū sub duplici spe
 cie sō panis et specie vini ut per
 hoc perfecta spūalis nutritio desig
 netur Et quia e memoriale passō
 xpi in qua sanguis fuit sepe verū

acarne **¶** Inter quod pmo tangitur
 in sacramento huius sacramenti quantum ad
 corpus sive carnem No quantum ad sag
 namem ubi Similiter et calicem Cir
 ca pmo dicit quomā dno m dno
 corpus qui e institutor sacramentū
 et nō alius in qua nocte tradebatur
 ut sic post institutōne huius sacmēt
 ur ad passionem rōne predicti ac
 cepit panem ut per hoc designaret
 se voluntate vix tūq hoc sacmēt
 tū e memoriale et grās agens s
 ut docet nos monibus deo grāas
 agē fregit non accepit anteq
 uerba consecratōis pferret sed post
 Unde qd dicitur hic fregit antea
 pando dicitur quia consecrauit sic
 et nos Nam et sacerdotes nō p
 ferunt uerba consecratōis mystica
 qd sed in persona xpi a iacobi vero
 corpus dicitur accepit panem et
 benedixit et Sicut hūditatē aptus
 non facit mentionē quia mattheus
 per allam nihil aliud intelligit
 quā placōne uerborū sō hoc e
 corpus meū Sciendū etiā qd tū dē
 fregit non e intelligendū qd corpus
 sū fregit qd nō e in sacmētō fit
 gibile modo sed speciebus panis rema
 nētēs et dixit accipere et man
 ducare in hac tangitur usus huius
 sacramenti quod a fidelibus sumit
 ut corpus p augmētō grāie magis
 incorporentur hoc e corpus meū
 Ita sunt consecratōis uerba Et
 e sensus sō hoc e corpus meū a
 consecratō sub hīs speciebus panis e
 uere corpus meū quod fit dōna vir
 tute per commūsiōne substantiā pa
 nis in uerū corpus xpi solū ac

adventibus quod sit diuinitus quod
 ne caro xpi sub qua specie quod videtur
 horrendum a fidelibus consumitur. Quod
 autem virtus diuina hoc agere possit
 declaratur agentia enim causa quod ma-
 teriam presupponit substantia manente
 te transmutant accidentia eorum in
 actuali mutacione. Similiter manente
 materia transmutant formam substra-
 tualem in generatione agentis diuina
 materiam non presupponit cuius cuius non
 sit effectus. Ideo vini compositione ex
 materia et forma substantiali potest
 malis accidentibus remanentibus
 diuina virtute subsistere eis dante.
 Hoc autem consilio sit subito in sic
 placens verborum quia tunc habent
 sensum perfectum et efficiunt quod si-
 gurant. Unde considerandum quod hoc
 sacramentum perficatur in consecratione
 materiae non in usu. Apertus. alia uero
 sacramenta non perficuntur in consecra-
 tione modo sed in usu sicut baptisimus et
 baptis confirmatio non perficuntur
 in benedictione aquae et trinitatis. Sed
 in ablutione et amictu cum decoremur
 illorum formis. hoc facite in maiorem
 commemorationem quia sacramentum hoc
 est memoriale diuine passionis. **Et**
 Similiter hoc consequenter tangit
 de in situ esse facinere euasie
 quantum ad sanguinem quia sicut
 constituit panem in corpus suum et
 et vinum in sanguinem. Vtriusque
 defectus est huius sacramenti primo
 tunc quia per utramque similitudinem
 mutatur perfecte passio xpi cuius est
 memoriale. Quod tunc quia utriusque sig-
 nat alias significat perfecte refer-
 rant. Nec est intelligendum quod iste

die consecrationis sicut panis et vini
 mutuo se cooperant. Ut dicitur in aliquo
 qui per consecrationem panis in modum
 ante consecrationem vini sacerdos ostendit
 dicitur pro hostiam odorandam. Verum ta-
 men non est ibi verum corpus xpi
 sine sanguine quia corpus est ibi ex
 vi consecrationis sanguis autem ex co-
 munitate reali sit deitas et anima.
 Si uero in medio motus pro quando
 sanguis erat effusus a sanguine a cor-
 pore et anima separata aliquis apertus
 consecrasset non fuisset ibi tunc
 sanguis uel anima tamen fuisset ibi
 deitas que semper erat cum corpore
 quia nunquam dimisit quod assump-
 sit. Sicut ergo apertus. Similiter et
 calicem a. vini in calice consecrati
 consecratur in sanguinem suum pro
 quem tenuit. In quo tangitur in
 situationis hora ratione supradicta di-
 cendi. Hoc calice a. contentum in hoc
 calice nouum testamentum. Vetus enim
 testamentum promittebat bona corpora-
 lia nouum autem promittit spiritualia. De
 quo propheta gerennias propheta xxx
 xi. Ecce dies uenient dicit dominus
 et feriam domum asir et domum in-
 da fedus nouum non secundum pactum
 pepigi cum patribus uestris ad et ameo
 sanguine. Vetus enim testamentum
 fuit confirmatum per aspersionem
 sanguinis uictime brutalis. Ut
 habet exodi xxxiii. Nouum uero tes-
 tamentum sanguine xpi effuso.
 Ut dicitur apertus. hebreo apertus cap.
 Per hoc ostenditur excellentiam
 noui testamenti. Lucas uero eadem
 uerba consecrationis sanguinis
 panis xpiis capitulo nisi quod

addit p nobis funder fuit em disti-
 pulus pauli et secutus fuit em scriba
 do euangelium mathei xxviii dicit
 hic e sanguis meo ic Unde dicit
 erunt aliqui q quocumq; verba ista
 mentione scriptorū pferant fit con-
 secratio tunc melius dicitur q illis
 salis verbis consecratis perficitur q
 bus videtur ecclesia ex traditōe apłōm
 in scripta paulus em et euangēliste
 intendebant recitare verba quoniam
 pertinet ad hystōie rationē non autē
 sōm q pertinet ad efficiendū con-
 secratōnem sed etiā illa pntia
 habet occulto ppter infideles.
 Sedm̄ quod dicit dyos vltimo cao
 ecclēstie ierarchie hoc facite itē
 per hoc mūgitur ecclesie huius
 sacramenti vsus. Nota hic de ap-
 pōtōe aque in vniū. Debet autē
 appōm aqua quā p̄babile ē q dñs
 appōsit iuxta em illa q̄t vniū
 fortitudinem consuetū ē semper bi-
 bē tunc aqua in mēā commemorā-
 tōnem Consecratiō em specialiter
 effusiōnem sanguinis xpi Con-
 apłus exponit verba xpi dicens
 Quocumq; em manducabit pa-
 nem hunc. Dicit panem q̄t
 species panis remanentes hunc
 q̄t idem mō corpus xpi signi-
 fican et contentū mortem dīa-
 mitaliū. q̄m recipiēdo per
 hoc sacramentū dicit veniat ad
 iudiciū q̄t quod datur intelli-
 gi q̄ celebratiō huius sacramenti
 non deficit in etiā vsq; ad finē
 mūdi Unde dicit saluator an t
 vltimo Ecce vobis sum sum oib; dicit
 dicit vsq; ad con summatiōem seculi
 Quia in hoc sacramento ē totū

corpus sōm humanitatem et deita-
 tem ut patet expōtentiū. ¶ Itaq;
 ostensa dignitate huius sacramenti Con-
 sequēter apłus inducit fideles ad eus
 debitam simplicitate Et dicitur mōdus
 Quia pmo ostendit p̄cū indigne
 sumētiū. 2o adhibet remediū ubi p-
 bet autē se xpm Circa p̄m dicit Itā
 q̄ quocumq; manducavit panem ic a ho
 sacramentū in quo sub specie panis co-
 tinetur verum corpus xpi et si
 specie vniū verus sanguis eius. in-
 digne que indignitas tripliciter p̄ con-
 tingere Vno mō expōtē celebratiōe
 ut si quis non obseruet ritū xpo
 institutū offerendo alii panem quā
 detritus vel aliud. Quā quam deu-
 to. Et similiter alio mō si nō obser-
 uet in statuta ecclē circa consecratiōem
 cultūstic alio mō ex parte celebratiōis
 vel sumētiū hoc sacramentū sumēdo
 nō voluntate petendi mortis de
 futuro vel non ponens deprecitiō
 reus ēit corporis et sanguinis dñi
 glōsa. r. ponas mortē xpi exsoluet
 a p̄mictur ac si xpm occideret q̄
 nōtē intelligendū secundū equali-
 tatem sed secundū quādam similitudinē
 maius em peccatū ē agendo contē
 humanitātē xpi in spe q̄ā quam
 malicia quā hoc ē contemptibilis
 et horribilis. Item quia iuda occi-
 dentes xpm morti fuerunt ex odio
 et invidia q̄ notabiliter aggraua-
 uerunt peccatū alio mō accipit
 indignitas ex parte sumētiū ex de-
 fectu deuotiōis ut patet quia dis-
 tracta mēte ex occupatiōe temporalū
 accedit ad hoc sacramentū hūmilitē
 tū retinet debitā reuerentiā et tū
 indignitas non facit sumētiū

remi corporis et sanguinis dñi impe-
dit tamen fructus huius sacramenti salte
mparte In stantia contra dicta argu-
unt aliqui dicentes Quia peccatores
actu possunt accedere ad hoc sacramen-
tu sicut infirmis actu ad medicam-
tu Sed hoc non valet Solutio
quia sicut baptisimus datur ad rege-
nerandum in vita spūali sic eukaris-
tia ad nutriendum regeneratu nō
autem nutritur nisi vniū pōdo deca
ppter quod in sumētibus hoc sacra-
mentū requiritur gracie vita **¶** Probet
autē hic cōter adhibet remediū
contra dictū pccatū Et diuiditur in
duas partes quia pmo facit appōitū
2o declarat quoddam dictū alii Adco
Cura pmi dicit pber aut se apm
homo qdam conscientia diligenter
considerando exanimando et emē-
dando et sic de pane alio cadat. ac r-
tunc potest fructuose hoc sacrame-
tu sumere fit autē hic mentio
deduplici specie Nam in pntia et
ria sic dabatur fidelibus sed ppter
pccatū effusione sanguinis non
datur tantū sub specie panis Sa-
cerdos autem celebrans accipit sub
vtraq; specie non tantū p se sed
etiam p alios **¶** Qui em manduca-
tat et bibit indignē nō supradito
iudiciū sibi manducat et bibit. a ad
pnam qdempnatoz sumit non di-
iudicans corpz dñi a non distinet
ab alijs cibis sumēt. co modo sic
alios cibos Sed tanta hoc uidet
q dicit iohis in Qui manducat
me vivit ppter me ad quod dicit
dñm q intelligitur dedigne mandu-
cantibus tantū Sciendū etiam

q ex hoc uelut dicitur aliqui q hoc
sacramentū est frequēter sumēdu
ad uicam gracie continuandam et
augmētandam Alij autē mēdentes dig-
nitatem sacramenti et pccatū indigne
sumētū dicitur q rarius ē sumē-
dum Augustinus autē nouitū vitupat
quā utiq; bene potest fieri **¶**
Zachens recepit hospitiū suo dñm
gaudens luce xpo Et renūto repu-
lit em ab hospitiū suo dicens Dñe
non sum dignus ut merces subtrahā
meū ite mathei xiii Et vterq; lau-
datur pmi em pcedit ex amore.
2m ex reuerētia et timore amor at
simpliciter pferat timōi Ideo fre-
quētatio huius sacramenti ē simplici-
melior **¶** Verumptamē quod est
simpliciter melius non semp est
melius quantū ad aliquid ppter i-
dispositiōē eius ppter quod quilibz
debet diligenter considerare in seipso
que effectū heat huius sacramenti
frequēs susceptio quā q si ex hoc
cessat feruor deuotiōis et potētia
resistendi peccatis frequētandū
est hoc sacramentū sū aut rarius
ē sumēdum **¶** Adco inter uos h
cōter manifestat quoddam dictū
sz q sumens indigne iudiciū sibi
manducat et bibit Ad cuius euidē-
tiam sciendū Quod si deus oia
mala pccatū punit. nichil fu-
turo iudicio impūti eius pudentia
nulla hōmibus uideatur Neutū
autem ē conueniens ppter quod
aliquid reseruat futuro iudicio pu-
nienda et aliqua punit impūti et
maxime cura pncipium legis la-
cōnis **¶** Videtur conueniens talis
punitio ut ex errore alij iudicant

ad hunc

10
ca 707

ad observantiam Et sic eodē xxxij
 post legiflatōne in mediate multa
 hominū mltia occisa fuerunt puniti co
 flatilis adoratiōe Et similiter in p
 mitua etiā post lationem legis no
 ue per xpm ananias et saphira
 puniti fuerūt subita morte pper
 tato furti et mendacij ut exordie
 alij a consimilibus tenent actū v.
 Et similiter in pmitua etiā mlti
 sunt puniti terribiliter ex eadem
 causa ppter indignam suscepconē
 huius sacramēti et ppter hoc mani
 festabatur iudm dei ppter quod dē
 qdco. r ppter indignā eukaiſtia sup
 rōnem inter vos mlti infirmi
 r puniti diuinitus in firmitate cor
 porali. et in betalles. longa valenti
 dine laborantes. et dormiūt ml
 ti sompno mortis corporalis adeo
 subito interferti Quod si nos met
 apōs diuidicaremus consciencias
 q̄las exanimando et purgando
 ante sacramēti suscepconē. Non
 em̄ vtiqz diuidicarem̄ ad nō per
 modum talem. Notandū vero qz
 ap̄tus in hoc iugit scalijs non qz
 eet culpabilis sed ostendens se
 committē ee tū eis caritate. diu
 iudicarem̄ aut ad nō r puniti dic
 to mō. corripim̄. quia talis pena
 ad correctōne induit Et hoc du
 pliatet Vno mō ad correctōne
 non punitōne s quando punitio
 ē per mortem corpalem alio mō
 ad correctōne punitōne et etiā
 nō punitōne s quando punitio
 ē per infirmitate seu inbetalli

tatem ut non cum hoc mudo a
 cum hominibus mundane conuētibus
 dampnōne eternaliter. **¶** Itaqz h
 vltimo concludit ap̄tus intētiū re
 ducendo fideles ad debitu modū di
 cēns Itaqz fratres mei cū cōuenit
 in etiā ad manducandū r ad sumē
 dnm hoc sacramētum. inuicem ex
 pectate. ut simul sumatis. qz sacra
 mētū ē ecclīastice vnitatis. Si quis
 esurit. non patens hic expectare
 domi manducet cibos suos commi
 nes Post modum tōne eukaiſtia
 non sumpturus eadem die potit in
 malia Communitabant em̄ fideles
 communter cotidie in etiā pmitua
 ut non in iudiciū conueniat r ad
 dampnatiōne vestram Ceterū aut cū
 venero disponam. Eoquo patet
 qz etiā multa tenet coordinatiōne
 apostolorum que tamē in sacra sc̄p
 tura non habentur expresse ppter
 quod sequenda ē consuetudo ecclīe

De spūalibus aut **Capitulum vii**
 Postquam ap̄tus p̄fatus
 ē de tribus sacramētis m̄q̄ly
 errabant thormithi sc̄p baptismo
 matrimomo eukaiſtia hic tōne trat
 tat de grā qua continetur in sacra
 mētis Et diuiditur in duas ptes
 Quia p̄mo ponit intētiū. 2o pro
 sequitur rōm i Satis Circa p̄mū
 ponit intētiū dices De spūalibus
 aut r de grānis adeo datus. uolo uos
 ignorare fratres r intendo uos t
 stitū Quia sicut dicit seneca. ma
 gni ingratiudinis genus ē igno
 rare beneficia percepta. Satis
 hic sequitur intētiū Et diuidit

711

in duas Quia primo commendat dei
gratiam in generali. 2o persequitur
speciali ubi. **D**ivisiones vero Circa
primo commendat dei gratiam ex
tribus primo quia sine ea peccatum
mortale non vitatur. Et quantum ad
hoc dicit. Scitis enim quomodo in ge-
tes essetis a gentilibus convenientes abs-
que dei gratia. ad similitudinem muta a
Iovanda. pro ut dicebamur eutes
et dicitur dicebamur in similitudinem domonit
vel quia in malitiam vel hominum mala
persuasione. 2o commendat gratia
dei quia per apostolum in casu peccati
mortale et quantum ad hoc subditur. Non
natum vobis factum. quod nemo in spiritu
dei loquens. dicit anathema iesu.
a blasphemiam contra christum. Et acci-
piuntur hic blasphemiam large. per omne
peccatum mortale in quo est quedam blas-
phemiam dei in quantum sepebat ab eo ne-
gatur hoc dicitur sequitur quod homo gra-
tiam dei habens sit impeccabilis quod
non meretur ad utendum gratia. Et
sic ex parte defectu potest mortaliter
peccare sed tunc non operatur ex
gratia. propter quod notabiliter dicit
apostolus. Nemo in spiritu dei loquens
a gratia sancti spiritus vitiosus. Sic
Verbo vel facto anathema iesu
i quod tunc sepebat a christo. anathe-
ma enim sepebatam importat. 3o
commendat gratiam ex hoc quod nullus
sine ea potest bonum meritum operari
Et quantum ad hoc subditur. Et nemo
potest dicere dominus iesus nisi in
spiritu sancto. Sed contra hoc videtur
quod dicit saluator matthei vii. Non

omnis qui dicit michi domine domine in-
trabit in regnum celorum Gratia
vero ad illud introducit. Ego potest
quis dicit nomine iesu absque gratia
Dicendum quod aliquis potest dicere
in spiritu sancto aliquid dupliciter. v-
no modo spiritu sancto mouente. non
tamen hito. et hoc modo duplex est.
Una per gratiam in fluxu. Et hoc
modo dicit Ambrosius. Quod omne
verum aquaticum dicitur a spiritu sancto
est alio modo per in fluxu speciale
et maxime in his que procedunt fa-
cultatem nature. Et hoc modo ba-
laam multa vera predicavit. sicut
Nili christum. Et raphas apprehendit
quod iesus mortuus erat pro gentibus. No-
hamus christi. alio modo dicitur aliquid
in spiritu sancto apostolo mouente et hito
per gratiam in mente. Et hoc modo
intelligitur dicitur apostolus. quod nemo po-
test dicere dominus iesus sed credere
ata quod iesus sit opus eius et apostolo
seruus eius quod non potest esse sine
spiritu sancto apostolum in hitante per
gratiam. et mouente apostolum saltem
per in fluxum gratiam et hoc
etiam acquiritur in omni tempore
mito in quo factum dicitur quod homo
seruus iesu christi cum dominum veraciter
recognoscens. **D**ivisiones h
consequenter apostolus persequitur
tenent de gratia in speciali. Et primo
declarat gratia gratia in speciali
date conditionem. 2o dicitur
que idem est cum gratia gratia fa-
ciente et habet eam in separabiliter
annexam christi capitulo. 3o dicitur
gratias gratias dadas ad meritum

Quantum ad primum tria sunt necessaria primum est ut principia sunt certissima et quantum ad hoc ponitur fides que est certitudo de rebus impossibilibus que supponitur ut principia catholice doctrine Unde dicitur hebreorum non fides est substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium Et accipitur hic argumentum per certitudinem Et quod patet quod non accipitur hic certitudo evidencie sed adherentium Unde et secundus philosophus diffinitione dicit fides est ignota rei miranda certitudo Quia est cognitio conclusionum principalium ex dictis principiis sequentium Et quantum ad hoc dicitur Sermo sapiens que est cognitio divinarum ex artificialibus fidei sequentium Tertium est cognitio effectuum per quos intercedunt oportet causas manifestare Et quantum ad hoc dicitur Sermo sciens que est cognitio rerum humanarum quia impossibilia dei per ea que facta sunt intelliguntur conspiciuntur Pro primo Circa secundum quod est confirmatio doctrine catholice sciendum quod in hiis que subsunt rationi naturali confirmatio est per argumenta ex principiis evidentibus deducta In hiis autem que sunt super rationem divinitus revelata confirmatio est per ea que sunt divine virtutis gratia Et hoc fit dupliciter Uno modo quando ad confirmationem fidei fit opus miraculosum et hoc si non sit ad salutem corporum et quantum ad hoc ponitur Gratia sanctorum si vero ordinatur ad solam divine potestatis manifestationem ut status solis vel aliquid huiusmodi Et

quantum ad hoc ponitur Opus virtutum Ad idem modo quantum ad confirmationem fidei manifestatur aliquid occultum que scire dei solus est spiritus sicut sunt contingencia futura et quantum ad hoc ponitur prophetia vel cordium occultum secundum quod dicitur primo Regum xvi Homo videt ea que patent Deus autem intuetur cor et quantum ad hoc ponitur Divinitus spiritus Circa tertium quod est facultas promittendi alijs ea que sunt doctrine catholice duo requiruntur scilicet facultas ydiomatica ut promittens possit a quibuslibet intelligi Et secundum hoc dicitur Genera linguarum et cognitio sensus earum que preterita sunt Et secundum hoc ponitur interpretatio sermonum Dicitur igitur apostolus Alijs quidem datur id est patet ex dictis litteris visum hoc autem omnia operatur omnis atque idem spiritus Per hoc tollitur error gentilitatis qui diversas gratias attribuebant diversis dijs ut sapientiam ministracionem mercurio et sic de alijs dividens singulis Per hoc tollitur error illorum qui dicebant deum habere cognitionem rerum in volutantibus et non singulariter tantum prout volunt Per hoc tollitur error attribuendum diversitatem donorum seu constellationibus vel humano merito et non divine voluntati cause prime ¶ Sicut enim corpus hic manifestatur predicta per similitudinem corporis naturalis Et dividitur in duas partes quia primo ponitur similitudo materiali Quod explicatur magis in speciali ibi Nam et

corpus Similitudo autem consistit
 in hac qd multa membra faciunt
 unum corpus naturale. sic et fideles in xpo
 regenerati per baptismum facti sunt
 membra xpi et sic faciunt subta-
 pite xpo unum corpus mysticum dicitur
 igitur. Sicut enim corpus unum est
 et ista unitas non est indivisibilis
 qualis est unitas puncti linee &
 puncti nec continuitatis qualis est
 unitas linee. Sed est unitas perfectio-
 nis qua ad unum consensum con-
 stituitur. Ut habetur in methaph.
 12a et 13a qui est caput nostrum
 unum est in persona et per consensum
 omnes fideles sibi uniti per fide fa-
 ciunt unum corpus mysticum qd dicitur
 consequenter dicens. Et cum uno
 spiritu s. sancto omnes nos. in
 unum corpus mysticum quod declarat
 consequenter dicens baptizati sumus
 qui baptismus est spiritualis regeneratio
 sive iudei sive gentiles. qd. hanc
 unitatem non impedit diversitas
 virtutis preces baptismi sive sui
 sive liberi. quia diversitas condicio-
 nis hanc unitatem non impedit. Unde
 dicit ambrosius. Audire bona fructus
 et bona libertas equa lauce appen-
 duntur et omnes uno spiritu potati
 sumus in patii sacramentali. **¶** Nam
 et corpus hic consequenter simili-
 tudinem explicat magis inspe-
 ctuali et primo quantum ad corpus na-
 turale. 2o quantum ad mysticum ubi vos
 autem estis prima induas quia
 primo describit corpus naturale
 integritate. 2o membrorum habitu-
 dinem. ubi non potest. **¶** Unitas

ad primum dicit. Nam et corpus non
 est unum membrum sed multa. quia omnia
 membra concurrunt ad integritatem
 unius corporis componi et perfecti.
 ex multis organibus deficientibus dicitur
 anime potentibus. Unde secundo dicitur
 habetur anima est actus corporis phy-
 sici organici. 1o subditur. Si dixerit
 pes non sum manus non sum de cor-
 pe. et quasi dicitur. Non sequitur li-
 cet enim membra ad invicem distinguan-
 tur ex illis tamen perficitur unum
 corpus unitate perfectioris et sic
 potest dici de singulis membris
 qd habet consequenter ducendo ad
 duplex inconvenciones. Primum est quia
 tollerentur ad quod est necessarium
 corpori. non dicitur si totum corpus oculi
 ubi auditus quasi dicitur tolleret.
 Et eodem modo potest dici de singulis
 membris. Quia sicut oculus est
 necessarius corpori ad dirigendum
 ita manus ad operandum et pes ad
 ambulandum et sic de alijs. 1o subditur
 Nunc autem posuit membra a. sic
 disposuit ea in corpore. qd unum quod
 est deservit toti corpori. Sed oculus et
 videt pro toto corpore et pes simile
 ambulat et sic de alijs. Et sic fiti-
 mantur in uno corpore. **¶** Quod si quod
 sent hic dicitur ad secundam conclusionem
 qd tolleretur integritas corporis ad
 quam necessitas requiritur diversitas
 membrorum ut predictum est. 1o dicitur
 qd si essent omnia unum membrum
 ubi corpus sic organum perfectibile
 ab anima. qd. iniqua propter quod
 subditur. Nunc autem multa quidem

membra ab invicem distincta. Vni
 autem corpus ex illis constitutum sym-
 tate perfectionis. ¶ Non potest hic
 consequenter ostendit similitudinem mem-
 brorum ad invicem. Et primo quantum
 ad necessitatem. Quod quantum ad cultum
 exteriorum ubi. Et que putamus. Quod
 quantum ad mutua sollicitudinem ubi.
 Sed in id ipsum. Quantum ad primum dicit
 Non potest dicitur oculus manus opti-
 ma non indiget. Quia sicut manus
 indiget directione oculi ita oculus pro-
 tectioe manus ne ledatur. et episcopus
 si sedatur. et sit de aliis. Sed mul-
 to magis que videntur membra
 corporis in firmiora esse. Sicut oculus
 qui facile leditur necessarios sunt
 directione omnium oculi et manibus aliis
 membris. Unde necessaria. et ex talia
 mutua necessitate. apparet mani-
 feste omnia membra de integritate
 unius corporis esse. ¶ Et que puta-
 mus. Hic contra compat ad mu-
 tuum membra quantum ad cultum ex-
 teriorum qui magis ad heretur me-
 mbra ignobilibus. et hoc est quod dicitur
 Que putamus ignobiliora membra
 esse corporis. ut pudenda et partes
 egestioni deficiente. propter aliqua
 fedicitate. Hic honorem habundantia
 rom. invidiam. et ego diligenter re-
 gimus honesta autem vni nullus in-
 digent. sicut operum. ut faci-
 es in qua omnes videntur sensus. sed
 deus recuperavit corpus. et sic or-
 dinavit. quod illa membra que videntur
 inhonesta diligenter regimus. ex
 preceptu nature eius est actor. ut non
 sit prima in corpore. et ut appareat

manifesta quod omnia membra de-
 unius corporis integritate. Sed
 in id ipsum. Hic consequenter compat
 membra ad invicem quantum ad mu-
 tuam sollicitudinem laborando. Vni
 pro altero et compatendo. Vni al-
 ti. Ideo dicit. Sed in id ipsum pro
 mutem sollicita sunt membra.
~~Sicut patet quod leproso pede statim~~
~~oculus afficit~~ sicut manus laborat
 pro necessitate aliis partibus ut in
 tegumento defensionis et similibus.
 Et si quid patitur vni membri co-
 paratur omnia membra. Sicut per
 quod leproso pede statim oculus afficit
 lesionem et manus apponitur ad
 consolationem. sicut gloriatur vni
 membrum ex aliqua consolatione
 tanguntur omnia membra.
 inde consolata ex hiis omnibus pa-
 tet quod pertinet ad vni corpus.
 ¶ Vos autem. Hic exprimit simi-
 litudinem corporis naturalis ad
 mysticum dicens. Vos autem estis
 corpus christi per communionem
 caritatis et fidei ad invicem et
 ad christum. et membra de membris
 a dependentia vni ab altero et
 ad vni ordinata. Huius autem ca-
 pitulis oculi sunt prelati et doc-
 tores qui habent alias dirigere
 auditus vero clerici qui sunt
 corpus discipuli oderatus religiosi
 qui debent respirare celestia.
 Cantico. primo. In odorem con-
 gentorum nostrorum curremus. magis
 autem patet laici qui habent
 defendere potentiam clericum et infe-
 riores pulvis pedes vero vul-
 gares homines suo laborio ut

agricultu et huius totu corpus
 mistici sustentantes et licet sint
 ignobiliora membra tame sunt
 valde necessaria Videmus etiã q
 nullus status predictus potest conueni
 enter stare sine alijs qpter quod
 debent pmutem sollicitu de neces
 sarijs pmutu utilitate corpis mis
 tic sui officia exercentes **¶ Et qd**
 dam hic post distinctione graduaru
 distingit mini stracones Et diuidit
 merces partes Quia pmo ponit
 distinctione 2o manifestat ea ubi
 Nunq omnes eos 3o circa mstra
 ordnat hominu affectione ubi E
 miliam pma ad huc induas q
 pmo distinguit ministracones pi
 cipales Secundo secundarias a mi
 nis principales ubi capitula cones
 Maiores autem ministri sunt a
 postoli ad quorum officia tria per
 tinent scilicet regnu apli doctna mira
 culorum operacio confirmacione
 doctne De his tribus dicit luce
 ix Comocatis autem xij aptis de
 dit illis virtute et potestatem
 super omnia demonia et ut lang
 uores curarent et misit illos p
 dicare regnu dei et In potestati
 bus autem ordinatis illud quod e
 supmū refuatur supme potē po
 testati alia aut alijs comunicat
 Regnu uero apli supmū e in his
 tribus quia alia duo scilicet doctna et
 opo miraculoru q pmpit ordnat
 ad ipm 1o regnu ecclie qm e statu
 apostolici qui e supior status ecclie
 et hoc e q dicit aptus . Et quod
 damquidem posuit in ecclia . r di
 sposuit ordinare pmut aptos qbz

commissum e ecclie regimen luce xxii
 Ecce dispono vobis sicut disposuit
 michi pater meus regnu et 2o
 qbas accipientes adeo in mediata re
 uelacione 3o doctores qui reuelata
 alijs explanat in scribis de his du
 obus gradibus de actu xiiii Etant
 autem in ecclia que erat antiochie
 qphete et doctores Nec contra hoc
 e quod dicitur ayathi xij . lex et pro
 phete vsq ad iohanne hic em dicit
 de qpheticis pmutatibus aduentu
 xpi in carnem qui tunc cessante
 non tunc cessauit qpheticia simpliciter
 Quarta gradus est eoru quibus
 comunicatur gra miraculoru que
 fuit comunicata alijs quam aptis Et
 qntu ad hoc dicitur Virtutes quare
 ad eos qui faciunt miracula in clonit
 tis mudi . exinde gratias curacionu
 quantu ad eos qui faciunt miracula
 in corpibus humanis **¶ Capitula**
 cones hic consequenter distinguit
 secundarias ministraciones ubi .
capitula cones quantu ad illos qui fe
 runt opem maioribus prelati aug
 moi sunt decani archidiaconi . guber
 natores . quantu ad parochiales sacer
 dotes . genera huguaru . quantu
 ad illos qui varijs huguis loque
 bantur in pmutua ecclia ne qpter
 defectu ydiomatib impediretur
 euangelica doctna . interpretacione
 pmutu . quantu ad illos q occultas
 sentencias explanant **¶ Nunq**
 hic canter manifestat dictam
 distinctione per hoc q non extitit
 ad ministraciones iste concedebant
 omnibus sed diuise diuersis **¶** Distri
ta officia distinctis membris corpis

Donatus enim videt et pes ambulat
et sic de alijs non enim omnibus omnia ex-
pediunt quod dicitur. Nihil enim omnibus
apostolus ita quasi dicit non et pariter
¶ Emulamini hic consequenter ordi-
nat affectionem hominum circa dicta ministeria
que licet sint bona et esse necessaria
tamen non sunt sic appetenda sicut
caritas et gratia que faciunt hominem
digni circa eterna non sic autem
dicta ministeria quod dicit apostolus emula-
mini et desiderate carissimata meliora
meliora sancti spiritus dona et adhuc
preter dicta ministeria excellencia
a vobis oriamur cum ad patriam redeat
demonstro sequenti capitulo

¶ Inguis hominum XIII
postquam apostolus tractavit
de gratia gratis datus hic
consequenter tractat de caritate que
est eadem cum gratia gratis faciente vel
in separabiliter ei annexa et dividit
inter tres partes. Quia primo ostendit
eius excellenciam respectu donorum
predictorum quantum ad eius necessi-
tatem. 2o quantum ad eius utilitatem
ibi Caritas pariens est. 3o quantum
ad eius stabilitatem ibi Caritas inquam
condit. Circa primum ostendit primo
quod sine caritate non valent dona
que pertinent ad cognitionem locu-
tionem. 2o nec ea que pertinent
ad cognitionem ibi. Et si habuerit
3o quod nec ea que pertinent ad ope-
rationem ibi. Et si distribuero. Et
per hoc tria dona intelliguntur alia
dicitur igitur. Si linguis hominum lo-
quar et omni hominum per domini linguam
et angelorum. Circa quod sciendum

quod in angelis est duplex cognitio
una qua vident divinam essen-
tiam et de illa unus non docet a-
lium quia omnes immediate vident
eam alia vero cognitio est in eis
de alijs et hec est duplex. Una de
mysterijs domini providencie consequens
et de his superiores docent inferiores
et locutione eis alia est de concepti-
bus prophetis et sic etiam in fideles et
docent superiores et locutione sic
etiam. Considerandum etiam quod
angelis est aliud naturaliter nomen
ab angelo quod nomen seu ordinatum
ad manifestandum illud quod est
sibi occultum. tunc est locutio angelica
que quidem ordinatio dependet ex
voluntate angeli quod nomen videtur
ordinatum et sic potest loqui v-
ni et non alii. Preterea igitur
hec faciendi dicitur angeli ling-
ua. Propter hoc igitur intelligitur
quod domini locutione quod tunc excolletur
non valet sine caritate. Ideo sub-
ditur factus sum sicut et sonus
aut tympanum. Sonus enim
talem quantum ad se est discretus non
tamen est vivus. Dicitur autem corpus
vivit per animam qua cavent est
tympanum. Sic anima spiritualiter
vivit per caritatem. Propter quod
omnis locutio que est sine caritate
mortua est. Et autem ea que est
plana ex una percussione reddit
simplicem sonum. Ideo signat eos
qui vitam simpliciter amittunt
Tympanum autem eo quod est concavum
ex una percussione multiplicat so-
num. Ideo signat eos qui vitam
simpliciter amittunt ad ducendo

plures similitudines et elucendo
multas conclusiones et hugmōi
Et si habuerō hic consequēter idē
ostendit de domo pertinentibus ad
cognitionem dicens **E**t si habuerō p
phetiam perquam secreta diuinitus
reuelantur p̄ma p̄cti p̄mo Non
voluntate humana allata ē aq̄n
p̄phetia Sed sp̄itu sancto in spirati
locuti sūt sancti dei homines a
Et si nouerim iustia om̄ia a deita
tis secreta que pertinent ad sapiāz
supra sedō capitulo loquim̄ dei sapiāz
in iusticia que abscondita ē **E**t
om̄i scientiam siue diuinitus data
ut apti habuerim siue humanit̄
acquistam ut philosophi **E**t p̄hibeo
om̄i fidem a perfectam fidem ita
ut montes transferam **E**t hoc ob
tinet aliqui q̄ nulli sancti habuerūt
fidem perfectam quia non legit̄
aliquis esse montes transferre **S**i
hoc non ualeat quia manifestatio
sp̄itus per miracula dat̄ ad uolūta
tem eū **V**t dicit̄ ē supra p̄pter
quod sancti fecerunt miracula p̄
ut uolūtatē eū q̄petebat **E**t si
competens fūisset montes transf
erissent quia maiores fecerunt
mortuos suscitando reos allu
minando et hugmōi que fieri nō
possunt nisi uirtute diuina **T**er
tūc uero monuit uirtute dōno
m̄i possit fieri si dimittent̄ p̄p̄
uirtuti caritatem autē nō habuerō
nichil s̄m̄ p̄z quantum ad cō gte
Sciendum etiā q̄ aptus hic
loquitur de sapiā et scientia p̄

ut sint gratie gracie quia haberi
possunt sine caritate sicut p̄phā
et fides non aut̄ p̄ ut sapiā et sc̄a
computat̄ inter septē sp̄itus sancti
dona que sint inseparabiles car
itati amplexa **E**t si distribuero
hic consequēter idē ostendit de
domo pertinentibus ad operatōnē
dicens **E**t si distribuero a plūbus di
uisero quia pietas ad plures se ex
tendit om̄es facultates meas per
hoc tangitur perfecta pietas aq̄ p̄
ix **S**i uis perfectus ē uade et
vende om̄ia q̄ habes ceda paup̄ibz
et inter autem opa uirtutis que s̄
ad proximi p̄ncipali ponit opa
pietatis quia sicut dicitur thy
ui Pietas ad om̄ia uolūtatē p̄o
missionem h̄nd uice que nūc est
fuit **E**t si tradidero corp̄ meū
et inter om̄ia que sustinet homo
p̄pter deū martiriu ē p̄tissimū et
maxime quando quo offert se uolū
tate p̄pter quod hic exp̄m̄tur cum
dicitur **E**t si tradidero corp̄ meū of
ferendo me uolūtatē p̄p̄ x̄p̄m̄ ita
ut uideam quod ē martirij genus
acerbissimū caritate autē nō habuerō
nichil michi prodest ad consequē
dum uitae **Q**uia caritas dirigit opa
in finē uolūtatē p̄pter quod q̄ opa
sublata deficiūt ab illo finē **C**ari
tas patiens ē hic consequēter
ostenditur em̄entia caritatis quā
ad uolūtatē q̄ per opa implent̄
om̄ia uirtutis opera **E**t p̄mo h̄
ostenditur in duobus actibz gene
ralibus uirtutis cum dicit̄ Caritas
patiens est . ad om̄es em̄ actus ad

tatis consistit in hoc qd aliquis bene
sustinet sibi illata mala. uel in hoc
qd bene operatur bona quantum ad p^m
dicitur Caritas patiens e^t quantum ad
secundum benigna e^t r facit patientem
in malis tollerandis et benigni in
bonis operandis Benignitas em
dicitur quasi bona ignitas quod fit
quando ex igne caritatis animus h^{ab}
sic liquefit qd bona habita non sibi
soli retinet sed ad alios extendit
Non emulatur hic r^{ati}o explicat
magis in speciali opera virtutu q
per caritatem efficiuntur Et diuidit^r
induas partes Quia p^{ri}mo ostendit
qualiter caritas facit vitare mala
2° qualiter facit agere bonu ab
Congaudet Circa p^{ri}mu sciendum
qd homo non agit malu contra deu
fit ei qd noccat Sed p^{ri}mo ostendit qd caritas
facit vitare mala contra p^{ro}xi
que e^t in affectu qm quis dolet de
bonis p^{ro}xi et de malis eius gau
det quod fit per inuidia qua re
mouet caritas quia contrariatur ei
directe No dicit Non emulat^r et no
inuidet. Habet em emulati plures
significaciones qd continetur in hoc
uersu emulat in flatu amat in
uidet ac imitatur Vel malu cont^r
p^{ro}xi e^t in effecti et sic dicitur
de caritate Non agit q^uerum r
p^use Non in flatu Secundo
hic ostendit qualiter caritas ma
lum homis facit vitare in p^{ro}xi
p^{ri}mo quia remouet inordinaco
nem superbie que e^t p^{ri}ncipiu

omnis mali dicens Non in flat^r
quia caritas excludit timorem su
perbie In flatu em habet mag
nitudinem apparente sed no ex
astentem Sic superbus videtur
sibi magnus cum non sit secundu
vitarem Et quoniam ambitio est
filia superbie No conspicitur dicit
de caritate Non e^t ambitiosa r facit
ambicionem vitare 2° quia re
mouet inordinacoem cupiditatis
et q^uid ad hoc dicitur Non querit
que sunt repetendo ea cu standa
lo Tertio quia remouet inordi
cane ire Ideo dicitur Non irata
r non p^{ro}uocatur ad irandia Quarto
remouet inordinacoem electiois
que e^t in inete No subditur No
regitit malu r non p^{ro}mittit p^{ro}
rare ex electioe uel certa malicia
q^u facit de malo gaudere p^{ro}xi
ij letantur cu male fecerint et
exultant in rebus pessimis deq
bus caritas facit magis luge
Congaudet hic r^{ati}o ostendit
qualiter caritas facit opera boni
et p^{ri}mo quo ad p^{ro}xi cu dicitur
Congaudet aut vitari s^z p^{ro}xi
que triplex e^t s^z vitas vite doc
trine et iusticie Adma sufficit
in firmitates p^{ro}xi caritative
supportando 2° facit opera bo
ni erga deum quod fit per vir
tutes theologicas No dicit^r adia
credit que tame sunt diuinitus
tradita. Cum sit p^{ri}ma regulavi
tatis credo omnia que traduntur
ab homi leuitatis e^t In p^{ro}xi
p^{ri}mo Innocens credit omi uerbo

In hebreo habetur stolidus credit
 omni uerbo quod in nocentia ubi accipit
 defectu sensus omnia sperat diuinitus
 promissa et ne spes frangat propter
 dilacionem subditur Omnia sustinet
 per longanimitatem patienter ex-
 pectando promissa. ¶ Caritas inquam
 excedit hic consequenter ostendit
 excellentiam caritatis respectu aliorum
 donorum quantum ad permanentiam. Et
 diuiditur in duas partes quia primo
 ponit hanc permanentiam et diuidit
 in duas partes Quia primo ponit
 hanc permanentiam. 2o probat ea
 ubi. Ex parte. Circa primum dicit. Ca-
 ritas inquam excedit. Quod aliqui
 male intelligentes dixerunt quod ca-
 ritas semel habita non potest amitti
 quod est falsum Quia dicitur ap-
 p. y. Caritatem tuam primum reliquisti
 quod sic intelligitur dicitur ap. l. Cai-
 ritas inquam excedit. A. v. tene car-
 itate quia sic habens caritatem non
 peccat. Nec auertitur ad hoc. Et hoc
 non intelligitur. Aliud prima iohannis
 in. Omnis qui natus est ex deo non
 peccat sed in quantum deus uel u-
 tene gratia in hac natiuitate data.
 Item dicta sententia aliorum non co-
 uenit intentioni apostoli quia non
 loquitur hic de cessante spiritualium
 donorum per mortale peccatum
 sed de cessante donorum pertinentium
 ad hanc uitam per gloriam super-
 uenientem. Et hoc non caritas
 non excedit quia prout est in uia sic
 permanabit in patria cum augmento
 Siue prophetia euacuabitur pro-
 phetia omni est respectu futuri sta-
 tus aut prout futurum non expecta-
 tabat sed dicitur a finale completum

omni. Et sic prophetia non habet ubi la-
 tium. Item quia prophetia est cognitio e-
 ingnata que cessat in patria ubi est
 clara cognitio. Siue lingue cessabit
 quod non est intelligendum de corporalibus
 linguis quia sancti resurgunt in in-
 tegritate corporis. Similiter hoc cessatio
 non est intelligenda quantum ad usum lin-
 guarum quia ubi est laus uocalis. In
 quod dicit glossa super illud psalmo.
 Exultate dei in gutture eorum.
 Sed intelligendum est de dono lingua-
 rum quo aliqui in patria etiam lin-
 guis variis loquebantur. Actus ij. pro-
 phetae alios qui non intelligebant linguam
 naturam apostolorum que tunc cessabit
 quia quilibet quantumcumque linguam in-
 telliget propter quod non est neces-
 sarium loqui variis linguis. In primo
 etiam statu gentis humani erat unus
 proles et unus labium omni. Benef-
 x. Et multo magis uidetur sit-
 fore in ultimo statu confirmationis
 omni siue patria destruetur sed patria
 hic acquisita non tamen quo ad species
 intelligibiles uel quo ad habitum sed
 quo ad actum modernum qui est perco-
 uersionem alias inflexionem ad
 fantasmatum tali uero consuetudine non
 indiget anima separata. ¶ Ex parte
 hic consequenter probat primum. Et
 secundo concludit intentionem. ¶ Nunc
 autem Circa primum facit tale ra-
 tionem adueniente perfectione tollitur
 imperfectio et apparet. Status autem
 glorie perfectissimus est. Ergo apud ad-
 ueniente tolluntur dona habentia
 imperfectionem uel simpliciter uel quantum
 ad id quod est imperfectionis omnia. Et
 hinc propter caritatem que est idem cum
 gratia gratiam faciente. Ad hunc

cam in sepeciabiliter amorem ergo
 ingloria tollitur omnia alia simpli-
 ter uel secundum quid. In ista uero
 sit procedit quia primo ponit immo-
 rum ad maiorem tunc sua declarata
 ubi. Cum autem uenit modo moris
 probationem ubi. Videmus enim
 ta primo dicit. Ex parte enim cognoscit
 a imperfecta scientia nostra que habi-
 mura et maxime illa que de
 deo ad quem se habet intellectus in-
 puit oculus noctis ad lucem solis
 in nocte. et ex parte quibus
 a imperfecta cognitio prophetica
 eo que est enigmatica. Et per ista duo
 dona intelliguntur alia imperfecta
 excludenda. ¶ Cum autem hic po-
 nit maiorem dicens. Cum autem
 uenit quod perfectum est a status
 glorie perfectissimus euacuabitur
 quod exopto est a imperfectum quod de-
 clarat per simile de statu puelli
 imperfecto qui cessat aduemente
 status virili perfecto dicens. Cum
 essem paruulus loquebar ut paru-
 lus sed balbuciendo et imperfecte
 sapiebam ut paruulus quibus
 aliqua que magis cent respbanda
 et similiter respbanda que magis
 cent respbanda. cogitabam ut par-
 uulus sed uana et in utilia. Cum
 autem factus sum uir euacuam que
 erant paruuli sed predicta et con-
 similia perfectioni virili non con-
 uenientia. ¶ Videmus enim hic
 ponit immo probatione sed que alia
 dona acuitate sunt imperfecta di-
 cens. Videmus enim per speculum
 Sempiternum enim cognoscitur tripliciter

Uno modo per sui presentiam sed per
 speciem in sensu. Sic lux uidetur
 que recipitur in oculo quod sui di-
 phancitatem alio modo non per sui
 presentiam sed per speciem in sensu
 receptam tunc inmediate deum a sen-
 sibili deriuatam sic uidetur color
 Quod modo per speciem non deriuatam
 inmediate a sensibili in sensu sed
 in alio sic uidetur aliquid in spe-
 culo. ¶ Non similiter de deo habetur
 triplicis naturalis cognitio. Uno
 modo per essentiam suam que soli
 deo conuenit alio modo per simili-
 tudinem inmediate deriuatam in
 cognoscente et hec cognitio conue-
 nit angelo cuius essentia est quodam
 dei similitudo per quam natura-
 liter cognoscit deum. Sed cognos-
 citur a nobis quasi in speculo in
 quantitate per creaturas a nobis og-
 nitas sicut per speculum diuinitatem
 dei cognitionem ex ordine enim
 creaturaz ad deum obstruitur et
 ualde imperfecta et per istam
 cognitionem de deo uaria. Tunc autem
 a imperata facie ad faciem a cla-
 re et bene uidebimus diuinam
 essentiam. Tunc cognosco deum ex-
 pte a obstruere et imperfecte tunc
 autem sicut cognitus sum a deo sic
 enim cognosce essentiam nostram
 ita tunc cognosce suam in
 istud sicut non importat qua-
 litatem cognitionis sed simili-
 tudinem tantum. Si autem ex
 dictis arguatur que talitas sicut
 alia dona euacuabitur quod tunc est
 imperfecta. Secundo que non ualeat
 quia quando imperfectis conuenit

alium per se euacuatur ad uenietem
 perfectione Si autem in se per accidens
 manet sicut imperfectio est de uacua
 puercia non autem de uacua huma-
 nitatis Et ideo ad uenietem statu uir-
 tute cessat puercia non autem huma-
 nitas cui per accidens competit im-
 perfectio in quantum est imperio Imper-
 fectio uero per se respicit scientiam
 naturam et applicatam ut predictum est
 propter quod euacuatur Caritati uero
 competit imperfectio per accidens
 sed propter imperfectioem generalem aduen-
 te Caritati enim competit per se in
 deum tendere Sed quia in se imper-
 fectio tendit est per accidens propter
 cognitionem imperfectioem ut dictum
 est propter quod manet aduenietem
 perfecta **N**unc autem hic con-
 cludit conclusionem principale
 intentionem scilicet quod caritas excellit omnia
 alia dona dicens Nunc autem a tempore
 uic manet fides spes caritas ta-
 huc et per ista duo fidem et spe
 intelliguntur alia dona de quibus
 non facit expressam mentionem que
 sunt euacuanda in parte maior
 autem horum est caritas fides autem
 et spes sunt excellentera rebus
 donis euacuandis quia sunt uir-
 tutes theologice que dantur nobis
 ad coniungendum nos deo alia uero
 dona sunt quaedam dispositioes
 nobis date ut reddant bonum mo-
 dulce a spiritu sancto et sic ordina-
 tur ad uirtutes theologicas ut
 ad fines Et ex hoc sequitur quod
 ex quo est maior fides et spes quod
 sit et maior rebus donis Quod
 enim est maior maior est minore

Secundum caritatem **XIII**
 Superius aptius determinauit
 gratiarum gratis datam condi-
 tionem hic consequenter circa eas ponit
 quandam comparationem ostendens quod
 prophetia sit eminentior dono linguarum
 et ad eundem linguarum dicendorum con-
 siderandum quod ad prophetiam requiritur
 intellectuale lumen ad intellectum ui-
 sionis signatam prophetiam enim qui uidit
 spiritus genos xoli et balchazar ma-
 ni ardentem **D**anielis v. Ille dor-
 mendo iste uigilans non fuerit pro-
 loquendo quia non habuerit intellec-
 tum uisionis Sed ioseph et daniel quod
 intellexerunt uerum prophetiam finit Sic
 hic accipitur prophetare hic scilicet uis-
 oris uel alijs factas per lumen in-
 tellectuale sibi datum exponit **V**
 dicitur Danielis x. Intellectus
 opus est inuisione Sciendum etiam quod
 in prophetia etiam pauci erant quibus
 inuolabat predicare propter quod
 deus dedit tunc domini linguarum
 multis oculis ut sine impedimento
 exercere possent officium predicationis
 Corinthis uero tanquam curiosi ma-
 gis uolebant hoc donum quam prophetiam
 et sic loqui lingua hic accipitur
 pro locutione non intellecta perfec-
 te uel non explanata Sicut gra-
 maribus puris potest loqui in la-
 tino non potest tamen exponere
 Et secundum hunc intellectum aptius
 profert prophetare loqui linguarum Et
 diuidit in duas partes Quia primo
 eminentiam hanc ostendit **L**
 qualiter sit ostendit uerum dono
 dicitur tibi Quod ergo primo osten-
 dit dupliciter primo rationibus simpliciter

ex parte fidelium. Ad ex parte infide-
 lium ubi fratres mei prima ad huc
 induas quia primo ostendit apostoli
 quo ad usum linguarum in predicando
 Secundo in operando ubi Nam se-
 cundum prima ad huc induas Quia
 primo probat apostoli per rationem Ad
 per exempla ubi Nunc autem Circa
 primum continuat se primo ad prece-
 dentia dicens Secunda caritatem eo quod
 dixerat eam precellere cetera dona
 capitulo precedenti Ideo ex illis quasi
 concludendo dicit quod precetibus debet
 caritatem sequi Verumptamen quod
 propter hoc non sunt alia dona con-
 temnenda subdit Similam spiritu
 lia et desiderare seu amare alia do-
 na ut prophetie domini et linguarum
 magis autem se desiderare ut pro-
 phetis quia prophetia precellit dono lin-
 guarum quod consequenter probat du-
 plici ratione prima ponitur cum dicitur
 Cui enim loquitur lingua et diver-
 sa uerba non hominibus loquitur
 sed ad utilitatem hominum sicut enim dictum
 est supra per loqui lingua siue lig-
 nis intelligitur docere non intel-
 lecta Sicut aliquis simplex dicit ho-
 ras canonicas non tamen intelligit
 uel non explanata sicut cum quis
 simplex intelligit tantum signata
 uerborum non tamen perfecte locu-
 tionis spiritum quia nescit exponere
 modo ad intelligendum indiget doc-
 tore Et ideo domini linguarum non suffi-
 ciat ad exhortandum siue predicandum
 ad adorandum ideo subditur Sed do-
 cum qui loquitur hominibus non
 enim audit et intelligit per eadem

locutione sensum minus latentem
 Spiritus autem sanctus in propria sensu
 latentes per domini prophetie latentes
 reuelando Ideo subditur Nam qui
 prophetat et sibi uel alijs reuelata re-
 ferat et explanat hominibus loquitur
 ad utilitatem hominum ad edificationem
 hominum inuentionem et exhortationem
 perfectionem et consolationem lugen-
 tium Propredicta formatur talis ratio
 Illud quod est ad honorem dei et
 utilitatem proximi est melius illo
 quod est tantum ad honorem dei pro-
 phetia uero est ad utrumque sed domini ling-
 uarum ad honorem dei tantum ut patet
 ex dictis ergo **¶** Cui loquitur
 hic ponitur secunda ratio quod talis
 est melius est illud quo aliquis pro-
 ficat sibi et alijs cuiusmodi est prophetia
 quam illud quod proficit sibi tantum
 sicut est domini linguarum per se in
 acceptum quia per hoc non potest
 alios instruere Et hoc est quod dicitur
 Cui loquitur lingua semetipsum
 edificat sibi proficendo scriptu-
 ras recitans orando uel studendo
 Cui autem prophetat scripturas re-
 ferando uel explanando scripturas
 uel uerbis certis edificat et con-
 gregationem fidelium Et ne aliquis
 ex dictis cederet non esse curandum
 de dono linguarum et remaneat hoc
 dicens Volo autem et desidero uos
 omnes linguas loqui tamquam
 aliquid bonum magis autem scio uolo
 prophetare quam melius est Ideo
 subditur nam maior est et Si
 tamen utrumque domini per se summa-
 tur ideo subditur Nisi fortem

terpretetur scripturas explanando
 q̄ pertinet ad prophetia et sic talis
 habet utrumq; donū s̄ linguarū
 et prophetie quod ē melius quā h̄c
 alterum tantū rectis paribus ¶
 Nunc autem h̄c cōter ostendit
 quōd per exempla et p̄mo per
 exemplū sū ap̄tū dicens Nunc
 autem fratres si venero ad uos
 linguis loquens et utens tantū
 modo dono linguarū quā h̄c quid
 uobis prodero nisi uobis loquar
 et uobis explanatio dicta mea q̄
 dixerit nihil h̄c aut explanatio
 potest ēē circa diuina hominib;
 occulta que tamē scire necesse ē
 uel expedit scire Et quantum ad h̄c
 dicit aut inuendatē Qd̄ circa hu-
 mana quorū cognitio ad salutem
 ē utilis uel necessaria et quā ad
 h̄c subdit aut iusticia. T̄p̄tē ac-
 ripiendo est de terrenis Tertio circa
 futura contingētia et quā ad h̄c
 dicit aut mysteria Quarto circa
 moralia et quā ad h̄c subdit
 aut in dicitur Tame h̄c ponit
 p̄m̄ exemplū in rebus anima-
 tis s̄ in p̄m̄tē am̄p̄is q̄ p̄
 somnū confusū emittant nesci-
 quid canitur p̄d requiritur determi-
 natio som̄ per variū tactū in p̄m̄-
 moti et h̄c ē q̄ dicitur Cūq; s̄
 sine animā p̄m̄tē dicitur
 h̄c accipitur Vox similitudinā
 tantū quia q̄ loquedo ē in aīa
 Unde dicitur p̄d de anima Vox
 ē percussio aeris in p̄m̄tē ab aīa
 ad uocalē arteriā cū ymagi-
 natione significandi et sic accipi-

hic uox pro sono recta parant
 usq; ubi et em̄ it̄ ubi ponitur aliud
 exemplū decuba q̄ aliquatū sonat
 mouendo ad festum aliter uocando
 ad consiliū aliter p̄uocando ad bellū
 ut h̄c libro m̄iorū q̄ p̄ter quad̄m̄tē
 p̄parat se ad bellū nisi sonet deter-
 minato modo ad hoc statuto Et si-
 militer locutio linguarū nō ualeat ad
 edificatiōē nisi sensu eius explanet
 Et patet litta usq; i q̄ta et uox
 per linguā sup̄le non p̄ficiet̄ et̄c
 nisi manifestū s̄m̄ōē dederitis
 et explanatiōē m̄o dicto quod p̄met
 ad prophetiam q̄ subditur Et̄c in
 macra loquentes et in uariū tam
 multa s̄ ydionata et nihil sine
 uoce ē et sine cognitiōē uocis sig-
 nificatiue et sensus locutiōis n̄c
 ē cognitiō ad utilitatē et̄c Imo
 derisibile ē p̄ter loqui aliquad̄ ydi-
 oma ignorantē q̄ subdit Si ex-
 go nescio uirtutem uocis et eius
 significatiōē et̄c cui loquor barbarū
 et ex t̄p̄tē loquor Sicut p̄ d̄q̄
 stionē horas canonicas et nō in-
 telligens loquatur alii similiter
 ignorantē Et̄c subdit Sic et
 uox nescitis similes barbaris quod
 dicitur antea Et ratio subdit cum
 dicitur quomā emulatores est
 p̄tuit et amatores donorū p̄m̄-
 lū querit ut habundet nō salū
 uerbo sed magis intellectu ad ex-
 planatiōē uerbi p̄ter quā sub-
 ditur Et̄c qui loquitur habens
 donū linguarū orat ut m̄p̄-
 tetur et̄c ut ad eos prophetia sibi

deur tanquam melius boni **¶** Na
 si oram postquam ostendit pemin-
 tiam ppheticam respectu dam linguarum
 in predicatione hic consequenter idem
 ostendit in oratione Et primo in secreta
 Qd in publica ubi **Ceteris** Circa pmi
 facit talem rationem oratio qd reficit
 intellectu et affectu uel nata e reficit
 melior e illa qd reficit tantu affectu
 sic e in pposito quia per donu linguarum
 pro se pferri possunt uerba oris
 in quolibet ydionate sed non in-
 telliguntur Sicut cu laycus dicit
 orationem dicitam uel aliquid huiusde
 uote et tunc affectus eius deuatur
 deu et sic reficitur eius affectus
 non tamen intellectu quia non intel-
 ligit que dicit Sed quando intelli-
 git reficitur affectus et intellectu
 Intellectus igitur locutionis qui per-
 tinet ad pphetiam melior est
 dono linguarum huius rationis ppter
 minorem Nam et si oram lingua
 spūs meus orat .i. affectus meus
 uidetur deuatur Spūs em importat
 quandam vim motiuam Et ideo
 uincit que e affectus intellectus
 uoluntati hic spūs quia mouet alias
 anime potencias ad agenda meus
 aut mea .i. intellectu meo sine fe-
 citate quia non intelligit orationis
 sensum qdco concludit quid ergo
 e michi faciendum orabo spiritu orabo
 et mente .i. affectu et intellectu pph-
 lam it pfallere e orare cu melo-
 dia **¶** Ceteris hic idem ostendit
 in oratione publica quia si ppheticus in-
 telligat oratione seu benedictione
 sacerdotis melius uideatur ad deu

et deuotius respondet amen Ideo
 dicit Ceteris si benedixeris si tu
 sacerdos uel episcopo spiritu .i. absq
 hoc qd ppheticus intelligat quis supplet
 lacu ydote quasi dicit quid pro-
 ficat ppheticus simplex et non intelli-
 gens qd nihil aut modicu p-
 nescit qd forma e tibi qui es in p-
 etate respondendo dicit ppter ho
 in ppheticam etiam benedictiones et
 etiam communi fiebant in uulgari
 Sed postquam ppheticus multiplicatus
 fuit et consuevit se conformare
 ministris ecclesie .i. ut pote stans qd
 dicitur euangelium et de pposito capu-
 tio adorando et eucharistiam et con-
 similibus fuit in latino in ecclesia la-
 tina et sufficit qd clerici respondeat
 pro toto populo expeditis em fit
 hoc modo quam in uulgari **¶** Conse-
 quenter aptus concludit intenti
 si ppheticus melior e dono linguarum
 dicens Gratias ago deo meo
 quonia omni lingua loquor hoc
 em e quoddam bonu adeo michi
 datur sed quoniam donu pph-
 etice melius e subdit Sed in
 ecclesia uolo supple magis quicquid
 uerba loqui .i. pauca sensu meo
 .i. ut intelligam et ab alijs intelli-
 gar et sic eos in seruam qua de-
 tem in lingua uerborum in lingua .i.
 quam maximam uerborum copia
 sine huius intellectui Sciendum
 autem qd aptus specialiter dicit
 se uelle loqui quicquid uerba qua
 predicatorum ecclesie debent ami-
 tiare quicquid scilicet credenda agenda
 uitanda timentanda speranda qd

predicatio debet esse de his que per-
 tinent ad fidem et sic habentur p-
 m̄ et de his que pertinent ad mores
 et sic habentur alia quatuor s̄ vir-
 tutes et omnia pena et gloria Et quia
 ista debent predicari cum breuitate
 s̄mone. It̄ dicit ap̄tus quibz verba
 xp̄p̄ta fratres mei Postquā ostendit
 ap̄tus p̄phetiam p̄cedē dom̄i linguarū
 rōnibus s̄mptis ex parte fidelū
 Hic consequenter idem ostendit
 rōne s̄mpta ex parte infidelū Et
 ita quod p̄mo ex parte attentionē to-
 r̄m̄horum dicens Nolite p̄uari et
 a sensibus et indistinctōne boni et
 mali p̄uari om̄i frequēter p̄eligunt
 minus bonū maiori Hic autem dicit
 ap̄tus ne p̄eligant donū linguarū
 p̄phetie que ē magis bonū Sed ma-
 licia p̄uuli estote et non cogitatis
 mala sicut paruuli deficiūt cogi-
 tando talia. sensibus aut̄ perfec-
 ti estote et ut ea que dicitis sic in-
 telligatis perfecte ut possitis a de-
 o in s̄m̄e quod pertinet ad p̄phetiā
¶ In lege Hic consequenter facit
 suam rācionē et talis ē quando dicit
 duo ad om̄i finē ordmant̄ illud
 ē melius quod ē efficacius ad s̄m̄e
 illū quidū dom̄i aut̄ linguarū et do-
 nū p̄phetie ordmant̄ ad conuersio-
 nem infidelū ad quam efficacius
 ē donū p̄phetie ergo it̄ h̄morem
 aut̄ huius rācionis p̄bat duplicat̄
 p̄mo auctoritate dicens In lege q̄
 scriptum ē non accipitur hic lex
 stricte s̄z proquāq̄ libris moysi s̄z
 p̄tato vet̄i testam̄to quia h̄ hoc
 allegatur scribitur ysaie xxviii
 s̄dom̄i translationē h̄o Quomā

malis linguis et labijs alijs loquor
 populo hic s̄licet p̄lo iudaeo q̄ s̄uit
 impletum artū sedo quando iudei con-
 gregati multū deducis̄ tr̄s audierūt
 credentes loquētes in omnibus linguis
 et nec sic audierūt medicit̄ d̄ns. h̄ic
 em̄ tūc aliqui ad xp̄m fuerunt con-
 uersi tamen plures remanserunt ob-
 stinati illi etiam com̄si magis fue-
 runt per verbum petri reserāt̄
 scripturas p̄phetarū quod pertinet
 ad p̄phetiam quam p̄ dom̄i linguarū
 ut patet actū sexto Et sic patet
 q̄ donū p̄phetie plus valet ad con-
 s̄sionem infidelū quam donū ling-
 uarū Itaq̄ linguarū in signū s̄it
 diuine virtutis non fidelibus et
 p̄ fidelibus qui iam credunt Sed
 in fidelibus et predicatores ewan-
 gelij intelligi possunt ab om̄i lig-
 uarū hominibz et sic conuertit̄
 ad fidem xp̄i p̄phetie aut̄ nō s̄ in
 fidelibus et gentilibus qui non habu-
 erunt legem nec p̄phetas sed fide-
 libus et iudeis om̄i d̄ci credentibz
 de quibus fuerunt ap̄ti alijq̄ xp̄i
 discipuli et alij credentes s̄m̄i s̄m̄e
 om̄es per quorū predicatōne con-
 uersi s̄m̄e gentiles et sic p̄phetia plus
 valet ad conuersionem infidelū q̄
 donū linguarū sicut ad instructōz
 in fidelū plus valet s̄m̄a quā elo-
 quentia **¶** Si ergo Hic pseudo
 declarat̄ inuicem factū Si ergo
 conuertat̄ om̄i s̄a etia causa o-
 ratoris uel perceptōe sacram̄ti
 uel aliquo huius Et om̄es fideles lig-
 uis loquebantur int̄t̄ aut̄ ai-
 eis ydiota. ignorans ydiota.
 uel quis infidelis nomine dicit **¶**

p in sanctis quia vos reputabit in
 pnos unde et apti p loquētes pu
 tati fuerunt hebreis dicitur in Et sic in
 tali casu domi linguarū ē magis ad
 densationem infidelū et sic etiā sus
 pet actū in nisi petrus ostendisset
 contrariū interpretando dicta pphetia
 Si autem omēs pphetant non siml
 sed successiue exponēdo scripturas
 uel reuelaciones sibi uel alijs factas
 et inter aliquos infidelis uel ydiota
 conuertit ab omnibus illis successi
 ue pphetantibus inquantā ostendit
 uitam gentiliū arconabilem et sic
 diudicatur ab omnibus et comedabilis
 ostenditur ad omnia om cordis ma
 nifesta fuit inquantā ex predi
 catione tali et ex parte tanguntur
 multa pertinentia ad fidem et mo
 res Et quos auditu conuertit ad co
 gitandum mala in corde suo late
 ria et ad penitendum corde et ad
 confitendum ore Potest aliter ite
 ligi Nam in pmitua ecclia ad conu
 sionem infidelū fuit plūbus fide
 bus diuinitus concessum secreta cor
 diū cognoscere ex quorū reuelacione
 aliqui conuertebantur ab infidelitate
 Sicut mulier samaritana credidit
 in xpm ex reuelacione sui delicti qo
 hannis in et ita cadens in facie
 humilians se coram deo ex dicta p
 dicatione uel secreti reuelacione ado
 rabat deū conuersus ad xpm pmiti
 as more ostendens quod cor deus
 in nobis sit Corde enim creditur
 ad iusticiam ore aut confessio fit
 ad salutem ad Romanos 10
 Quid ergo hic ostendit aptus q
 liter sic ostendunt domi pphetie

et linguarum Et pmo facit hoc
 magis 2o magis in speciali ubi sine
 lingua Circa pmi dicit Quid ergo
 est factus s; nobis agendū s; p
 sequatur Cum conuenitis ad ecclē
 am unusquisq; uestru p salmū hē
 uel in se uel in aliquo de congrega
 tione qui domi sibi dātū patet in
 alios refindere quia non dantur sin
 gulis omnia dona sed diuisim ut dic
 tum ē supra non capitulo et idē
 intelligendū ē de alijs sequentibus
 Per p salmū uero intelligitur can
 ticum ad laudandū doctham hē
 et gratiam predicandi ad in forma
 tam morum lingua hē et domi
 linguarū apocalypsim hē et reue
 lacione explanandi obscura omnia
 ad edificacione fiant quilibet enim
 ubi debet gratia sibi data ad edi
 ficacionē ecclē ¶ Sed sine lingua
 hic ostendit apptū magis in spe
 ciali Et pmo qm ad domi ling
 2o qm ad domi pphete ubi p
 phete autem Circa pmi dicit q
 dono linguarū non ē ostendunt
 a multis sed suffiat apuas p
 occupatōe temporis 1o sine lingua
 quis loquitur secundum duos aut
 secundum tres s; homines ut
 multū rad plus Secundū quod
 dicitur Deur^o xxiii In ordi
 orum uel tūi restū stat
 onie uerbum Et p partes et
 successiue vniū p q alū uel per
 partes et inter se ut p q ma
 partem locutionis fiat eius ex
 pōtio et p q alia similiter Et
 hoc modo fit expōtio quando
 predicatorces predicant p inter

non tamen ab oratione secreta Et
 subditur Ratio Non enim permittit
 eis loqui et docere quod pertinet ad
 prelatos et superiores et non repug-
 nat sermone muliebri. tunc propter defec-
 tum intelligentie tunc quia mulier
 debet naturaliter subiecta esse viro
 non subditur subditas esse sicut et lex
 dicit Genes 3 Sub omni potestate
 eius prophetia tamen quantum ad il-
 luminationem mentis non repugnat
 sermone muliebri et sic legitur in multis
 mulieres prophetasse nec solum ex-
 cluduntur ab actu docendi in ecclesia
 publice sed etiam ab actu querendi
 ibidem per modum disputationis non
 subditur Si quid autem volunt
 discere domini viros suos interrogent
 ut de auditis mentis plenius in for-
 mentur Et causa dicti silentii tan-
 gitur cum dicitur tunc autem est mulier
 et modesta est sibi mentis loqui et
 per appropinquat docens est eam tacere
 in laicis publicis propter quod in
 iure captum est Ne mulieres opus
 apud exerceant aduocandi **In**
anobis Consequenter excludit ali-
 quos proterua qui commisi dege-
 neratione possent dicere Quod ordina-
 tio apostoli non esset bona eo quod ap-
 gentiles incompus venis et
 dicitur mulieres forsitan publice
 docerent quod repellit apostolus dicens
In anobis gentilibus sermo dei
 precessit quasi dicit non Sed audis
 quibus date sunt scripture legis
 et prophetas Et ideo modus et or-
 do doctrine magis deueniendus audire
 in gentiles quam in iudeos **Siquis**

autem videtur propheta esse aut
 spiritalis qui potest omnia iudicare
 ut dicitur supra capitulo sed cog-
 nostat quo scribo vobis quia dicitur
 sunt mandata et potest cognoscere
 quod ordinatio dicta non solum precepit
 ante sed adeo Si quis autem igno-
 rat et conegligit vel malicia illa
 que sicut tenetur ignorabit adeo
Itaque **Hic** ultimo concludit
 conclusionem intencam scilicet quod dona
 spiritus sancti sunt appetenda et
 quod eis attendit est ordinare
 et aper sonis quibus docet uti quod
 dicit Itaque fratres emulamini pro-
 phetare tamquam in vobis boni quod
 loqui in gressu ut patet ex his
 predictis Veritate quia loqui
 in gressu est quidam boni adeo
 subdit et loqui in gressu nolite
 prohibere plures simul loquendo
 et dicitur autem honeste pro ut
 docet viros et mulieres et in
 ordinem ad uitandum confusionem
 fiat in vobis **capitulum xxv**

Hic autem vobis facio
 postquam apostolus tractat
 de factis et de
 de gratia que conferuntur in eis
Hic conscripter tractat de gloria
 resurrectionis ad quam finaliter
 predicta ordinat Et diuidit
 in duas partes quia primo docet
 resurrectionem christi permittit tracta-
 tum de probat ex hac communi
 resurrectione hominum ibi **Sicut**
christus prima ad huc in duas
 quia primo comedit doctrinam e-
 uangelicam in communi **2o** de

nūciat que oportet scire circa
 resurrectione xpi ibi tradidi em
Circa p^{mi} dicit Nonim autem
 vobis facio. r ad memoriam vobis
 reduro euangeliū quod predicavi vo-
 bis a doctrinā euangelicā. nūc ex
 cellentiā coquatior ostendit p^{mi}
 ex eius predicatibus qui fuerit
 apli excellentes vni et hoc tangit
 em dicitur quod predicavi. ego ap^lus
 et similes mei alij. No coauditibus
 qui cōmūter receperūt doctrinā evā-
 gelicā per orbem quod ē signū
 evidens veltatis doctrine. Sed m^o
 quod arguit augustinus quia si per
 vera miracula est sic recepta con-
 mūter certū ē eam esse veris-
 simā et sanctissimā coquā
 deus non potest ēē testis falsita-
 tis que testificatō fit veris mira-
 culis. m^o h^o vltimo illi aut pro-
 fecti predicantē. vbiq^{ue} d^o coope-
 rante et p^{mo} nōe confirmate se-
 quētib^{us} signis. Si aut dicitur
 q^o sine miraculis fuit sic recep-
 ta. hic reputandū ē maximū mi-
 raculū q^o tam audia et inaudita
 et supra sensū humanū existen-
 tia recepta sint tam cōter non
 solū asimpliabus sed etiā a sa-
 pientissimis et potentissimis viris.
 Et si arguatur contra hoc dele-
 ge machonici falsa. q^o tamen
 a multis ē recepta. Dicendū q^o
 nō ē simile quā. v^o ac mōcū p^o
 mo q^o multitudinem vnde sub-
 iugavit eū et legem dedit p^o
 metens delicias et pōm ob ser-
 uatibus adque homines sint
 p^o m fides aut catholica p^o xpm

et ap^los predicata mō contrāis est
 recepta s^z paup^{ib} eam p^odicantib^{us}
 ad paupertatem et austeritatem et mū-
 di contemptum inducentib^{us} et iō nō
 fuisse recepta a sapientib^{us} hui^{us} mū-
 di ex potentibus sicut videm^{us} im-
 pletum nisi hoc fuisse virtute sig-
 norum et hoc receptio tangitur
 em dicitur quod et accepistis vos
 et alij sapientes hui^{us} mūdi. Tūc
 em sapientia maxime vigeat in
 greciā. No comedatur per hos q^o
 leuat ad superna ibi q^o nūc et stat^o
 r^o sūsum erecti ad deum. Quarto p^o
 hoc q^o ipā sola dicit ad beatitudinē
 ibi per quod et saluam^{ur} ad hoc aut
 q^o ad beatitudinem perducatur duo re-
 quiritur. v^o m^o ē q^o teneat vno o
 quo ab ap^lis ē predicata. s^z non in-
 uidendo p^oncipaliter vōmib^{us} p^o hu-
 manis s^z aucti d^one et miraculis
 No subditur quia rōne predicantē
 v^o m^o vobis si tenetis quasi dicit
 predicatio mea nō processit rōe
 humana sed diuina. Secūdu^o ē
 q^o fides non sit vacua bonis o-
 peibus sine quibus non ē mortua
 et per consequens frustra. No subdi-
 Nisi frustra credidistis. **T**radidi
 em hic cōter ostendit quod sit
 tenendū de xpi resurrectione et post
 quatuor de xpo s^z eius morte
 sepulchram resurrectionē apparitū
 que pertinet ad articulos fidei
 de incarnatione xpi. Dicit igit^{ur}
 Tradidi em vobis m^o p^o m^o a m^o
 p^oma credenda quia articuli fidei
 sint p^oncipia ex quib^{us} alia crede-
 da deducuntur tamq^o conclusiones

vocis illius quod et accipi quasi d.
 hoc auctoritate ipsa non feci sed au-
 tioritate dei & que sunt illa subdit
 Quoniam corpus mortuus est propter
 nos non propter se. ysaie l. iii. quia se-
 lus populi mei percussit eum quod sub-
 ditur Secundum scripturas s. ysaie
 et aliorum prophetarum spiritu sancto
 loquuntur et sic mors ista propter
 nos fuit adeo preordinata & quia se-
 pulchrum est ut iustas mortis probaret
 et quia resurrexit tertia die qui
 omnes dies accipiendi sunt per
 synagogen quia primus et tertius
 non fuerunt integri Et quia visus
 est post resurrectionem cephe et petro
 luce ultimo De apparitionibus autem
 factis mulieribus non facit hic a-
 postolus mentionem quia inducit ap-
 paritiones ad confirmacionem fidei de re-
 surrectione christi Et ideo illos tantum in-
 ducit que facte fuerunt personis
 magis authenticis Et postea x. s. s.
 apostolis que apparitio fuit facta post
 dies octo sive resurrectionis thoma a
 presente Johannis christi quod tunc
 apparuerat decem apostolis thoma ab-
 sente ut habetur ibidem dicit x.
 Quia iudas qui fuerat christi ad mor-
 tuus fuerat et mathias non dum
 erat electus Deinde visus est
 plus quam quingentis fratribus
 s. Et ista apparitio facta fuit in
 galilea mathi ultimo in qua ap-
 paruit apostolis et multis alijs ex
 quibus multi manent usque ad
 huc videntes hoc dicit ad mai-
 rem affectionem quidam autem

dormierunt morte que dicitur
 dormitio quia carni spiritus resurrexerunt
 resurrectionis future Deinde visus est
 iacobo dicitur aliqui quod ista apparitio
 fuit in die resurrectionis Pauerat
 enim iacobus se commensurum panem
 donec videret christum resurrexisse
 et sic ly de m non importat ordinem
 apparitionis Alij dicitur quod iacobus post
 apparitiones predictas habuit specialem
 apparitionem propter specialem
 deuotionem et similitudinem ad christum
 deinde apostolis omnibus s. in die
 ascensionis actus ultimo. Nouisse
 autem omnes post ascensionem christi
 mecum tanquam abortiuo visus
 est et michi De qua visione dicitur
 et supra nono capitulo Vocatur
 autem se abortiuum quia abortiuus
 dicitur fetus qui nascitur ex te-
 pus debitu vel quia cum violen-
 tia educitur de utero vel quando
 proceditur ad debitam quantitatem
 que tunc de se sentit aptus quia
 alij renati fuerunt ante adue-
 tum spiritus sancti. ipse apostolus quod
 alij fuerunt renati sponte ipse
 vero quasi violenter in actu per-
 secutionis fidei Actus ipse tempus
 non reputat se peruenisse ad
 perfectionem aliorum et hoc ex hu-
 militate dicens Ego sum nimis
 apostolorum Et quia ex humilitate
 non est mencionem non verificat
 dicitur sicut ipse dicens Qui non sum
 dignus vocari apostolus quoniam
 secutus sum certam dei quod
 alij non fecerunt et in hoc in

nos fuit aplos alijs licet ex dei gra
 fuit valde magnis qo subdit Gra
 autem dei pmi id quod fimm exome
 vero nichil fimm nisi persecutor et
 blasphemus et gratia eius mme va
 cua non fuit. ~~Nullus em alioru legi
 mtor totis predicasse nec p suo uer
 ti a cavens opeibus bonis. sed ha
 bmdantis illis ambus laboravi.~~
 Nullus em alioru legatur mtor hie
 predicasse nec p suo ueritu p aplos
 manibus laborasse. Nec tot tribu
 lationes m terra et mai sustinisse
 Non ego autem gra ueritate sed
 gratia dei metu pncipaliter opante
 qua se habet ad libera arbitriu
 sicut fessat ad equu. qo subdit Si
 ue em ego siue alii p malis apli
 sic pdicamus spu sancto pncipa
 liter in nobis loquente arabu. No
 om uos epis qui loquim sed sps
 patris coesti qui loquunt uobis
 Et sic credidistis s spiritu sancto i
 terius uos mouete ad crededu
 iohis vi. Nemo potest uenire
 ad me nisi pater qui misit me
 traxerit eu. **¶** Si aut xpus h
 consequet ex resurrectione qo osten
 dit generaliter resurrectione futura
 et diuiditur in duas. Quia pmo
 facit pponu. Qo declarat quali
 tatem resurgenti. Sed dicit
 pma ad huc in duas qua pmo
 pbat rone pposita rone sumpta. qo
 xpi resurrectione. Qo ex pmo conu
 sacae abi alioqui. Circa pnam
 facit taloni rone. Si xpus re
 surrexit et alij mortui resurget
 sed xpus resurrexit ergo et sp

har rone sic procedit. quia pmo po
 nit condicionalem. Qo probat ante
 cedens abi. Si aut resurrectio. Qo
 ostendit condicionate ee ueram abi.
 Nunc autem Circa pmi dicit. Si aut
 xpus predicat q resurrexit a mortu
 is hic accipitur si pro qua quasi di
 catur quia hoc predicatur a me et ab
 alijs aplis quomamquide dicit mmo
 bis quomam resurrectio mortuorum
 non est. i non est quasi dicit ma
 ledicunt quia si pmi e uera et
 secundum ut postea declarabit. **¶**
 Si autem resurrectio hic pbat ante
 cedens dicens. Si aut resurrectio no
 est. i non est in futuro tamq mpos
 sibilis de pposito. quod ostendit falsu
 ad duplex mtonemens ducendo p
 mi e q predicatio aplos est uer
 na. qo dicit. Si aut xpus no re
 surrexit in am e predicatio nra
 quod e impossibile cum sit opibus
 diuine ueritatis confirmata. Sed m
 mtonemens e q fides ebor mhoru
 est falsa. qo subdit. Quia e fides
 nra quod e impossibile eade rone
 qua et pmi. Consequet ostendit
 rone mca pmi mtonemens dicit
 mtonem aut nos predicatores
 euangelij falsi testes dei asserendo
 q non fecit. quia asserimus q no re
 surrexit xpm homine q non e
 uera si mortui non resurgunt
 i si impossibilis e resurrectio mor
 tuorum quia humanitas xpi. eiusde
 speciei e cu alijs hominib. **¶** Alius
 pbat consequentia alius mtonem
 entis dicens. Qo si xpus non resur
 rexit. i uana e fides nra. i sine ef

fectu vano. quia nulla falsitas pur-
gat a peccato. Ideo subdit ad huc et
e mundari per fidem xpi. Si xpus
non resurrexit. Et sic concludit ul-
tilis. Ergo et qui dormierunt a mor-
tuis sunt in xpo a infide xpi pced
quod tamen e inconveniens eo qd sanc-
tissime viderunt et omnes rationabile
loquens dicit. Opera talis vite adeo
reminuenda ee et maxime debebat
ee mconueniens corinthijs qui fides
catholicam susceperunt quibus scribe-
bat aplos. Sed quia possent aliquis
dicere qd hec remuneratio fit in p-
ti vita et non malis. Sicut dicebat
amici iob. Et ibidem fuit declaratu
qd excludit hac aplos dicens. Si
in hac vita tantu in xpo peccates
sunt expectantes ab eo hic remun-
nerati. miserabiliores sunt hic om-
nibus hominibus qui ad magis persi-
stunt bonis huius vite. Nos autem
patimur mala. In pmitua em etiam
fideles multa sustinebant adversa.
Sed contra hoc posset argui d' ml-
tis philosophis qui voluptates et
diuitias huius vite contempserunt
et tamen hoc resurrectio mortuorum
negabant. nec tamen dicuntur mi-
serabiliores ee alijs hominibus si
meliores. Sicondu qd no e simile
de ipis et xpianis. Quia philosophi
hoc fecerunt ppter maiora bona
consequenda p dnm conuictos in-
tellectuales in quibus consistit cogni-
tio ueritatis et consecutio pollice-
banitatis. Hoc autem non potest dici
de xpianis qui confitentur xpm

resurrexisse a mortuis quod fal-
sum eet. Si resurrectio e impossi-
lis falsitas autem malum e intellectus
sicut uitas e aus bonum. **Nunc autem**
hic aplos probat conditionalem
supra pnta ee ueram. scz qd si xpus
resurrexit et mortui resurgent.
Et diuiditur in tres partes. Quia
pmo aplos pnta probat. 2o de-
clarat qd iam aduictu abi deinde
Circu pnta facit talem rone. Re-
surrectio e sufficiens causa effec-
tua in resurrectionis. Pnta autem
causa sufficienti ponitur eius. f-
fectus de necessitate si sit causa
agens de necessitate nature. Si
autem sit causa agens de necessi-
tate uoluntatis sicut e in pnta
ponitur effectus p dnm dispositio
uoluntatis sue. Et ideo resurrectio
mortuorum est in fine mundi. Sic
xpus in quantum deus. disposuit
ab eterno et exequetur in quantum
homo. quia humanitas xpi est
instrumentu diuinitatis. quatu
per quod sicut in instrumentu fiet
resurrectio mortuorum. Et hoc e
qd dicitur. Nunc autem xpus resur-
rexit a mortuis pmita dormi-
entiu et a pmo resurgens a mor-
tuis. Nec obstat qd lazarus et alijs
alii qui aliqui pnta fuerunt a mor-
to resuscitati quia illa resuscitatio
fuit aduicta in mortalitate ppter qd
illa fuit ~~gloria~~ resurrectio uera qd
fuit in corpore in mortali et glorio-
sa. Si autem contra hoc abiciat
quia mathei xxvi dicit. Et post
xpus multa corpora sanctorum su-

recomit. Dicendum qd h' ibi per
anticipatione dicitur quia illa re-
surrectio fuit p' p'p' resurrectos
sicut patet abidem ubi subditur
et cocuntes de momimētis post
resurrectione aut de illud aut qd
e' p'mi maliquo genere e' causa aoz
Sicut ignis qui e' p'mi calidi for-
maliter causat caliditatem malij
Et resurrectio xpi e' causa resur-
rectionis aliorum. Nec potest di-
ci qd sit causa in sufficiens ratione
deitatis que e' virtutis in finite. Et
illa e' causa principalis resurrectos
aut in spiritualis conuicta. Ideo
subditur Quomam quidem p' ho-
minem mors s' per adam et per
hominem resurrectos mortuos. sic
em mors inducta e' per hominem
p'mi. Ita conueniens fuit ut natura
humana rediret aduicta p' ho-
m' aug humanitas e' deitatis
in spiritualis conuictu. Non facit
aut mentione decua quia palla
non fuit mors inducta nisi tant
suggerendo ad e' conuictione ligni
necia. Unde et si adam peccasset
eua peccante peccatu originale
non fuisse inductu. ¶ **¶** **¶**
quisq' autem hic consequenter
apud declarat duplex aduictu p-
mi e' resurrectos ordo q' tangit
cum dicitur. Unus quisq' autem i
suo ordine supple resurget p'mi-
ne. Resurrectio em xpi prior e'
tempore et dignitate. Inter alias
autem qui resurget in fine mudi
non e' ordo temporis quia omnes
simul resurget. Secundum quod

dicitur ibi eodem capitulo. In momento
in utu oculi etc. Sed erit ibi ordo digni-
tatis. Quia martir resurget ut mar-
tir ap'us ut apostolus et sic de alijs
subditur demu alias demde a p' p' m
tempore et dignitate. hij qui sunt p'
a membra ap'us per fidem caritate for-
matam qui maduictu eius crediderit
s' p'mi quo venit in carne et p'dm
quo venit in iudiciu. ¶ **¶** **¶**
De inde
hic declarat p'dm s' resurrectos
finem. Et p'mo q'm ad conseruacione
boni. Qu' q'm ad amicos mali ibi o-
portet aut. Q'm ad p'mi dicit. De
inde post hoc finis scilicet resur-
rectionis eius est et iste finis non
est in hoc q' uiuant uita m'p'ali
voluptuosa. ut iudei et sarraceni fin-
gunt. Talis em uita p'dm philosa-
phum p'mo ethicor' e' uita p'cedu
q'pter quod in ea consistere no potest
felicitas humana sed in clara dei ui-
sione et fruictu q' conuenit homi.
Sed m' aliud quod e' in eo sup'mu. s'
auoluntatem et intellectu et respectu
optimi obiecti. No subditur. Cum tra-
diderit regnu deo et pat' a. tu p' b
adduxit fideles in quibus regnat
ad claru conspectu sui caritatis. Et q'
ministerium angelor' ordinatur ad hoc
ut fides beatitudinē consequantur.
No tunc cessabit istud ministeriu q'p'
quod subditur. Cui euacuauit omem
p'ncipatu et potestate et uirtute. ta-
men remanebunt ordines angelor'
dispositi quantum ad emittenda gl'ie
p'dm ierarchias et ordines quia p'
superiores q'nt ad illos quor' officia
executione important circa hoc in
feliore et sub p'ncipatib' intelliguntur.

archangeli et angeli custodie singulorum
 hominum deputati. **¶** Oportet hinc declarari
 finem resurrectionis quantum ad amorem
 mali tunc enim amovetur malum culpe per
 punitionem iniusti et malorum. Et quantum
 ad hoc dicitur **¶** Oportet autem illi regnare
 donec ponat omnes inimicos subpedi-
 bus eius. Non inde tunc desinet tunc
 regnare quia **¶** donec non facit ex-
 clusionem futuri regni. Sicut matthei
 primo dicit de ioseph et maria quod non
 noscebat eam donec peperit filium suum
 imaginem amovet etiam tunc ma-
 la pene. **¶** Non subditur. **¶** Novissima autem
 minuta destructur mors. quia resur-
 rectio est adiutrix in morte tunc qua
 non potest stare et ad declaratos predi-
 catorum subdit. **¶** Omnia enim sub pedibus
 eius hinc enim scriptum est de christo post octiduum
 ut abidem declaratum fuit. **¶** Propter quod
 oportet illud impleri in confirmatione
 finali. **¶** Eum autem dicitur omnia id quod
 dicit. **¶** Nichil erit exclusum a subiectione
 sub christo hominem preter eum qui sub-
 iecit. **¶** Christus enim in quantum homo mi-
 nor est deo patre. **¶** Non subditur tunc
 apud filius subiectus est id est ut sit deus
 anna in omnibus et ut omnibus appa-
 reat et omnis potestas et dignitas
 omnibus in se. **¶** adeo magis est ratio
 ultime beatitudinis. **¶** Alioquin hinc
 consequenter probat per sanctorum iu-
 tam et dividitur in duas partes. **¶** Quia
 primo patitur suam probationem et
 postea quandam monitionem. **¶** **¶** Nolo.
¶ Spiritum dupliciter exponitur. **¶** Uno modo
 quia dicitur aliqui exponitores et tunc
 erant aliqui recedentes et baptismum re-
 ceptus ab aliquo. **¶** Nunc tunc valeret in-

1. brevit

tus et sic faciebat se plures bapti-
 sari semel pro se et semel per manus
 suas defunctis. **¶** Et secundo hoc dicit
 apostolus alioquin et si resurrectio non
 est quid faciant qui baptizant pro
 mortuis quasi diceret nichil profi-
 ciet eis. **¶** Sed quia non videtur pro-
 babile quod apostolus in sua probatione pro-
 cedat ex aliquo errore. quia non esset
 probatio simpliciter sed quantum ad illos
 errantes ducendo illos ad illud quod
 habebat pro iniquitate. **¶** Non aliter ex-
 ponitur et dicitur hinc pro mortuis
 et pro peccatis mortalibus que per
 opera mortua et quibus abluendis
 recipitur baptismus qui tamen nihil
 proficit si non esset resurrectio ad ho-
 em recipitur ut peccatis mundari
 sit vita beata dignus. **¶** Consequenter
 ducit ad aliud innotens. **¶** **¶** et
 copiam quibus tamen subiebat frus-
 tra sustinet tribulationes huius
 mundi si non tenuerunt mala
 vita. **¶** Non dicit. **¶** Et quid et vos
 copiam sed predicantur omni hora
 tunc enim copiam frequenter ducit
 ad tormenta cotidie mori et pi-
 culis mortis me expono propter
 gloriam vestram fratres et propter gloriam
 vobis acquirendam quam habeo
 in christo sed incerta specie per reu-
 lationem christi. **¶** Secunda thimo. **¶** Pe-
 pora est michi etiam corona ius-
 ticie id est. **¶** **¶** Alius ducit ad tertium
 innotens sed et homines currentes
 sine freno sicut bestie ad delecta-
 bilia huius vite. **¶** quod est magni
 innotens dignitati nature hu-
 mane si non sit alia aucta in

qua pro malis et hominibus reddantur
 pene et pnia Et secundum hoc dicit
 Si secundum hominem a secundum rationem
 differet homo abestis et ad bestias pug-
 nam ephesi a ad homines resurre-
 ctione negantes et per rationem bestialiter
 viventes Quid michi prodest si mor-
 tui non resurgunt quasi diceret michi
 sed magis videtur esse curandum tunc
 eis ad voluptates huius vite ducendo
 tunc eis manducemus et bibamus et
 voluptuose vivamus etas enim vi-
 tito moriemur et totaliter deficie-
 mus sicut bestie Unde in persona
 talis dicitur Sapientia 11 In umbra
 transiit et tempus nostrum et
 sequitur Venite ergo et fruamur
 bonis etc. **Solutio** hic ex parte
 ponit quanda[m] monitionem et primo
 quanta ad in firmos dicens Moli-
 te seduci a negantibus resurrectionem
 curando enim eis ad vite volupta-
 tatem sine freno corrumpunt
 enim bonos mores colla quod mala
 et maxime que inducunt homines
 ad peccatis vite delectabilia ad que
 promptam habet ex corruptione
 natura humana. 2o ponit mo-
 nitionem quantum ad perfectos dicens
 cingilate a vos perfecti sitis sol-
 liciti vitare peccatum non solum
 sed in malis sed etiam malis qui sunt
 imperfecti In quibus subditur igno-
 rantia enim dei quidam habent immo
 recte sapientes de resurrectione ad ve-
 nientiam vobis loquitur et ad vero-
 cundiam vestram ut per hoc sit
 magis solliciti quia defectus in fi-
 de redimat ad verendum superiorum
Sed dicit Postquam aptus est

resurrectionem christi ostendit resur-
 rectionem aliorum hoc consequens
 ostendit qualiter resurgentium Cir-
 ca quod considerandum quod aliqui conce-
 dentes resurrectionem futura[m] dicebat
 eam fore ad consimiles actus et iura
 sicut quidam philosophi dixerunt quod
 post anni magni qui canerent per
 xxxvi milia annorum solatium plato
 resurget habiturus eandem solas
 quas habuit aliqui athenis et eos de
 solatium alij vero sicut iudei et sarraceni
 licet in aliquo differant tamen in hoc
 conveniunt quod dicunt resurrectionem fore
 ad vitam animale[m] delectabilibus car-
 nis in intentionem non tamen ad actus
 omnino consimiles quia tunc est vita
 vitens voluptatibus carnis sine in-
 pedimento ex persona agitur talia
 dicentium movet aptus questione
 dicens **Sed dicit** aliquis male sen-
 tiens de resurrectione quomodo resur-
 gent mortui hoc dicebant illi qui
 reputabant eam impossibile[m] quali autem
 corpus veniet tunc delectationibus carnalibus
 sicut tunc autem per alium modum
 suspensio hic consequenter soluit v-
 trumque questionem et primo secundam
 2o primam ubi **Et dicitur** **Solutio**
 2o primam questione stat in hoc quod
 resurget idem corpus nunc quo ad
 substantiam sed habebit aliam qua-
 litatem **Et dicitur** in duas partes
 quia primo ostendit apponit 2o ostendit
 que sit differentia qualitatis
 ubi **Solentur** prima ad huc indu-
 ab **india** Nam in prima intentione de-
 clarat aptus dupliciter primo per ex-
 empla 2o per rationem ubi **Sed dicitur**
 corpus prima ad huc induas quia

pmo induit exempla eiusdem speciei
 Secundo alius speciei ibi non omnis
 caro **C**irca pmo ponit exemplum de
 grano seminato ex quo surgit aliud g
 m eiusdem speciei non tamen eade
 mo adornata quia pmo e mdui In
 palca aperit et per mtermentu pu
 lulat procedendo de herba ad perfectos
 et hoc e q dicit Inspiciens q tu se
 mmas ac et patet litta Sciendum
 tamen q apus non nitendit q sit
 simile mtermentu qntu ad hoc q
 fiat virtute nature sicut dicta pul
 lulario **S**ed in hoc valet exemplum
 apli quia si natura parest ade spe
 reparat et sub altera conditioe mul
 to fortius deus qui e virtutis infi
 mte opus idem nro reparat qntu
 ad substantia mutata qualitate **E**t
 quia opus nature est opus dei na
 turam dirigens qdeo subditur De
 graui pululatioe **D**eus aut dat illi
 corpus sicut vult **E**t hoc em q
 Videmus sagittam recte tendere
 ad signu q tamen caret intellectu ar
 guimus q ab aliquo intelligente di
 rigitur **Q**uia ex hoc q videmus na
 turam tendere ad rectu finem quem
 non cognoscit arguimus q ab aliquo
 intelligente dirigatur adeo cognos
 cente **E**t vnicuiq sensu spu cor
 pus inquantitate et figura et
 similibus solum determinata na
 turam spoi **N**on omnis hinc
 consequenter declarat qntu per ex
 empla diversarum specieru et p
 mo comparando corpora terrena ad
 muicem ibi **E**t corpora **3**o celestia
 celestia ad muicem ibi **E**t claritas

Circa pmo dicit. Non omnis caro
 eadem caro. quia sunt diversarum
 specierum. ut patet de carne hanc
 pecoris et avis et tamen eade ma
 tria que e sub forma pecoris uel a
 vis fit per mtermentu sub forma
 hominis et hoc e q dicitur **S**ed alia
 hominis it et ex hoc concludit q tu
 hoc fiat virtute nature virtute di
 patit fieri q caro mortuis et re
 surgentis est eadem q demptitate
 nature sed alius glorie **E**t cor
 pora **H**ic exemplificat comparan
 do corpora celestia ad terrena q
 conueniunt inquantu corpora qn
 titas em e eiusdem rationis in hinc
 et in illis tamen differunt inquali
 tatebus suis et ex hoc concludit
 q eadem erunt corpora mortuis
 et surgentiu tamen aliam quali
 tate. et patet litta hoc excepto.
Alia quidem celestiu gloria a. deo
 et ornatus corporu celestiu et
 terrestriu **A**lia claritas **H**ic
 exemplificat comparando admittit
 corpora celestia s. stellas admittit
 que differunt inclaritate et tamen
 conueniunt in hoc q omnes sunt
 celestis nature put dicitur con
 naturam demerare. et similiter
 corpora mortuis erunt eiusdem
 nature sed alius glorio per hoc
 aut q dicitur alia claritas plus
 intelligitur xpi alia lune a
 virginis marie. alia stellas. a
 aliorum sanctoru **E**t quia solum
 diuisa mtra varie participabunt
 lumine glorie **3**o stella omastel
 la differt inclaritate et aduere
 dum autem q omnia ista exempla

pōta deficiant appōto quia non ha-
 bent gōdemptitatem spēficam uel
 mīeralem ut patet ex dictis Cor-
 pus autem resurgens habet gōdēp-
 titatem mīalem ad pūs mortuū Ex-
 empla om̄ non pōnitur q̄ ita sit
 sed ut sentiat qui addiscit ut per
 exemplū sibi cognoscit manū du-
 catur ad intelligendū qualiter idē
 corpus in mō resurget differēs
 tamē sōm̄ qualitates. ¶ **Semiat**
 Consequēter ostendit ap̄tūs dif-
 ferentiā corpōis resurgentiis et
 mortuū quātū ad quatuor dōtes sō-
 pōis glōsōi. Dicens semiat in
 corruptōne et sapelitur mīerta
 uel seminatū et per natūrā ge-
 neratiue surgēt incorruptōe et
 corpus resurgēs habet incorrup-
 tibilitatem pērdotem et corpus
 obscurū et vile. surgēt in nobi-
 litate et corpus hūc dōtem elā-
 tatis seminatū in mīnitatiē.
 corpus ab anima dōdificale mobile
 quia corpus quod corrupit aggruat
 animā Sap̄e x̄o capitulo Surgēt
 in uirtute et mobile sōm̄ vo-
 luntatem anime pērdotem agili-
 tatis. **Seminatū** corpus aiāle
 et grossū impōtes ē cū alio cor-
 pore non glōsōo sicut suo mō
 spūis simul ē cū corpore et ho-
 cū pērdotem subtilitatis ut dicit
 aliqui Alij uero q̄ hoc nō ē pē-
 dotem subtilitatis sed per assen-
 tiam dīe uirtutis hoc faciētis
 Alij uero melius dicit quāntū
 ad hoc diffusius habet tractat
 q̄nto sententiā. In statu uero re-
 surrectōis resurabit opōtōes

animales s̄ gōis mīeris et augmētū
 et corpus ab sōp fatigatōe seruet am-
 me in opōibus spūalibus sōm̄ hoc
 etiam potest dici quod corpus quod mī-
 ē animale et seruētis in opōibus am-
 malibus. tūc ēit spūale et seruētis in
 opōibus spūalibus. Sciendū etiā q̄ qua-
 tuor dōtes dīe non mīmō corpōi glō-
 sōo ex corruptōe corpōis celestis ut dīp-
 erunt aliqui sed ex glōiā anime ad cor-
 pus redmūdante sōm̄ quod dicit au-
 gustinus addiscōm̄. Et hoc autē q̄ aiā
 pēficiat corpus. Videm̄ imp̄tē qua-
 tuor p̄uenire corpōi s̄ esse corrupū
 a corruptōe recedente em̄ aiā corpus
 expirat et marescit p̄mo dētia pul-
 titudinem sēi elāitatem et etiā motū
 Et quātō anima pēficiat corpus tanto
 quatuor hoc mīmō corpōi pēficiat
 In statu uero beatitudinis anima
 pēficiat corpus in sōmo q̄pter qd
 dabit sibi ē spūale dīto mō et
 incorruptibilitatem elāitatem et agili-
 tatem. ¶ **Si** est corpus postq̄
 dēclarauit ap̄tūs gōdemptitatem cor-
 pōis resurgentiū quāntū ad natūrā
 et differentiā quāntū ad qualitates
 per exempla. Hic consequēt idē
 ostendit per ratiōes que talis ē et duo
 sūt p̄ncipia gōis hūmāni. Vnū
 sōm̄ uita nature s̄ adā aliud
 sōm̄ uita ḡe s̄ x̄p̄us. Si igit̄
 animalitas et ea q̄ respiciūt uita
 nature dēuiantur ad omēs p̄ adā
 multo fortius spūalitas respiciēs
 uita ḡe dēuabat ad omēs suffia-
 enter per x̄p̄m. q̄ spūalitas hū-
 mēpōitū per grāiā et in futuro
 cōfirmabitur per glōiā ab anima
 incorpūs redmūdante p̄ quatuor dō-

tes modo predicto Et hoc e q dicit Si
 e corpus animale. et accipitur hic si
 pro quia. et corpus spuale qui iam e
 m xpo qui suscepit incorpore gloi
 oso et malis est in fuis Sicut spua
 e genes ij factus e p mus adam ma
 nimam viuentem a uitam actuaalem
 corpa dante nouissim adam. a po
 qui dicitur nouissim adam quia post
 apm non est aliud pemptu uite hu
 mane in spua viuificante Quia p
 adam consecutus e perfectione sui e
 per anima in formantem Ita xpus
 perfectione sui e inquantu homo
 per spua sancti plenitudme et quia
 ana non viuificat nisi p pua corpus
 Ideo adam solus factus e in aiama
 viuentem sed non viuificante alios
 Xpus autem per spua viuente et
 viuificantem quia spua e qui viuifi
 cat aug plenitudo fuit m xpo no so
 lum ad iusticia p se sed etia per re
 dundantiam malis Et quia secdo na
 ture e pcedere ab imperfecto ad m
 perfectu in natura humana Ideo
 subditur Sed non pms quod spuale
 ic Unde commut^o in antiquis p
 mageniti fuerunt animales ut
 patet de cayn ismahel esau et mltis
 alijs Pars autem quare pms homo
 factus tantu in aiama viuentem si
 dicitur pms homo de terra sup
 formatus e Genes pdo. hominis
 a animalis Secus homo a xpus
 de celo supple formatus e non quia
 habuit corpus celeste ut dixerunt
 manichei Sed quia deitas cui vniti
 e corpus illud de celo venit per effe
 tum nauu et for e qua corpus p
 qualis hominis talis et fieri a aba

dam carnali deriuati sunt canales
 sed a xpo spuales Vita uero spualis
 e vita celestis ppter quod concludit
 Sicut em portauim⁹ ymaginem
 terrestri⁹ pteritatu qui facit nos stes
 ade transgression portem⁹ et yma
 ginem celestis. per uitam gratie q
 copianos transformantes. quia aliter
 non possim⁹ ad beatitudme per ue
 nire ppter quod subditur **H**oc aut
 dico fratres. quasi dicat nisi pte
 tis ymaginem xpi peregrinad⁹ e
 quodam inchoatio uite celestis no
 patetis ad regnu gloie p venire.
 Quia caro et sanguis a homines
 dediti vicijs et delictijs regnu dei
 possidebunt. quia nec ad illud in
 trabunt apothetip. xpi non mita
 bit in cam aliquod conquinatu
 ic. neq corrupto incorruptam
 possidebit. quia corpus quod e mor
 tale resurget vltra corruptione no
 subiacet. Po viii qpa creatura
 liberabitur a seruitute corruptionis
Este misteriu vobis Hic con
 soluitur pda questio resurrectionis or
 dine et modo Et diuiditur in tres
 partes quia pmo patitur questio
 solutio 2o solutio confirmatio i
 Cuius aut 3o vtilis monitio i
 Ita q pma ad huc partes Quia
 pmo patitur resurgentiu diuinitas
 2o tempore conitas ibi in monie
 to 3o resurrectionis necessitas ibi
 dicitur Circa pmi sciendum
 q licet resurrectio sit communis
 omnibus non tamen resurrectio
 modus sine terminis Quia soli
 boni resurgent incorpore glorio
 perdatos predictas Et hoc e q

dicat ap[osto]lus Ecce mysteri[um] vob[is] dico
 a rem grandem et difficilem adca-
 piendum ad m[en]tes quidem resurge-
 mus . tam boni quam mali . sed no[n]
 omnes immutabim[ur] . de statu animal-
 itatis ad statum sp[irit]ualitatis per d[omi]nos
 gl[ori]e corp[or]is modo predicto **¶** In
 momento hic consequet[ur] ponitur
 circa resurrectione[m] temp[or]is v[er]itas
 siue breuitas Circa quod sciend[um]
 q[uo]d momentu[m] dupliciter accipit[ur] vno
 mo[do] pro m[en]te inuisibili d[omi]no mo[do] pro
 breui temp[or]is spacio quasi inrecepti-
 bili Et idem dicendum de actu oculi
 quia si accipiat[ur] pro aperit[ur]e palpe-
 bre fit in tempore valde breui .
 Si autem pro sp[irit]u in[sp]iracione fit
 in instanti inuisibili et v[er]it[as] co[n]-
 tinetur in resurrectione quia collectio
 pulueru[m] que fit in m[en]te angelo
 per motu[m] locale[m] fit inrecepte
 quasi inreceptibili **¶** Sed formatio
 corp[or]is et v[er]itas a[n]i[m]e ad sp[irit]u[m] fit
 virtute diuina in instanti et hoc
 e[st] q[uo]d dicit[ur] In momento sau[er]i in m[en]te
 oculi fit resurrectio mo[do] dicto
 per hoc excluditur error lactan-
 tii dicentis resurrectione[m] no[n] esse
 futuram o[mn]i[um] simul sed martires
 ante alios resurgent per mille
 annos et tunc populus descendet
 et possidebit cu[m] eis corp[or]ale regnu[m]
~~rebu[m] in eis corp[or]ale regnu[m]~~ a mil-
 le annis . in nouissima tuba a m[en]-
 uate xpi dicentis Surgite ~~in~~
 mortui ad iudiciu[m] que dicit[ur] hic
 tuba ad similitudine[m] tube veteris
 testam[en]ti Cuius vox orat ad
 quatuor . s[ed] ad vocandum[ur] copulati

ad pugnam ad solemnizandum
 festum ad castra monendum ad vocem
 cu[m] xpi tunc congregabuntur omnes orbis
 creature ad iudiciu[m] in iudicabunt[ur] ad pecca-
 tores impugnandi Sapientia v[er]o pugnat
 pro eo orbis terraru[m] contra in sensatos
 et angelu[m] ad solemnizandum gl[ori]e festu[m]
 Quia mali ibunt in suppliciu[m] et iusti
 in gaudiu[m] ad uocem xpi dicentis i p[er]p[et]-
 que it et iusti Venite it ayath xpo
 v[er]o . Deitas tamen xpi resurrectio[n]is ca-
 p[er]entis humanitas aut[em] infor-
 metalis Et quia postea ca[m] sufficere
 pot[er]it effectus q[uo]d subditur Canet cu[m]
 tuba et mortui resurgent incorrup-
 ti a sine diminutione membroru[m] quoru[m]
 cu[m] pertinet ad integritatem nature
 o[mn]ibus dabitur ut communis dicitur
 q[uo]d pertinet ad gl[ori]am dabitur tantu[m]
 electis q[uo]d subditur . et nos i[m]m[en]-
 sum s[ed] de statu in m[en]te ad statum gl[ori]e
¶ Adportet eni[m] hic consequenter
 ostenditur resurrectio[n]is necessitas que
 accipitur ex tribus p[ri]mo ex perfectio[n]e
 nature humane q[ue] non e[st] perfecta
 nisi anima fit corp[or]is quia q[uo]d
 sepe[ri]t e[st] anime per accidens et co[n]-
 tra eius naturalem meliorem
 Nullu[m] aut[em] tale potest e[ss]e q[uo]d
 de ex m[en]te diuine iusticie a ut cor-
 pus simul puniatur cu[m] a[n]i[m]a et pu-
 niatur sicut anima peccauit mor-
 pore et in eo meruit Tertio ex
 conformitate membroru[m] ad caput
 xpi quantum ad electos qui surrogat
 per a[n]i[m]am v[er]ione anime ad corp[us]
 Nunc obstat dictu[m] philosophi de ge-
 ro s[ed] q[uo]d illa quoru[m] substantia cor-
 ru[m]pit non redemit eade[m] m[en]te . sed
 solam specie . qui loquitur de v[er]it[as]ib[us]
 per motu[m] et v[er]am nature cont[ra]

illos qui dicebant eadem nisi per natu-
 ram posse iterum deus autem potest
 eius virtus in finita et potest agere
 sine motu Dicit igitur apostolus oportet
 enim corruptibile hoc inducere in
 corruptionem et naturam humanam
 resurgere incorruptibile rationibus
 predictis Et hoc erit omnibus comu-
 ne Et mortale hoc inducere in im-
 mortalitatem et mutationem in melius
 quod erit speciale electis Et dicit in
 duere quia sicut vestimentum aliud
 advenit corpori sic dicta corrup-
 tio in omnibus et in mortalitas in
 electis non est ex principiis nature
 causata Et per hoc solvitur dictum
 philosophi de meteoris scilicet quod corrup-
 tibile et incorruptibile genere dif-
 ferunt et per cons non possunt de-
 ce nisi Verum enim concludit quod
 corruptio et incorruptio ad idem prin-
 cipium reducuntur Sed non est in con-
 uentione quod idem nisi per que na-
 turam est corruptibile adeo fiat in
 corruptibile Sicut idem liberum
 arbitrium quod modo est mutabile et
 tunc confirmatur per dicta soluta est
 questio illorum qui querebant quando
 resurgent mortui reputantes aut
 impossibilem **¶** Cum autem hic
 contextus confirmat quod dictum est in
 pluribus sanctorum immortalitate
 Et hoc per auctoritatem sacre scrip-
 ture ad hebreos xiii Vbi nos homines
 exodi a iore tua et mors translatio
 homo habet Absorbta est mors victo-
 ria que tunc implebitur ut patet ex
 predictis Quare quod apostolus tangit
 dicit in spiritu quare certam expecta-
 tionem illius status quasi in pulchris

morti dicit Vbi est mors victo-
 ria qua prosternebas inimicos quasi
 dicit non apparebit ultra Vbi est
 mors stimulus tuus et peccatum per
 quod humana natura morti adducta
 fuit quasi per stimulum **¶** Per
 peccatum mors **¶** Quod subditur Stimulus
 autem mortis peccatum est Sed pos-
 set aliquis dicere peccatum per le-
 gem fuisse ablatum hoc remouet
 dicens Virtus vero peccati lex
 Quia peccatum magis vincit cole-
 ge non per se et dicitur sed ex hu-
 mana malicia per legem occasio
 accepta ex qua humana malicia mit-
 titur in uentum Sicut fuit plenius
 declaratum **¶** Per id super illud occasio
 autem accepta Peccatum per ma-
 datum operatum est in me omnes con-
 cupiscentiam De hac autem victo-
 ria per christum inchoata et in fine mundi
 confirmanda gratia sunt agendo
 Quod subditur Deo autem gratias
 agat **¶** Itaque hic ultimo ponitur
 utilis monitio ne charismatum con-
 temptantur aspensio apostolus resurre-
 ctione negantibus tunc dicitur
 Ita quod fratres mei non carnali
 cognatione sed christiane religionis
 dulcissimi caritativa dilectione sta-
 biles estote et immobiles et in
 fide resurrectionis future habem-
 dantes in omni opere domini semper et
 fides sine operibus mortua est **¶** Quia
 tibi **¶** Scientes quod labor vestri non
 est inanis in domino Sed tunc magis
 fiet remunerabitur adeo sicut
 dicitur sapientia iii Bonorum laborum
 gloriosus est fructus **XVI**

Decolletis autem postquam
 aptus instruxit thornethios
 de his q[ue] pertinet ad eccl[esi]e
 sacramenta hic consequetur in struit
 eos de consuetudine debita et honesta
 p[ri]mo qualiter se habeant ad cotricanos
 Q[ui] ad se ipsos et vicinos ubi vigilate
 Q[ui] in fine epistole salutat eos ubi sa-
 lutat vos q[ui]a ad huc intres Quia
 p[ri]mo instruit eos qualiter se habeant
 erga collegium paup[er]u[m] absentiu[m] Q[ui]
 qualiter ad se ip[s]os ubi Venia aut[em]
 Q[ui] qualiter ad aliu[m] distipulu[m] xpi
 ubi fiant Circa p[ri]mi sciendu[m] q[uo]d imp[er]-
 m[er]ita eccl[esi]a iherusalem congrega-
 ta omnes vendebant possessiones
 suas et erant illis omnia communia
 ut haberet actu[m] in B[er]o facta fa-
 ctu[m] in iudea De qua habes actu[m]
 xpi fideles qui erant in ierusalem af-
 flucti fuerunt fama et penuria
 q[ui]pter quod apti statuerunt ut fide-
 les malis locis iuuaret eos Et ho-
 negotiu[m] specialiter fuit commissu[m]
 paulo et barnabe Ut habet gal-
 lathas ij De octavas dederunt in
 et barnabe societatis et pauperum
 ut pauperum memores essemus
 Q[ui] aptus thornethios in struit de
 collone talis elemosine et eius co-
 suetudine et missione in iher[osol]im Dicens
 Decolletis aut[em] q[ue] fuit in istis et
 q[ui] fideles m[er]itantes iher[osol]im q[ui] dicit
 sancti quia p[re]cis et aditib[us] erant
 religiosi abrenunciando bono[rum] t[em]p[or]a-
 liu[m] appetati Sicut ordinaui me[us]
 gallie nome[n] religionis in grecia
 agallie subditio dicit in qua re-
 gione thornethis e[st] metropolis tra-
 et vos facite s[ed] collectam elimo-

sine pro fidelibus qui sunt in iher[osol]im per
 vnam sabbati et p[ri]ma die ebdomade que
 vocatur sabbatu[m] in pluribus locis scriptu[m]
 Unde luce xviii ieiunio bis in sabbato
 et in ebdomada Similiter una accipit
 p[ri]ma die Benef[icentia] p[ri]mo factu[m] e[st] vespe
 et mane dies unus nam om[n]i consueuant
 fideles conuenire ad eccl[esi]a[m] die d[omi]nico que
 est ebdomada p[ri]ma q[ui]pter quod dicit col-
 lecte magis fuit apta **H**ic consequetur
 in struit de consuetudine huius elemosine
 dicens Omnes quisq[ue] aut[em] corru[m] ap[er]it
 se reponat et ut tollatur suspicio in fi-
 delis conseruato[rum] si committetur alteri
 ut si tu venero ad predicandu[m] tunc
 collecte fiant Quia possent dicit pseu-
 do apti q[ui] causa questus venisset aptus
 et occasione acciperent questu[m] que[re]-
 dum Dicens **E**nm aut[em] presens fuit
 Q[ui] nobisim quos p[ro]bauit fideles et
 aptos ad hoc opus per epistolas anob[is]
 et ante scriptas Hos mittem[us] p[ro]ferre
 gratiam v[est]ram et elemosinam vobis
 gratis datam in iher[osol]im fidelibus alijs
 h[er]emeticis Quod si digni fuerit ut
 et ego eam a se negotiu[m] hoc requirit
 et deo placuit metu abmit[te] ut p[ro] mea
 p[re]sentiam de op[er]e tollatur suspicio et
 per corp[or]is p[re]sentiam ablocutio contra a-
 falsis q[ui]betis qui aliter possent d[omi]no
 mendari q[uo]d illam pecunia[m] applica-
 rem v[est]ris meo **V**enia aut[em]
 Hic consequetur instruit thornethios
 qualiter se habeant ad se ip[s]os promit-
 tens eis p[ro] aduentu dicens Venia
 autem ad vos sed cotripat ad t[em]p[or]e
 dilacione subdens **E**nm macedonia
 pertransiit per quam habet tra-
 sive ex ordinato[rum] dei q[ui] fidelit[er] sa-
 lute **E**ccl[esi]a patent[ur] usq[ue] ad stru-

enim apertum est michi magnum id est
 multa corda hominum parata ad audiendum
 christi euangelium. et aduersarii multi
 et in fideles et pseudo apostoli qui co-
 nantur impedire profectum et per hoc
 apertus ostendit dilacionem sui aduentus
 esse necessarium. **H**ic autem con-
 sequenter ostendit qualiter se debeant
 habere ad duplicem doctorem alium quoniam
 est thimotheus de quo scribit eis quod si
 uenerit thormichum recipiat amabili-
 liter dicens. Ut sine timore sit apud
 uos. et etiam reuenter cum dicit. Ne
 quis illum ergo spernat. et quod con-
 ducatur in securitate illi. Deducite
 autem illum in. Secundus est apollo qui
 recesserat a thormichis propter con-
 tentiones eorum. Vadens ad apertum
 que post modum peruenit ab aplo
 remitti thormichum. De quo rescribit
 apertus quod apertum rogauit super hic non
 tamen precepit licet posset. quia mag-
 nis uiris non debet de facili pre-
 ceptum imponi sed magis exorat
 cum dicens. Veniet autem cum ei na-
 tura fuerit et oportuna. **V**igilate
 Hic consequenter eos in scriuit quod
 liter se debeant ad inuicem habere
 et primo in comitum d. Vigilate in ser-
 uore seruis et state in fide future
 resurrectionis. Viriliter agite et in
 exercitio bene sperantis. et confecta-
 tum in domino in spe eterne retribu-
 tionis. **E**t omnia uestra se opera. in
 caritate fiant. scilicet que nullus apertus
 est imitari. Vere beatitudinis. **O**bspecto
 Hic in scriuit eos de modo
 se habendi ad aliquas personas spiritu-
 ales inter thormichos existentes qui
 alias prellebant in fide deuotae

et operibus pietatis. propter quod
 apertus mouet thormichos ut habeant
 erga illas spirituales amicitiam et
 honorem quoniam sunt primarie ad adu-
 ersum et principales in fide et operibus
 bonis. pro et uos subdicit scilicet eius
 modi debitam reuenciam apud exhi-
 bendo. Gaudet in primis stephane
 de quia per primam coram inter uos
 estis meliorati in fide et modis.
 pro subditur. Quoniam id quod nobis
 decebat. ad profectum boni. apertus super
 plenerunt. et quia de hoc profectum
 gaudebat apertus. subdit. Refecerunt
 enim et meum spiritum. et gaudio spi-
 rituali et uestrum ex profectu boni.
 pro concludit. Cognoscite ergo quod
 hic euageli sunt eos uenerando.
Salutant. Hic ultimo ponit
 salutationem. Et primo ponit apertus ad
 salutationem dicens. salutant uos
 et et patet littera huius exceptis
 aquila et prista recesserat aliquid
 de thormichis cum aplo ut habetur
 Actuum xxviii. propter quod in hac sa-
 lutatione thormichorum specialiter ex-
 primitur. Salutate in uice mostulo
 sancto exponatur sicut supra.
 ad rom. ultimo. pro ponit saluta-
 tionem suam dicens. Salutate mea
 in manu pauli. per hoc in ponit
 bat in fine epistolae suae.
 manu ipsa scriptam ne illis quibus
 scribebat deciperentur a falsis prophete-
 tis sub nomine pauli. mala doctri-
 nam scribentibus. **V**ltimo imperat
 maledictionem abstinere in malo
 dicens. Si quis non amat dominum nos-
 trum ihesum christum. sit anathema et
 ex carceribus et fidelibus separatus.

chava nata sic em debet scribi sunt
 em due dictiones et pma valet in latino
 dno in 2^a idem qd venit Sed ppter
 ignorantia ydiomatica et longitudo mem
 tempore due dictiones coniuncte sunt pl
 Et ultima tra pme dictionis e sub nota
 Et igitur sensus Si quis non amat do
 minum in alium opm negando cum
 de verum dnm ede et sic sit anathema
 Et subditur causa mala naba quia dno
 in venit r alius opm venit in mudi
 qui e verus deus et dno om Et videt
 apud hic specialiter dicere cont inde
 os abstratos qui afferunt verum opm
 ad huc non venisse. Consequenter
 apud imprecatur benedictione ba
 nis dicens gratia domini ihu m ihu
 xpi vobiscum usq in finem saecul
 mei cu omnibus vobis r eadem car
 tate vos invicem diligite qua diligo
 vos et hoc dilectio non e carnalis
 sed spualis et excedo Ideo subditur
 In xpo amen. Confirmatio
 e dicte benedictionis in xpo cu est
 honor et gloria in saecula saeculorum
 Amen Johannes

expliat pma epla ad cor

incipit 2^a epla ad cor

D

aulus apud post
 quam apud scripsit
 thornithis mstrucos
 eos de sacramentis
 eccie in epistola
 pma hic contet
 scribit eis de mys
 tris eccie in epla
 pda cuius ratio
 fuit quia po predicacionem apli
 receperant pseudo aplos quos aliqui
 aplos pfecebant ppter quod apud
 scribit comedans uos aplos et vni
 doctnam et aucuperans falsas et cois
 falsitatem Et diuiditur hoc epla in
 duas partes s in salutacione et nar
 racione q incipit ubi Benedictus
 ta pmi ponit persone salutantes
 cum dicit paulus apud exponat
 supra Po pmo per voluntate di
 r eius electione Et hie actus xiiij.
 Et thymotheus frater hinc adiungit
 apud in salutacione sua ne thorn
 thij credent opm retulisse aliqua
 mala de ipis aplo cu transierat
 per eos post pma apostoli episto
 lam missam ut habetur in fine il
 lius epistole Consequenter ponitur
 persone salutare cu dicit Gratia
 dei r congregacione fidelium que e
 thornithi archie metropolit 3° po
 nitur aptata bona Gratia vobis
 in pnti que e pncipui omis boni
 mitorij et pax in summa felicitate
 que quietabit totaliter appetant adeo
 pmo mro r atata trinitate et dno
 ihu xpo atata em trinitate puer
 ut nobis dicta bora mediate v
 incarnatione. Benedictus Pre
 missa salutacione hic consequenter